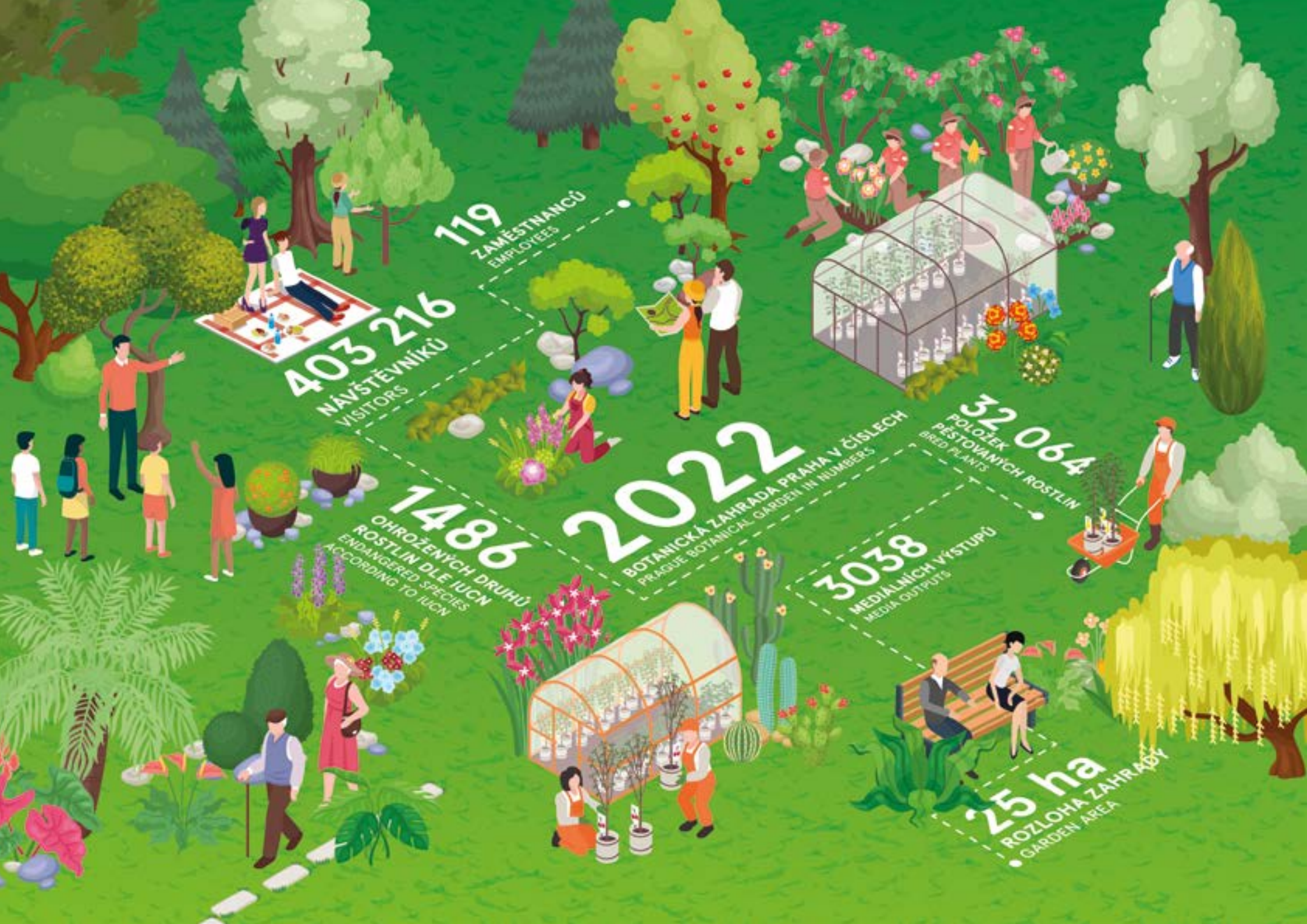

Botanická zahrada Praha
Prague Botanical Garden

2022

Výroční zpráva
Annual Report

119
ZAMĚSTNANCŮ
EMPLOYEES

403 216
NÁVŠTĚVNÍKŮ
VISITORS

1486
OHROŽENÝCH DRUHŮ
ROSTLIN DLE IUCN
ENDANGERED SPECIES
ACCORDING TO IUCN

2022
BOTANICKÁ ZAHRADA PRAHA V ČÍSLECH
PRAGUE BOTANICAL GARDEN IN NUMBERS

32 064
POLOZEK
PEŠTOVANÝCH ROSTLIN
BRED PLANTS

3038
MEDIÁLNÍCH VÝSTUPŮ
MEDIA OUTPUTS

25 ha
ROZLOHA ZAHRADY
GARDEN AREA

Obsah

.....

Table of contents

01	
Rok 2022 v Botanické zahradě Praha	
Pohledem ředitele	10
Odborná činnost Botanické zahrady Praha v roce 2022	12
02	
Rozvoj	
Nové expozice	16
Realizované projekty	20
Plánované projekty	28
Udržitelnost	40
03	
Odborná činnost	
Prioritní sbírky	46
Významné sbírky	78
Další sbírky	98
04	
Další odborná činnost	
Oddělení etnobotaniky a prezentace botaniky	106
Ochrana genofondu	110
Laboratoř	114
Záchranné centrum CITES	116
Odborná knihovna	117
Florius	118
Index Seminum	119
Botanické expedice	120
Publikační činnost	122

05	
Vzdělávání	
Komentované prohlídky	126
Botanická zahrada na akcích	127
Příměstské tábory	128
Botanická pro školy	130
Granty, dotace a partneři vzdělávání	132
06	
Botanická zahrada pro veřejnost	
Propagace v roce 2022	138
Pravidelné výstavy v botanické zahradě	140
Akce pro veřejnost	144
PR a média	146
Kořeny osobností	150
07	
Vinice svaté Kláry	
Vinice sv. Kláry v roce 2022	154
Rok 2022 ve vinotéce	156
Vinařské akce	158
08	
Hospodaření	
Hlavní činnost	162
Doplňková činnost	166
09	
Členství v institucích a odborných organizacích	168
10	
Partneři	172
11	
Ohlasy návštěvníků	176

01	
2022 in the Prague Botanical Garden	
The Director’s Word	10
Botany in 2022	12
02	
Development	
New Exhibitions	16
Realized Projects	20
Planned Projects	28
Sustainability	40
03	
Botany	
Priority Collections	46
Important Collections	78
Other Collections	98
04	
Other Expert Activities	
Department of Ethnobotany and Botany Presentation	106
Plant Conservation	110
Laboratory	114
CITES Rescue Centre	116
Professional Library	117
Florius	118
Index Seminum	119
Botanical Expeditions	120
Publishing Activity	122

05	
Education	
Guided Tours	126
Events of the Botanical Garden	127
Suburban Camps	128
Botanical Garden for Schools	130
Grants, Subsidies and Partners of Education	132
06	
Prague Botanical Garden for the Public	
Promotion in 2022	138
Regular Exhibitions in the Prague Botanical Garden	140
Public Events	144
PR and Media	146
Roots of Prominent Personalities.	150
07	
St. Claire’s Vineyard	
St. Claire’s Vineyard in 2022	154
2022 in the Wine House	156
Events for Wine Enthusiasts	158
08	
The Management	
Main Activities	162
Side activities	166
09	
Membership in Institutions and Professional Organizations	168
10	
Supporters and Partners	172
11	
Visitors’ Feedback	176

01 Rok 2022 v Botanické zahradě Praha

2022 in the Prague Botanical Garden

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Pohledem ředitele The Director's Word	10 – 11
Odborná činnost Botanické zahrady Praha v roce 2022 Botany in 2022	12 – 13

Pohledem ředitele

The Director's Word

Milí přátelé a příznivci botanické zahrady,

děkuji za příležitost v krátkosti rekapitulovat uplynulý rok 2022. S radostí o něm mohu jednoduše říci, že byl nasycený měrou vrchovatou mnoha krásnými výstavami a významnými momenty, jejichž přehled vám přinášejí následující stránky. Hned v úvodu je rovněž nezbytné zdůraznit historicky nejvyšší návštěvnost. Dynamický rok s sebou ale přinesl také řadu nepředvídatelných událostí a byl ve znamení růstu cen mnoha komodit, zejména energií, což se odrazilo na enormním růstu nákladů. Rekordní byla naše investiční činnost v oblasti realizací staveb i dokončení strategických dokumentací. Mohu jmenovat přemostění spojující venkovní expozice a areál skleníku Fata Morgana. Současně byla na počátku roku zahájena stavba degustačního prostoru na Vinici sv. Kláry, který budou moci návštěvníci ocenit v polovině roku 2023.

V neposlední řadě byla realizována budova výstavního pavilonu s důstojným zázemím pro zaměstnance. Zmíněné investice dozajista zpříjemní návštěvu naší zahrady nejen z pohledu zvýšeného komfortu, ale i z hlediska vyšší kvality prezentace a vzdělávání. Mezi naše priority v uplynulém roce i přes řadu omezení patřilo rozšiřování a zkvalitňování sbírkového fondu. Dokázali jsme sbírky obohatit o významné exempláře nejen formou výměny v rámci členství v oborových organizacích. Za zásadní považuji v tomto ohledu výzkumnou expedici do Jižní Koreje, kde nám bylo umožněno získat cenné lokalizované rostliny, z jejichž krásy se budou moci zakrátko těšit návštěvníci v nové, speciálně zaměřené expozici. Vědomí kvality naší práce se zřetelně promítá též do popularizační, prezentační i publikační činnosti botanické zahrady a není sporu, že zůstává i nadále hlavním motorem našich vědecko-výzkumných

aktivit. Při ohlédnutí za uplynulým rokem lze připomenou osvětový dopad realizovaných výstav, akcí a eventů. Výsledkem rostoucí obliby a věrnosti návštěvníků pak byla rekordní návštěvnost čítající přes 403 tisíc návštěvníků. Závěrem lze konstatovat, že navzdory nepříliš příznivému začátku roku se podařilo vytyčené cíle splnit. Velký dík patří našim návštěvníkům, kteří dali jasně najevo, jak je pro ně botanická zahrada důležitá. Vysoce si cením podpory ze strany zřizovatele, bez jehož porozumění a pomoci bychom takové množství aktivit nezvládli. Upřímně rád bych vyjádřil poděkování za celoroční úsilí a vysoké pracovní nasazení všem kolegům i spolupracovníkům, na jejichž bedrech spočívá nejvíce práce při naplňování našeho poslání.

Bohumil Černý
ředitel Botanické zahrady hl. m. Prahy

Dear friends and supporters of our botanical garden,

Thank you for the opportunity for a short review of 2022. I'm happy to simply say that it was brimming with beautiful exhibitions and important events; just read the following pages to find out details. And it's also good to say from the start that we had the greatest attendance ever. However, the dynamic year also brought a lot of unpredictable events, and increasing prices of many things, especially energy sources, which resulted in the enormous growth of costs. Our investments reached record levels, both in terms of new buildings and strategic documentation. I can, for example, mention the new footbridge connecting outdoor exhibitions with the Fata Morgana greenhouse. Or the tasting area at St. Claire's Vineyard, which will open for customers by mid-2023. Last not least, the new exhibition pavilion was built, offering upgraded facilities for employees. These investments are sure to make the visit of our garden more pleasant, both in terms of increased comfort and better presentations and educational events. Despite many limitations, our priorities during the last year included the expansion and upgrade of our collections. We managed to acquire important new items, and not only by the usual exchange based on our membership

in professional organizations. The essential point, in my opinion, was the research expedition to South Korea, where we were able to collect worthy local plants. Soon the visitors will be able to admire their beauty in a new specialized exhibition. The quality of our work is increasingly reflected in our popularization, presentation and publication activities, and there's no doubt that it remains the main driving force of our scientific and research activities. Looking back at the previous year, we can remember the educational impact of our exhibitions and events. The growing popularity of the garden and the loyalty of our visitors resulted in the record attendance of over 403,000 people. To conclude with, let me say that we managed to meet our goals, despite the unfavorable start of the year. Big thanks go to our visitors that clearly demonstrated that the botanical garden was really important for them. I also greatly appreciate the efforts of our founder; we would never manage to realize such a number of activities without their understanding and assistance. And last not least, I want to sincerely thank all our colleagues for their constant effort and commitment, as they bear on their shoulders most of the work necessary to fulfil our mission.

Bohumil Černý
Director of Prague Botanical Garden

Ředitel Botanické zahrady Praha, Bohumil Černý ve skleníku Fata Morgana

Odborná činnost Botanické zahrady Praha v roce 2022

Botany in 2022

Rok 2022 byl určitě jedním z nejnáročnějších za mnoho let. Z postcovidové situace nás uvrhl do válečného stavu v Evropě a do energetické krize a inflačního prostředí. To vše nejen s přímými dopady do ekonomických faktorů, ale také do jednání lidí. Znamenalo to i výrazně větší fluktuaci zaměstnanců než obvykle. Přesto není důvod hodnotit rok 2022 jako neúspěšný, jen k tomu, co se podařilo, vedla náročnější cesta.

Velmi si cením prezentace zahrady ve světě.

V Maďarsku na konferenci botanických zahrad Eurogard měla výborný ohlas naše výstava pro všechny smysly „Nikdy nejsi sám aneb Tajemství symbiózy“ a nově je zájem o její konání také ve švédském Göteborgu. Dojednali jsme návštěvu z ústředního botanického pracoviště Tchaj-wanu – Taiwan Forestry Research Institute, vyměnili si spolu rostliny a podepsali memorandum o další spolupráci. Podařila se, i díky podpoře našeho

partnera, společnosti Hyundai, expedice do Korejské republiky, ze které naši pracovníci dovezli rozsáhlý semenný materiál a předjednali užší spolupráci. Poskytujeme kriticky ohrožené orchideje namnožené v naší laboratoři do zahrad v Německu a Rakousku pro další pěstování na více místech jako prostředek pro jejich dlouhodobé uchování. Rozvíjely se také aktivity na úrovni ochrany genofondu. Zejména jsme rádi, že se daří nacházet způsob, jak získávat od našich návštěvníků a podporovatelů finance na přímé aktivity spojené s ochranou ohrožených druhů rostlin. To by mělo poskytnout širší základnu pro další profesionální fungování v této důležité oblasti. Vydání poštovních známek prezentujících vzácné druhy přímo z Troji považujeme za významný signál, že naše zahrada to s ochranou genofondu opravdu myslí vážně. Na sjezdu České botanické společnosti, který probíhá v desetiletém cyklu, jsme měli

možnost prezentovat práci botanických zahrad v ochraně genofondu. Hovořil jsem zde zejména o spolupráci, bez které se k výsledkům dostává jen stěží. A spolupráce se nám daří jak na pražské úrovni, tak po celé ČR. Velkou radost máme z toho, že i s našim přispěním se do Prahy vrátil po téměř sto letech koniklec otevřený. Pro ochranu genofondu významnou novinkou, a to nejen přímou, ale zejména zprostředkovanou pomocí osvěty návštěvníků, je vybudování expozice s biotopy ohrožených druhů rostlin. Připravují se však i mnohé další expozice: Japonské mlžné lesy, Evoluční stezka, expozice Chile, a tak je šance, že příznivé zprávy budeme mít i v dalších letech, i když i to bude muset být podloženo tvrdou prací všech.

RNDr. Vlastik Rybka, Ph.D.
náměstek pro odbornou činnost
Botanické zahrady hl. m. Prahy

For sure, 2022 was one of the most demanding years in recent history. The post-covid situation was abruptly replaced by the war in Europe, energy crisis and inflation. All this directly affected not even the economic situation but also human interactions. It also resulted in a steep increase of employee fluctuations. Yet there's no reason to consider 2022 an unsuccessful year – though the path to success was more difficult than usual. I really appreciate the international presentation of our garden. Our exhibition “You Never Walk Alone, alias the Mystery of Symbiosis” on the Eurogard event in Hungary was a big success, and now we're negotiating its installation in Gothenburg, Sweden. We also organized the visit from the Taiwan Forestry Research Institute, exchanged plants and signed a memorandum on further cooperation. Another success was the journey to South Korea, also enabled due to the support of our partner Hyundai; our staff members brought a large set of seeds from the trip, and agreed on cooperation with the Korean experts. We also exported our critically endangered orchids, propagated in our lab, to botanical gardens in Germany and Austria, to be planted on multiple sites and thus to ensure their long-term preservation.

There were also numerous activities related to the plant conservation. We're especially happy to have found ways to let our visitors and

supporters provide funding for direct activities related to the conservation of endangered plant species. This could help us build a broad base for further professional work in this important area. The issue of postal stamps presenting some of the rare species in Troja is a key signal that our garden means plant conservation seriously. We could also present the work of botanical gardens in this area on the general assembly of the Czech Botanical Society, organized every ten years. The main point of my speech was cooperation, without which we would never achieve such good results. And we're successful in looking for cooperation, both in Prague and national-wide. We are really happy that we could contribute to the return of Eastern pasqueflower to Prague, for the first time in a hundred years. An important news for the gene pool protection, not only direct but especially indirect through the education of visitors, is the newly built exhibition with the biotopes of the endangered plant species. And other exhibitions will follow: Japanese Cloudforest, Evolution Trail, or Chile. Therefore we've got a chance of other successes in the coming years, even though we're going to work hard to get there.

Vlastik Rybka, Ph.D.
Deputy for Expert Activities
Prague Botanical Garden

Do Prahy se téměř po 100 letech vrátil koniklec otevřený

02 Rozvoj

Nové expozice, realizované projekty, plánované projekty,
udržitelnost

Development
New Exhibitions, Realized Projects, Planned Projects, Sustainability

02 | Rozvoj

Nové expozice

Development
New Exhibitions

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Expozice Poklady české květeny
Exhibition "Treasures of the Czech Flowers" 18 – 19

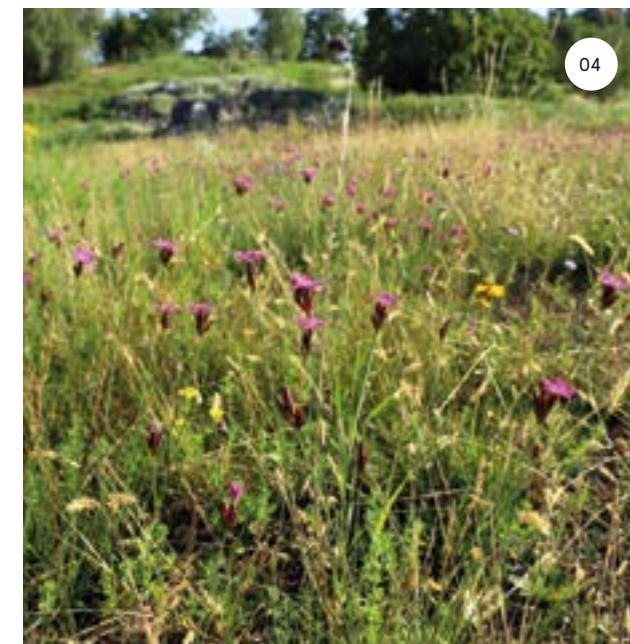
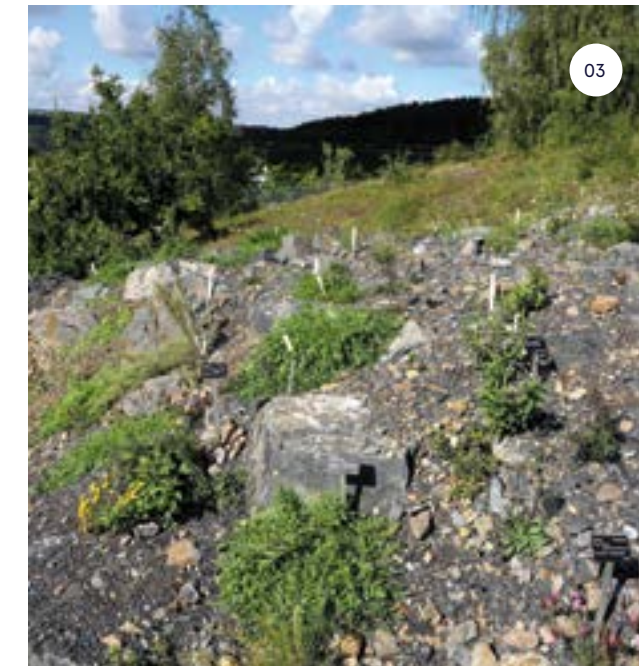

Expozice Poklady české květeny

Exhibition "Treasures of the Czech Flowers"

Nová expozice byla vybudována jako systém skalek a mokřadů rozmístěný po Stráni s ohledem na dosud cenné přírodní partie, takže vznikla mozaika biotopů stávajících a zcela nových. Na nich budeme dlouhodobě udržovat ohrožené druhy rostlin v polopřirozených podmínkách a uchovávat tak jejich genofond. Součástí je také prezentace tématu ochrany genofondu a příčin ubývání rostlinných druhů. V současnosti je v celé expozici vysazeno nebo namnoženo zhruba 250 ohrožených druhů.

The new exhibition has been designed as a system of rock gardens and wetlands on the Hillside, with special regards to the worthy parts of nature. The result is a combination of existing and new biotopes, which should become home for endangered plant species in semi-natural conditions and therefore preserve their gene pool. The area also features a presentation of the conservation of the gene pool, and the causes of the decline of plant species. About 250 endangered species are planted or propagated throughout the exhibition at the moment.

01 | Budování nové expozice Poklady české květeny
02 | Pohled na vápencové skalky přes slatiniště s malým jezírkem

03 | Nové výsadby na skalce Dolního Povltaví
04 | Přirozená cenná stepní vegetace na Stráni, v letním aspektu dominuje hvozdík kartouzek

Základem expozice jsou nově vybudované skalky, a sice skalky okolní krajiny Dolního Povltaví, vápencové skalky Českého krasu, hadcové skalky reprezentující svými výsadbami celou ČR a opuková bílá stráž z Polabí. Součástí jsou dva mokřadní biotopy. Slatina představuje polabské černavy s přesahem na slatiny Českolipska, slanisko má část českou a část panonskou, kde je přesah i do slovenské květeny. Velké plochy Stráně zůstaly bez zásahu jako velmi cenné expozice zdejší trojské květeny, jen na některých místech na nich musíme potlačovat růže a ostružiníky. Celou expozici rámcuje žulová mez, kde jsou vysazeny ohrožené druhy hor nebo biotopů nezastoupených jinde. V okolí zvoničky, která je připomínkou vyhynulých rostlin ČR, jsou vysazeny právě druhy, které už v české a moravské přírodě nenajdeme.

02 | Rozvoj

Realizované projekty

Development
Realized Projects

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Propojení areálu	
Connection of the Areas	22 – 23
Výstavní pavilon	
Exhibition Pavilion	24 – 25
Degustační prostor	
Tasting Areas	26 – 27

Propojení areálu

The Connected Area

Areál botanické zahrady byl historicky rozdělen na dvě části, hlavní expoziční areál (venkovní) a areál se skleníkem Fata Morgana. Mezi nimi prochází veřejně přístupná úvozová cesta spojující Troju se Sídlištěm Bohnice. Tato veřejná komunikace brání kontinuálnímu pohybu návštěvníků uvnitř areálu. V roce 2022 byla zahájena stavba lávky, která oba areály propojí.

The area of the botanical garden has been historically divided into two parts; the main exhibition area (outdoor area) and the Fata Morgana Greenhouse. A public road connecting Troja and the Bohnice Housing Estate runs between them. Due to this public road, visitors can't walk within the area continuously. In 2002, the construction of a footbridge connecting both parts of the garden started.

02

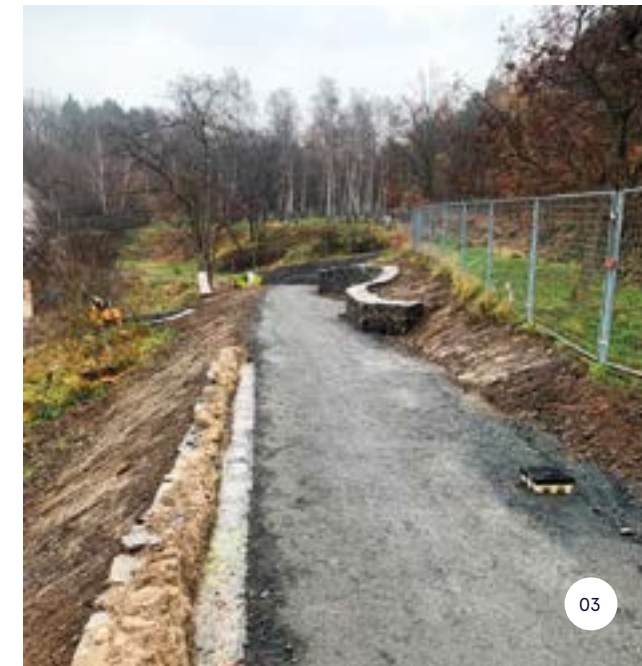
01 | Vizualizace přemostění úvozu
02 | Instalování konstrukce lávky

03 | Nové návštěvnické cesty
04 | Instalování lávky a celkový pohled na probíhající stavbu

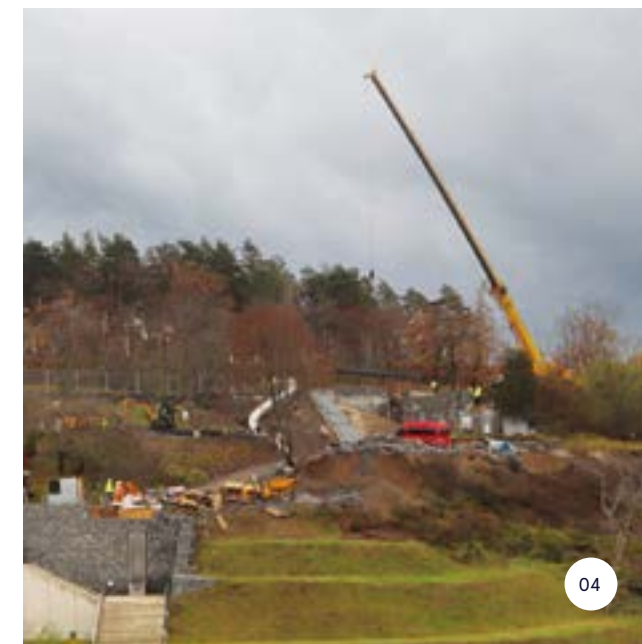
Doposud musel návštěvník opustit zahradu, aby do ní mohl znovu vstoupit na jiném místě. Pěší propojení těchto dvou částí do budoucna zajistí most (lávka) nad stávající úvozovou cestou. Vybudováním přemostění se výrazně zvýší komfort návštěvníků a ti již nebudou bloudit mezi oddělenými areály.

Na jaře 2022 byla zahájena realizace tohoto projektu. V prvních měsících byly provedeny hrubé terénní modulace. Na tyto práce navázala výstavba v západní části areálu nad skleníkem Fata Morgana. Byly zhotoveny vyzdívky opěrných zdí, rozvedeny inženýrské sítě, instalován tobogán a lávka. V závěru roku pak začala pokládka žulové dlažby. Práce budou pokračovat v prvních měsících roku 2023, kdy budou probíhat ve východní části, a to v blízkosti plánované expozice Japonských mlžných lesů. Zahájení provozu této stavby je naplánováno na začátek návštěvnické sezóny 2023.

02 | Rozvoj | Realizované projekty

03

04

22 | 23

Výstavní pavilon

Exhibition Pavilion

V roce 2022 jsme navázali na práce z předchozího roku a pokračovali jsme ve výstavbě komplexu dvou objektů v Nádvořní ulici. Ty by měly sloužit jako multifunkční výstavní sál a zázemí pro zaměstnance botanické zahrady. Objekty jsou propojeny s prostranstvím určeným pro venkovní společenské a kulturní aktivity a navazují i na provoz okolních partií Ornametální zahrady. Stavba bude dokončena v průběhu prvního čtvrtletí 2023.

In 2022, we followed up on our work from the previous year, and continued to build two new buildings in Nádvořní Street. They should be used as a multifunctional exhibition hall and a facility for the garden employees. The buildings are connected with the meeting area designed for outdoor social and cultural activities, and also with the surrounding parts of the Ornamental Garden. The construction will be completed in the first quarter of 2023.

01-02 | Pohled na stavbu výstavního pavilonu

03 | Interiér multifunkčního výstavního sálu

04 | Vizualizace objektů v areálu výstavního pavilonu

První, víceúčelový objekt je jednopodlažní se suterénem. Jeho ústředním prostorem je výstavní sál, který svojí kapacitou a technickým vybavením moderními technologiemi nabídne ideální místo pro konání prezentací a výstav. Poslouží také k příležitostnému pořádání komerčních akcí. Venkovní terasa zajistí rozšíření výstavního prostoru do klidové části zahrady u jezírka.

Druhý objekt, zázemí pro zaměstnance, je protáhlý, jednopodlažní objekt se suterénem. Severní strana, přilehlá k vydlážděné ústřední ploše areálu, bude sloužit návštěvníkům. Zahrne i prodejnu suvenýrů. Chybět nebude občerstvení a sociální zařízení. Na odvrácené jižní straně objektu budou provozní vstupy. Terénní uspořádání umožní zahradníkům a pracovníkům údržby sestoupit odtud do suterénu.

Oba objekty jsou navrženy tak, aby se v rámci okolních expozic neuplatňovaly příliš výrazně nebo rušivě. Design staveb včetně použitých povrchových materiálů z nich činí spíše pozadí pro dominantní popínavou zeleň. Lehkost stavbám dodává velkoplošné prosklení některých stěn. Oba objekty propojuje subtilní pergola a navazuje na ně klidová zóna s jezírkem.

Nový areál by měl zapadat do konceptu této části botanické zahrady a harmonicky doplňovat okolní výstavbu. V polovině roku 2022 byly dokončené hrubé stavby obou objektů a započaly práce na vnitřních instalacích elektrozařízení, zdravotně technických instalacích, technologiích a dále přidružených stavebních celcích. Z vnějšku byla instalována dřevěná fasáda a ke konci roku byla zahájena stavba pergoly. V exteriéru byly rovněž dobudovány opěrné zdi, vybetonována jezera a zahájeny práce na přístupových cestách.

Degustační prostor

Tasting Area

Viničnímu domku na Vinici sv. Kláry dlouhodobě chybí adekvátní zázemí nezbytné jak pro provoz vinárny a její personál, tak pro návštěvníky. Vinotéka je oblíbená a hojně navštěvovaná. Její atraktivita ještě vzrostla po vybudování nového vstupu z ulice Trojská – Kovárna. V roce 2022 jsme zahájili rekonstrukci viničního domku a stavbu nového technického zázemí a degustačního prostoru. Nové prostory budou ideálním místem nejen pro posezení u vína s jedinečným výhledem na Prahu, ale i pro pořádání menších kulturních i soukromých akcí. Stavba by měla být dokončena na přelomu druhého a třetího čtvrtletí roku 2023.

The vineyard house in St. Claire's Vineyard has long lacked adequate facilities necessary for the operations of the wine bar and its staff, and also for visitors. The wine shop is a popular place, and its popularity increased even more after the building of a new entrance Kovárna from Trojská street. In 2022, we started the renovation of the vineyard house with new technical facilities and the tasting area. The new place will be very suitable for quiet moments with a glass of wine and a unique view of Prague, but also for modest cultural and private events. The building should be completed at the end of the second quarter of 2023.

02

03

01 | Hrubá stavba nového objektu

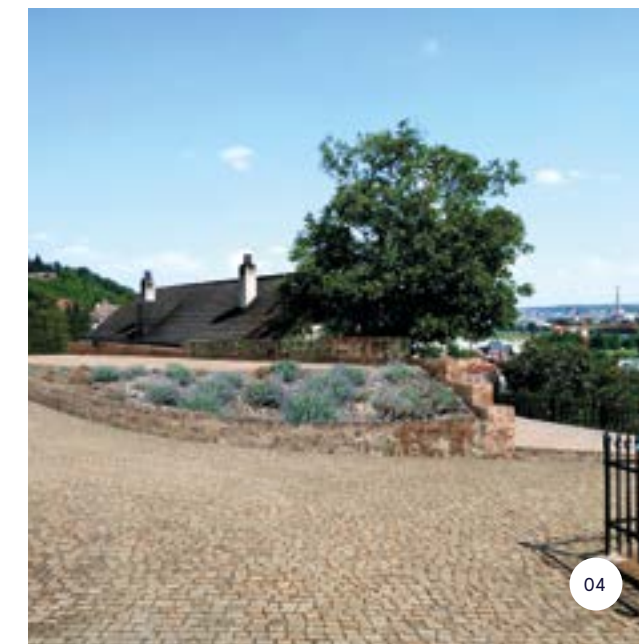
02 | Vizualizace nového degustačního prostoru se stávajícím viničním domkem

03 | Výstavba inženýrských sítí pro objekty

04 | Vizualizace terasy s bylinkovým záhonem nad novým degustačním prostorem

Nový degustační prostor podle návrhu architekta Ladislava Lábuse bude celistvější a větší. Se stávajícím viničním domkem jej propojí průchody, ve kterých bude umístěné provozní zázemí vinotéky a hygienické zázemí pro návštěvníky a zaměstnance. Rozšíření prostor umožní pořádání i větších řízených degustací a konání různých společenských či soukromých akcí včetně svatebních banketů. Celý objekt bude částečně skryt pod zem a jeho hlavní pohledová část bude situována v místě stávající terasy. Svým vzhledem tato nová stavba nijak nenaruší charakter vinice s jejím jedinečným *geniem loci*, zvýší se komfort návštěvníků i personálu a dokonale naplní potenciál dané lokality.

Během prvních měsíců roku 2022 probíhala veřejná obchodní soutěž na realizátora. Následně po vyhlášení vítěze jsme zahájili výstavbu tohoto díla. Jedná se o dvě samostatné stavby. První je rekonstrukce památkově chráněného objektu a druhá je novostavba technického zázemí. V prvních měsících byly provedeny hrubé terénní modulace. Na tyto práce navázala výstavba inženýrských sítí. V historickém objektu byly instalovány nové podlahy, nové rozvody elektřiny a zdravotnické. Nový objekt bylo nutné stavebně rozdělit na dvě poloviny, aby ve stísněných prostorových podmínkách staveniště bylo možno použít menší mechanizaci. V závěru roku 2022 byla dokončena hrubá stavba jedné poloviny objektu.

04

02 | Rozvoj
Plánované projekty

Development
Planned Projects

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Pueblo a vodní svět Pueblo and the Aqua World	30 – 31
Japonské mlžné lesy Japanese Cloudforest	32 – 33
Evoluční stezka Evolution Trail	34 – 35
Vstupní pavilon Horní zahrada Upper Garden Entrance Pavilion	36 – 37
Úpravy Ornametální zahrady Development of the Ornamental Garden	38 – 39

Pueblo a vodní svět

Pueblo and the Aqua World

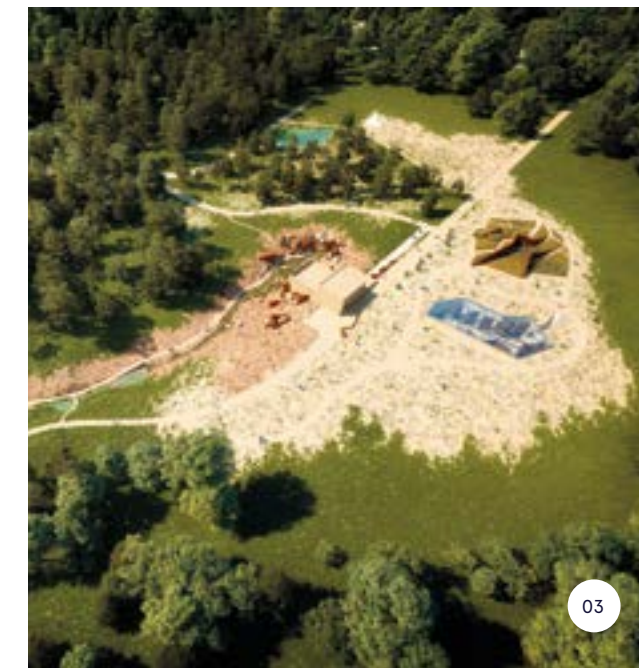
V Horní zahradě, tedy v části areálu botanické zahrady, která se rozkládá za vstupem od Sídliště Bohnice, je plánováno rozšíření vodních ploch a prvků. V současné době zde návštěvníci mohou vidět rašeliniště a volnou vodní hladinu jezírka. Pro ucelené představení mokřadních biotopů bude v budoucnu expozice doplněna například o prameniště, vodní tok a velké jezero. V roce 2022 získala botanická zahrada na tuto stavbu stavební povolení. V září byly zahájeny práce na prováděcí dokumentaci, která by měla být hotova do května 2023, a ještě ve stejném roce by měla být zahájena realizace projektu.

The expansion of water bodies and elements is planned in the Upper Garden, i.e. in the part adjacent to the Bohnice entrance. At present, visitors can only see the peatbog and the surface of the lake. In the future, we will add a spring meadow, watercourse and a big lake for a comprehensive presentation of wetland habitats. The building permit for this project was obtained in 2022. The work on the implementation documentation started in September, to be finished by May 2023; the project realization should also start this year.

01 | Expozice Kosatců
02 | Indiánské pueblo s vodopádem a vodním světem

03 | Celkový pohled na expozici Pueblo a vodní svět
04 | Celková situace

Nové vodní prvky budou součástí prezentace flóry geografických celků Severní Ameriky a budou mít podobu hluboce zařízlého kaňonu v současné přirozené erozní rýze v expozici Severoamerické prerie. Chybět by neměl ani vodopád, za kterým by vedla návštěvnícká trasa. Na hraně kaňonu by měla vzniknout stavba odkazující na historické indiánské pueblo, která bude sloužit částečně jako zázemí pro návštěvníky a především jako edukační prostor pro děti a studenty. Příchozí zde naleznou toalety, budou se zde konat doprovodné výstavy a společenské akce. Jedná se o členitou stavbu o třech nadzemních podlažích s terasovitými střechami. Celá expozice je v severní části završena novým iridáriem pro rozsáhlou kolekci kosatců a denivek.

Japonské mlžné lesy

Japanese Cloudforest

Ve venkovním areálu botanické zahrady na rozhraní expozic Stráně a Lesa je značně členitá plocha dolůků a vyvýšenin. Přeměnit toto území do zajímavé expoziční podoby představuje velkou výzvu. S ohledem na skutečnost, že většina plochy expozice Lesa je velmi suchá, bylo logickým rozhodnutím věnovat vlhčí část prezentaci vybraného vlhkého lesního biotopu. Volba padla na východní Asii a expozice dostala pracovní název Japonské mlžné lesy.

The land in the outdoor area of the garden, between the Hillside and the Forest, is rugged and full of holes and ridges. It's quite a challenge to transform it into a good exhibition area. Since most of the Forest area is very dry, it made sense to build a humid forest biotope in this wet part. We chose the East Asia; the working title of the exhibition is "Japanese Cloudforest".

- 01 | Prostředí expozice Japonských mlžných lesů s pohledem na altán v japonském stylu
- 02 | Návštěvnické stezky vedoucí expozicí
- 03 | Přístup do expozice z hlavní návštěvnické trasy od skleníku Fata Morgana

Návrh předpokládá vytvoření jezírek v nejnižších částech terénu. Ta mají kromě estetické funkce i důležitou úlohu mikroklimatickou, totiž zvlhčování okolního vzduchu a zmírňování teplotních extrémů. Cestní síť bude tvořena částečně pomocí nesených cest a symbolem expozice bude altánek moderního vzhledu, ale s odkazem na japonské tvarosloví. Díky členitému terénu bude možno do prostoru umístit i měkolik vyhlídkových plošin a odpočinkových zákoutí. Celá expozice bude komunikačně napojena na lávku spojující areál venkovních expozic se skleníkem Fata Morgana.

V roce 2022 byla připravena prováděcí dokumentace a na podzim pak výběrové řízení na zhotovitele, které bude zahájeno v roce 2023. Zároveň shromažďujeme pro tuto expozici potřebné rostliny pro výsadby, a to jak byliny, tak dřeviny.

Evoluční stezka

Evolution Trail

Interaktivní expozice Evoluční stezka v budoucnu představí návštěvníkům Botanické zahrady hl. m. Prahy vývoj rostlin od prvopočátku až do dnešních dnů. Společně s výtvarníkem Mgr. Ondřejem Maškem budeme za pomoci modelů, edukačních prvků i tematických výsadeb vyprávět vzrušující příběh evoluce rostlin. Stezka povede podél spojovací cesty mezi skleníkem Fata Morgana a venkovní expozicí a bude určena pro návštěvníky všech věkových kategorií. V roce 2022 jsme zahájili stavební práce, modelování terénu a přípravu expozice.

In the future, the interactive Evolution Trail will introduce visitors to the plant development in the Prague Botanical Garden, from its first steps to the present day. Together with artist Ondřej Mašek, we will tell the exciting story of plant evolution, using models, educational elements and thematic plantings. The trail will run along the connecting path between the Fata Morgana Greenhouse and the outdoor exhibition, and will be open for visitors of all ages. In 2022, the construction works started, together with terraforming and the preparation of the exhibition.

- 01 | Vizualizace Tunelu času, který na příkladech vztahů rostlin a opylovačů představuje rozvoj kvetoucích rostlin
02 | Vizualizace zastavení Evoluční stezky s jezírkem
03 | Vizualizace druhého zastavení Evoluční stezky – plavuně, přesličky a kaprad'orosty

V rámci Evoluční stezky návštěvníkům přiblížíme vznik a vývoj rostlin v historii Země. Odborným konzultantem projektu je významný český paleobotanik RNDr. Jiří Kvaček, CSc. Stezka bude přístupná celoročně a vhodná i pro návštěvníky se specifickými potřebami. Na celkem osmi zastaveních se návštěvníci seznámí s nejdůležitějšími skupinami rostlin i milníky evoluce. První část věnujeme nekvetoucím rostlinám – řasám a mechorostům, plavuním, přesličkám a kapradinám, cykasům, jinanům a jehličnanům, chvojníkům, ale i nevšední pouštní rostlině *Welwitschia mirabilis*. Druhá část přiblíží revoluční inovaci těla rostlin – vznik květu. Na posledním zastavení budou představeny rostliny, které na našem území převažovaly v období třetihor, rostliny stepí.

V roce 2022 byla připravena prováděcí dokumentace a na podzim výběrové řízení na zhotovitele, které bude zahájeno v roce 2023. Zároveň shromažďujeme pro tuto expozici potřebné rostliny pro výsadby, a to jak byliny, tak dřeviny.

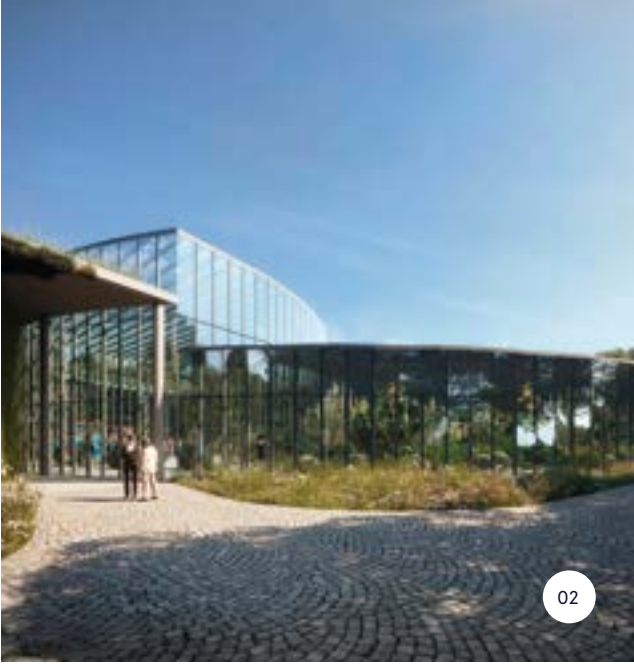

Vstupní pavilon Horní zahrada

Entrance Pavilion in the Upper Garden

V areálu Horní zahrady je plánován objekt pavilonu, který se do budoucna stane hlavním vchodem a komfortním zázemím pro návštěvníky botanické zahrady. Na základě architektonické soutěže byl pro tento záměr vybrán návrh od ateliéru Zdeňka Fránka. V multifunkčním pavilonu přičozí naleznou kavárnu, restauraci, obchod se suvenýry, přednáškový sál a mnoho dalšího. Součástí bude i administrativní zázemí. V roce 2022 probíhaly práce na zajištění územního řízení. V průběhu roku 2023 pak dojde k doplnění a vypracování dokumentace pro stavební povolení.

The planned new pavilion in the Upper Garden should become the main entrance to the whole area, with comfortable facilities for visitors. Based on an architectural competition, a design by Zdeněk Fránek's studio was selected for the realization of the project. The multifunctional pavilion will feature a café, a restaurant, a souvenir shop, a lecture hall and much more, including the office space. The planning permit works were conducted in 2022; this year, the documentation needed for the building permit procedure will be completed.

01 | Vizualizace hlavního návštěvnického objektu se skleníky

02 | Vizualizace skleníků

03 | Celkový pohled na nově navrhovaný areál

04 | Pohled do atria vstupního pavilonu

Stavba nového vstupního komplexu má svým charakterem a výjimečným křivkovitým půdorysem přispět k harmonickému kontaktu mezi rostlinami, lidmi a architekturou. Zároveň bude důstojně prezentovat význam botanické zahrady a všechny její funkce (edukační, výstavní atd.). Součástí bude velký skleník a oranžerie určené k přezimování citlivých subtropických rostlin. Objekt bude sloužit též jako administrativní zázemí botanické zahrady, této funkci bude vyhrazena východní část budovy se samostatným vchodem. Budou zde kanceláře kurátorů sbírek i ředitele zahrady, ale i provozní dílny, garáž a sklad přírodnin. Po zazeleněných střechách vstupního komplexu povede veřejně přístupná naučná stezka.

Návštěvníci do hlavní budovy vejdou vchodem umístěným na její západní straně. Ve vstupní hale naleznou pokladnu s prodejnou květin a suvenýrů i hygienické zázemí. Z haly bude přístupná restaurace a kavárna a další veřejné prostory – knihovna a přednáškový sál. Prosklená fasáda nabídne výhled do vysokého subtropického skleníku, kde budou v zimě k vidění palmy a rostliny, které není možné v našich podmínkách zimovat venku. Po zbytek roku se zde budou konat nejrůznější komerční, kulturní a vzdělávací akce. Nízký skleník představí stálou expozici rostlin pocházejících z botanicky jedinečných oblastí Kapska a Kanárských ostrovů. Atrium umožní kontakt mezi vnitřní a vnější částí objektu a v letním období se stane místem pro venkovní posezení návštěvníků restaurace. Na vstupní objekt bude navazovat relaxační plocha, která zároveň poslouží pro pořádání sezónních výstav a příležitostných akcí.

Úpravy Ornametální zahrady

Development of the Ornamental Garden

V centrální části Ornametální zahrady se v současnosti nachází neutěšená plocha se stánky s občerstvením a suvenýry, posezením a technickými stavbami pro rozvodů sítí. Tyto stavby jsou situovány v blízkosti altánu, který v posledním roce obývala Vinotéka sv. Kláry. V roce 2022 vznikl projekt, který z tohoto stísněného prostoru vytváří zákoutí s vodními prvky a zastíněním.

The central part of the Ornamental Garden is quite dreary at the moment, featuring refreshment and souvenir stalls, seating and technical buildings for utility lines. All these buildings are located next to the gazebo used by the St. Claire's Wine Shop lately, and the area is therefore quite cramped. After the completion of the new multifunctional facility in Nádvoří Street, it will be possible to remove these small buildings and replace them with a classier environment for the visitors. The project features a square with a fountain and seating area, surrounded by new trees and flowerbeds. The new wooden building will also feature technological facilities and restrooms for the visitors.

01 | Schématická skica navrhovaného prostoru
02 | Vizualizace nového prostoru, pohled od kaple
03 | Vizualizace nového prostoru, pohled od skleníku

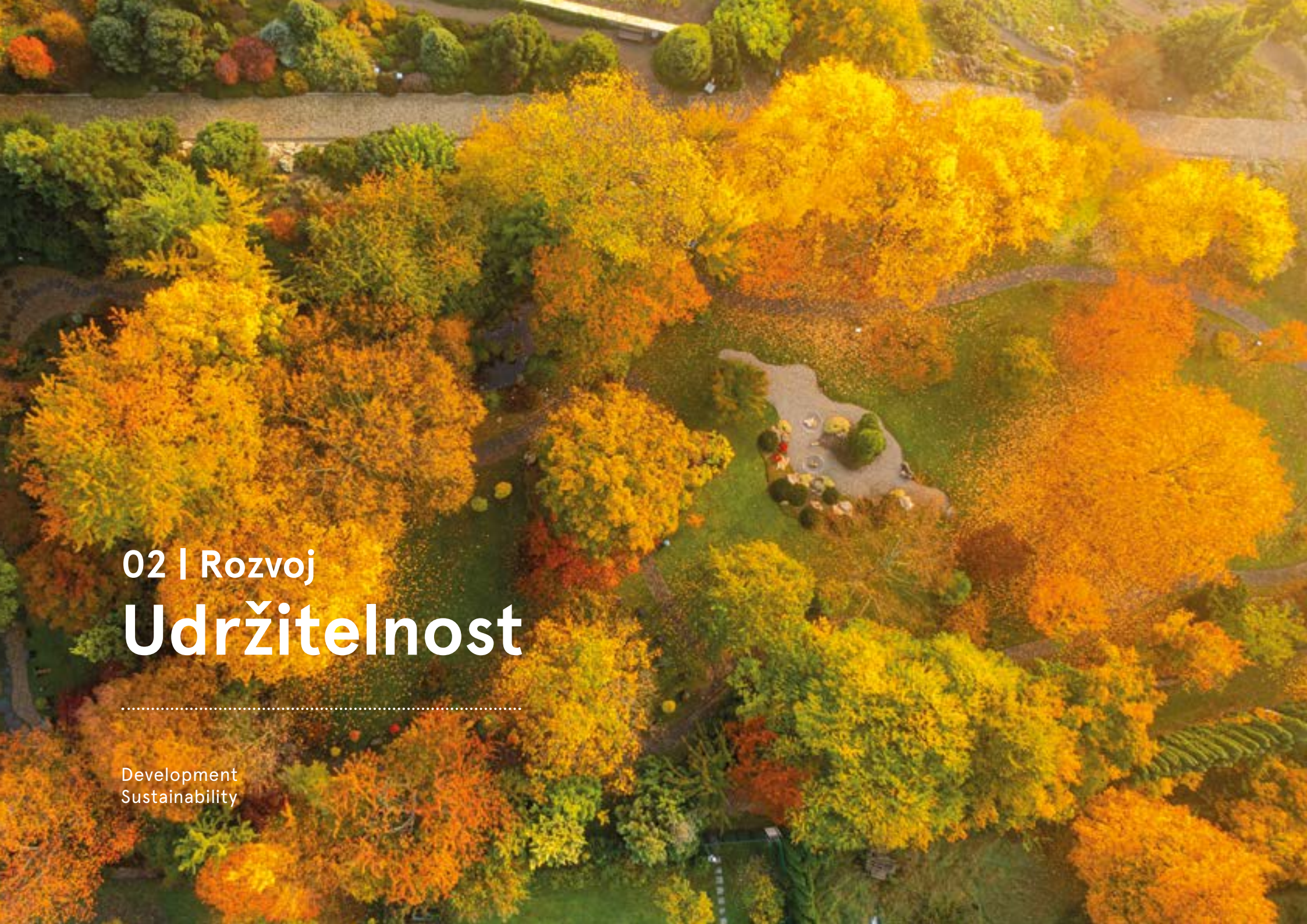
02

03

Díky dostavbě nového multifunkčního komplexu v ulici Nádvoří bude možné tyto drobné stavby odstranit a vytvořit pro návštěvníky ve střední části zahrady důstojné prostředí.

Podle návrhu by zde mělo vzniknout náměstí s vodní kaskádou a opěrnými zídkami pro posezení. Celý prostor bude doplněn novými dřevinami a záhony. Technologická zařízení budou ukryta v nové dřevostavbě, jejíž součástí budou i návštěvnické toalety.

02 | Rozvoj

Udržitelnost

Development
Sustainability

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Udržitelnost
Sustainability 42 – 43

Udržitelnost

Sustainability

Botanická zahrada i ve své provozní činnosti dává důraz na ochranu životního prostředí, ekologii a udržitelnost. Již od roku 2021 připravujeme projekt uplatnění alternativních zdrojů energií. V roce 2022 jsme začali s plánováním instalace fotovoltaických elektráren v areálu botanické zahrady, abychom si část spotřeby elektrické energie dokázali pokrýt z vlastních zdrojů a současně využili jedinečnou polohu zahrady na slunečném jižním svahu. Stále také doplňujeme vozový park botanické zahrady o nové elektromobily.

The Prague Botanical Garden emphasizes environmental responsibility and sustainability in all its activities. Since 2021, we have been preparing a project of the use of alternative energy sources. In 2022, we started planning the installation of photovoltaic power plants in the garden, so we can cover at least a part of our consumption with our own sources, using the unique location of the garden on the sunny southern hillside. And we gradually buy more electric cars to our fleet.

01

Fotovoltaika

Botanická zahrada hl. m. Prahy je z podstaty své činnosti význačným spotřebitelem energií. Za účelem snížení energetické náročnosti kryté z vnějších zdrojů se snaží energetickou spotřebu začít pokrývat z vlastních zdrojů, a to výstavbou fotovoltaických elektráren (FVE) v areálu zahrady. Za tímto účelem se v současnosti zpracovávají dva základní projekty:

- fotovoltaické elektrárny na střechách nově budovaných objektů zázemí a multifunkčního objektu v ulici Nádvorní,
- fotovoltaická elektrárna v prostoru za skleníkem Fata Morgana.

Fotovoltaické elektrárny na nových multifunkčních objektech v areálu mají plánovaný celkový instalovaný a rezervovaný výkon 24,42 kWp a 21,09 kWp. FVE jsou napojeny na vnitřní elektrorozvody objektů a vyrobená energie bude používána pro vlastní spotřebu. Přebytky výroby se dle návrhu mohou využít pro ohřev vody, část se akumuluje do bateriového úložiště a následně bude předána do distribuční soustavy. V současnosti se pro FVE zpracovává realizační dokumentace. Uvedení FVE v areálu multifunkčních objektů do provozu se předpokládá na jaře 2023.

Fotovoltaická elektrárna za skleníkem Fata Morgana má být instalována na plochách, které nemohou být využity pro expoziční účely. Firmou SEVEN Energy byla zpracována projektová studie, kde je uvažována instalace až 222 panelů o jmenovitém výkonu 450 Wp. a s celkovým jmenovitým výkonem 99,9 kWp. Počty panelů budou upřesňovány v dalších stupních projektové dokumentace, jež se v roce 2023 budou zpracovávat. Na obrázcích je uvažovaný prostor pro instalaci FVE za skleníkem Fata Morgana. FVE bude napojena na vnitřní elektrorozvody areálu u skleníku Fata Morgana, tedy pěstebního zázemí a objektu restaurace a technologie vodních prvků, a bude používána pro vlastní spotřebu. Uvažuje se, že přebytky výroby budou uvolňovány do distribuční soustavy.

02 | Rozvoj | Udržitelnost

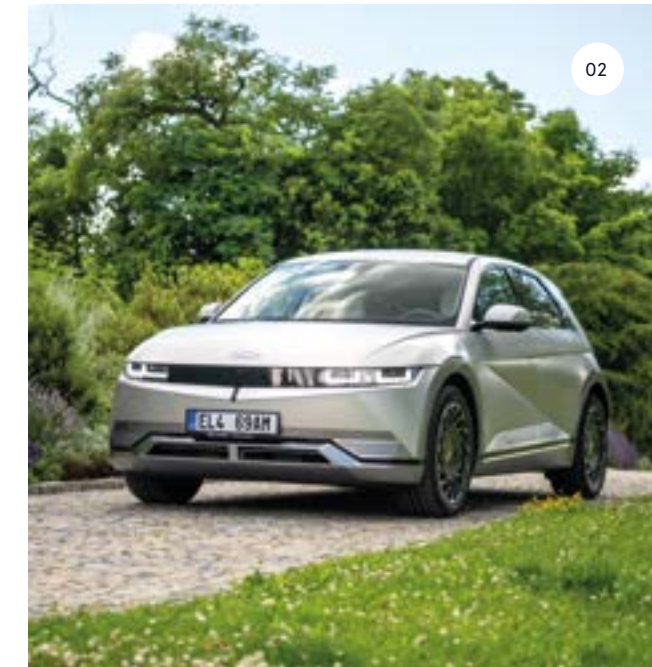
Elektrovozidla

V roce 2022 byl vozový park botanické zahrady rozšířen o tři užitkové nákladní elektromobily Selvo S2.DCH, což umožnilo vyřadit z provozu dva staré dieselové užitkové nákladní automobily Gator.

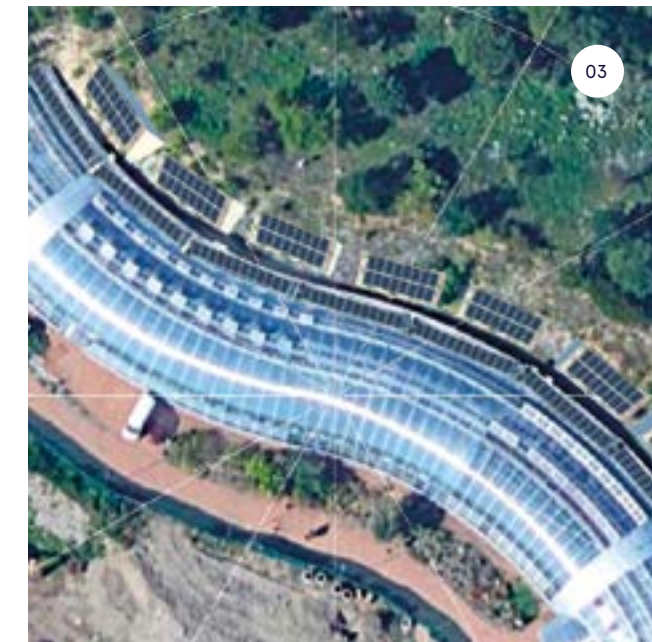
Pro financování užitkových nákladních elektromobilů Selvo S2.DCH je požádáno o úhradu až 40 % jejich ceny z dotačních programů.

Celkově má Botanická zahrada hl. m. Prahy ve vozovém parku tyto elektromobily:

- 4 užitkové nákladní elektromobily,
- 1 osobní elektromobil zn. Nissan (zapůjčen od Magistrátu hl. m. Prahy),
- 2 osobní elektromobily zn. Hyundai (zapůjčeno generálním partnerem Hyundai Motor Czech),
- 1 elektrotříkolka – nákladní rikša

02

03

- 01 | Nové užitkové nákladní elektromobily Selvo
- 02 | Do výbavy vozového parku botanické zahrady patří i zapůjčený osobní elektromobil Hyundai IONIQ 5
- 03 | Plánovaný projekt umístění fotovoltaické elektrárny u skleníku Fata Morgana

42 | 43

03

Odborná činnost

Prioritní sbírky, významné sbírky a další sbírky

Botany

Priority Collections, Important Collections and Other Collections

03 | Odborná činnost

Prioritní sbírky

Botany
Priority Collections

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Cibuloviny	
Bulbous Plants	48 – 49
Denivky	
Daylilies	50 – 51
Hluchavkovité	
<i>Lamiaceae</i>	52 – 53
Hvězdicovité	
<i>Asteraceae</i>	54 – 55
Jehličnany	
Conifers	56 – 57
Kakostovité	
<i>Geraniaceae</i>	58 – 59
Kapradiny	
Ferns	60 – 61
Kosatce	
Irises	62 – 63
Listnaté dřeviny	
Deciduous Woody Plants	64 – 65
Myrmekofytí rostliny	
Myrmecophytes	66 – 67
Orchideje	
Orchids	68 – 69
Pivoňky	
Peonies	70 – 71
Sukulentní a xerofytí rostliny	
Succulent and Xerophytic Plants	72 – 73
Užitkové rostliny	
Useful Plants	74 – 75
Zázvorovité rostliny	
Gingers	76 – 77

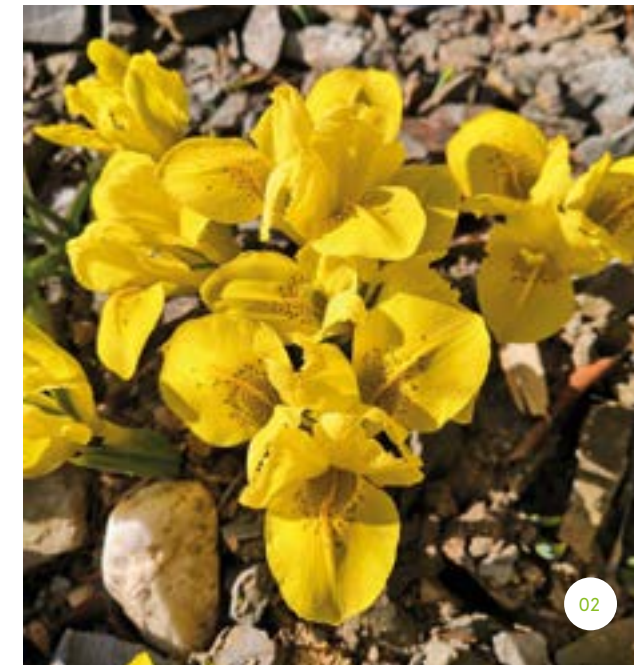

Cibuloviny

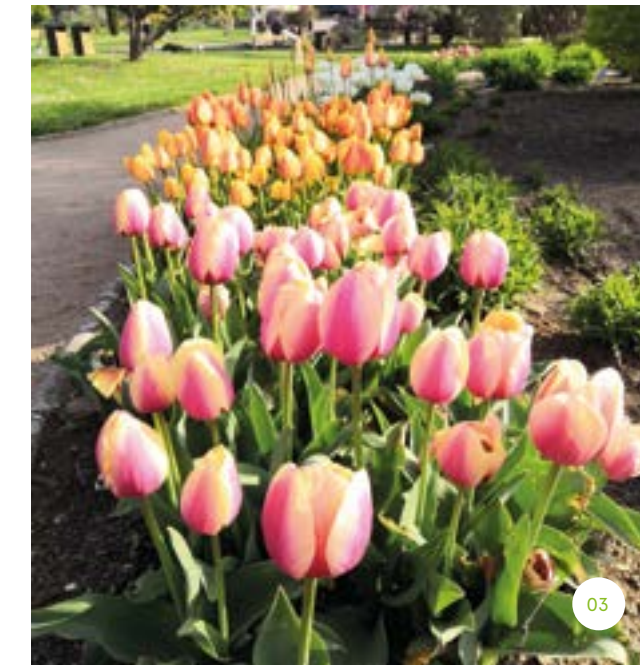
Bulbous Plants

Cibulnaté rostliny jsou neodmyslitelně spjaty s botanickou zahradou už od jejího založení. K nejoblíbenějším tradičně patří drobné jarní cibuloviny, jako jsou modřence, šafrány, ladoňky, sasanky a kosatce síťkované, rozkvétající časně zjara. Kromě suťových skalek nově pokvetou i v podrostu Lipové aleje v Horní zahradě. Mohutnější jarní druhy, narcisy a tulipány, byly v roce 2022 doplněny v počtu 1000 cibulí do záhonů po obvodu Pivoňkové louky. Letní efekt vytvářejí zejména květy lilií, jejichž sortiment v Ornametální zahradě byl rozšířen o 6 nových odrůd.

Bulbous plants have been an integral part of the Botanical Garden ever since its foundation. The most popular species have traditionally included small spring bulbs such as grape hyacinth, saffrons, squills, anemones and irises, blooming in early spring. In addition to the usual rock gardens, they are now also going to bloom in the undergrowth of the Linden Alley in the Upper Garden. A thousand bulbs of larger spring species, such as daffodils and tulips, were added in 2022 to the flowerbeds around the perimeter of the Peony Meadow. The "summer effect" is caused particularly by lilies, of which 6 new varieties have been planted in the Ornamental Garden.

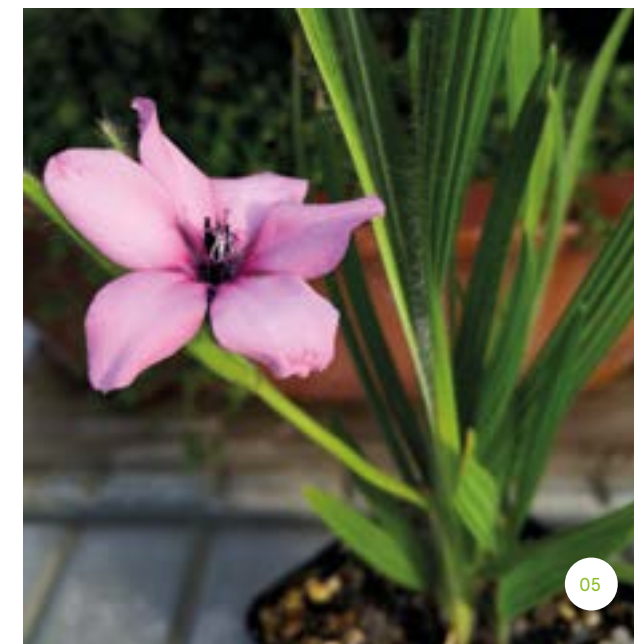
02

03

04

05

- 01 | Květy lilie *Lilium* 'Arsenal' se výborně kombinují s letničkami a trvalkami kvetoucími v létě
- 02 | Nízký kosatec *Iris danfordiae* patří ve skálce k prvním poslům jara
- 03 | Největšími květy ze všech tulipánů se pyšní kultivary ze skupiny Darwinovy hybridy jako je *Tulipa* 'Marit'

- 04 | Exotické květenství chocholatice *Eucomis pallidiflora* připomíná malý ananas
- 05 | Jihoafrická kosatcovitá rostlina *Babiana blanda* se ve sbírkách cibulovin řadí k raritám

Kolekce botanické zahrady zahrnuje zejména chladnomilnější cibuloviny ze Středozeří a Blízkého východu, z nichž tisícovka sběrových položek umístěná v zázemí představuje cenný genofond a tisícovka šlechtěných kultivarů zdobí venkovní expozice. Teplomilné druhy původem z Jižní Afriky a Střední Ameriky v počtu 600 taxonů rozkvétají nejen v zázemí, ale také ve skleníku Fata Morgana a v geografické expozici Svět kaktusů a sukulentů. Teplé a slunné léto mimořádně přálo bohatému kvetení jihoafrických cibulovin rodů *Amaryllis*, *Brunsvigia*, × *Amarcrinum* a *Babiana*. Další jihoafrické cibuloviny, jako je *Eucomis*, *Crocasmia* a *Agapanthus*, se uplatňují i ve venkovní expozici, ale pouze v létě, protože u nás nepřezimují spolehlivě. Z mála podzimních cibulovin se nejucelenější sbírkou pyšní rod *Cyclamen*, jehož kolekce je v zahradě až na poslední popsaný druh kompletní. Pozorný návštěvník může v opadaném listí zahlédnout květy dvou přezimujících bramboříků (*Cyclamen hederifolium* a *Cyclamen purpurascens*).

01

Denivky

Daylilies

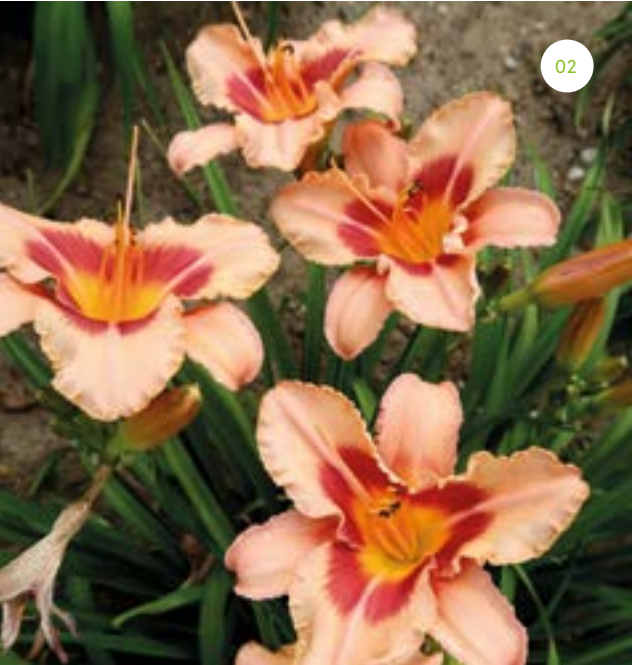
Unikátní sbírka denivek patří po právu mezi nejlepší kolekce zahrady; kvalitním sortimentem a výrazným rozsahem ji můžeme řadit i mezi nejvýznamnější sbírky v Evropě. Hlavním pilířem souboru je pestrá tisícovka kultivarů denivek, a to jak historických odrůd, tak nejžhavějších novinek současného šlechtění. Vedle odrůd nalezneme i většinu botanických druhů, které ve světě rostou. V roce 2022 se sbírka rozrostla o několik hodnotných druhových položek získaných během botanické expedice v Jižní Koreji.

The unique collection of daylilies is rightfully considered one of the best in the entire garden. As to the quality and size, it's also one of the most important collections in Europe. At its heart, there is a thousand cultivars, including historic varieties as well as hot news. In addition to these varieties, the collection also includes most of the common species from all over the world. In 2022, several worthy species were added to the collection, obtained during the botanical expedition in Korea.

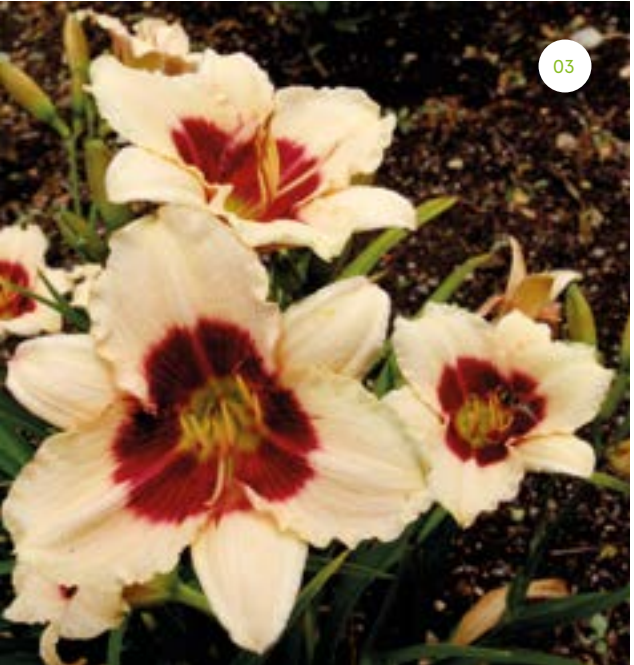
- 01 | Expozice denivek v Horní zahradě
- 02 | Denívka *Hemerocallis* hybr. 'CZ Astoria' je výsledkem českého šlechtění od manželů Šťastných
- 03 | Denívka *Hemerocallis* hybr. 'Siloam Shocker' s výrazným vínovým okem
- 04 | Denívka *Hemerocallis* hybr. 'Sand Sandals'
- 05 | Denívka *Hemerocallis* hybr. 'Spring Fantasy' je kultivar z 50. let minulého století

Denivky jsou tradičně vnímány jako rostliny nenáročné, přesto však velice atraktivní a s širokým uplatněním v zahradnické i krajinářské tvorbě. Naše sbírka denivek se postupně vytvářela od 90. let minulého století a je v zahradě představena ve dvou ucelených expozicích. Jednak v Ornametální zahradě, kde tvoří základ expozice cibulových a hlíznatých rostlin. Denivky zde vytvářejí pěknou kompozici spolu s kanami, jiřinkami, mečíky, liliochvostci, chocholaticemi či jarními cibulovinami. Dále jsou denivky k vidění v Horní zahradě, a to v kruhové expozici spolu se sbírkou kosatečů. Zde je navíc část expozice věnována představení a srovnání botanických druhů denivek. Vzácné botanické druhy tvoří také součást lesních expozic Východní Asie, kde jsou výrazným prvkem. Vedle zajímavých světových odrůd se sbírka může pyšnit více než stovkou kultivarů pocházejících z rukou českých šlechtitelů, např. manželů Šťastných či J. Dudka.

03 | Odborná činnost | **Prioritní sbírky**

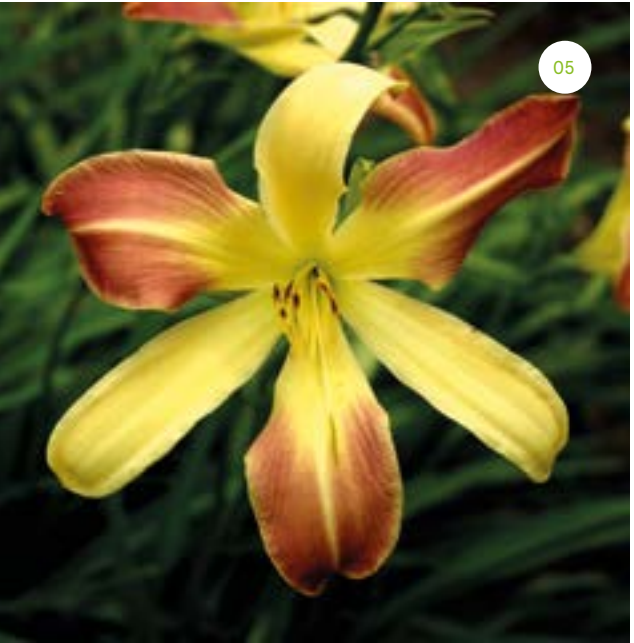
02

03

04

05

01

Hluchavkovité

Lamiaceae

Zástupci čeledi rostlin hluchavkovitých (*Lamiaceae*) tvoří druhou nejpočetnější skupinu v rámci záhonových trvalek. Mnoho druhů nachází uplatnění v kolekci užitkových rostlin, zejména mezi léčivkami a medonosnými druhy. V roce 2022 obohatily sbírku cenné položky s botanickým původem, těšili jsme se z prvních květů vzácných hluchavkovitých rostlin pěstovaných v našich expozicích.

The *Lamiaceae* family is the second largest group of flowerbed perennials. Many of the species are included in the collection of useful plants, especially among medicinal and melliferous species. In 2022, the collection was expanded by worthy items with botanical origin, and some of rare *Lamiaceae* species planted in our garden were blooming for the first time.

02

03

- 01 | V roce 2022 poprvé vykvetla hluchavkovitá rostlina z tropické Afriky *Aeollanthus subacaulis*
- 02 | Teplomilná dvoubarevná šalvěj *Salvia* 'Hot Lips' přežila poslední zimy na letničkovém záhonu
- 03 | Sortiment bazalek jako důležitá součást kolekce zeleného koření ve sbírce užitkových rostlin

V roce 2022 poprvé v botanické zahradě vykvetl *Aeollanthus subacaulis* z tropické Afriky. Náš exemplář pochází z Tanzanie z provincie Rukwa. Tento geofyt s velkou podzemní hlízou se pěstuje jen vzácně. Cennými přírůstky do rodiny hluchavkovitých v naší botanické zahradě jsou dvě vzácné molice *Plectranthus scaposus* a *Plectranthus rosulatus*. Oba druhy jsou původní ve vlhkých lesích severovýchodního Madagaskaru, jinde na světě se v přírodě nevyskytují. *P. rosulatus* je znám pouze z jedné lokality, druhý jmenovaný druh se vyskytuje na dvou až pěti místech. Sbírkou hluchavkovitých rozšířily v roce 2022 i dva kultivary šant *Nepeta* hybr. 'Cat's Pajamas' a *Nepeta nuda* 'Romany Dusk', šalvějí *Salvia dorrii* subsp. *dorrii* a *Salvia nemorosa* 'Caradonna Compact', včetně teplomilných odrůd šalvějí, např. *Salvia* × *jamensis* 'Hot Lips'. Dalšími přírůstky byly krabinec viržinský (*Lycopus virginicus*), po mátě vonící severoamerické *Pycnanthemum albescens* a původem čínský druh včelníku *Dracocephalum calophyllum*. Mezi užitkovými druhy poutaly pozornost odrůdy bazalek, kterých jsme v roce 2022 měli v expozičních plochách dvě desítky. Sbírkou užitkových rostlin obohatily i mateřídoušky s botanickým původem. Do nové expozice vápencových biotopů byl vysazen včelník rakouský (*Dracocephalum austriacum*) z Radotínského údolí.

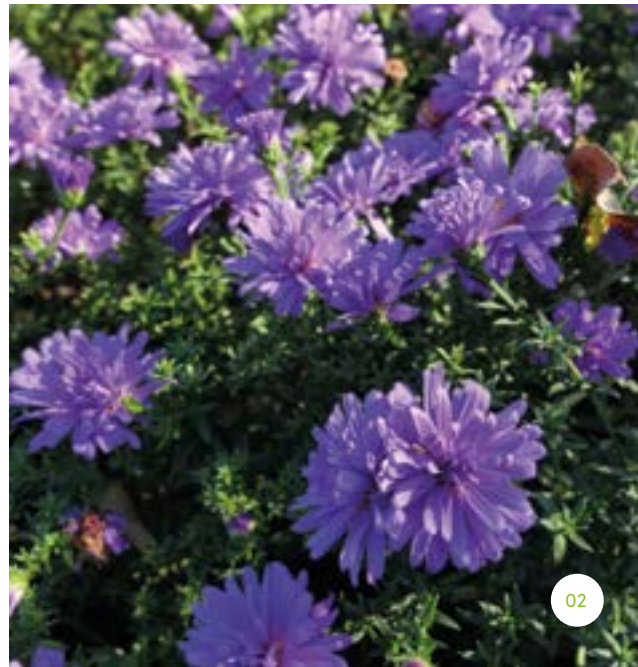
01

Hvězdnicovité

Asteraceae

Zástupci čeledi *Asteraceae* jsou nejpočetnější skupinou v rámci záhonových vytrvalých bylin v Botanické zahradě Praha a tvoří rovněž významnou část letniček. Sortimentu vytrvalých rostlin dominují především původem severoamerické druhy, které jsou součástí expozice flóry Severní Ameriky, a rovněž mnoho desítek záhonových trvalek, rozmístěných ve většině expozic. V roce 2022 přibyla v této čeledi řada nových druhů, některé domácí byly vysazeny v nově budované expozici Poklady české květeny.

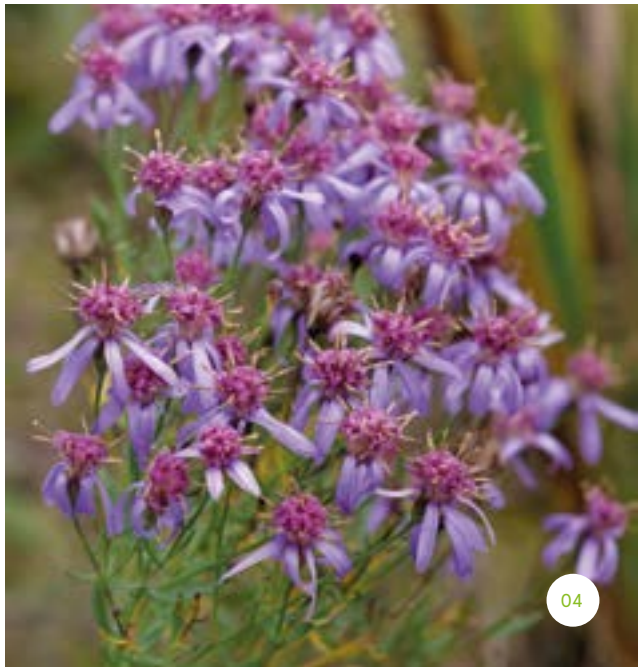
The *Asteraceae* family is the largest group amongst our flowerbed perennials, and also a major part of our annuals. The most prominent part of our collection of perennials includes North American species, which are part of the North American exhibition, and also dozens of flowerbed perennials scattered among various parts of the garden. Many new species were added to the collection in 2022, some domestic ones were planted in the newly built Exhibition "Treasures of the Czech Flowers".

02

03

04

05

- 01 | Česká odrůda hvězdnice (*Aster*) 'Jizera'
02 | Česká odrůda hvězdnice (*Aster*) 'Otava'
03 | Česká odrůda hvězdnice (*Aster*) 'Bečva'

- 04 | *Galatella cana* na nově vznikající expozici ohrožených domácích druhů rostlin
05 | Zlatobýl (*Solidago buckleyi*) v expozici rostlin severoamerických préríí

Návštěvníci se mohou setkat s bohatým druhovým a odrudovým sortimentem rodu *Aster*, *Helenium*, *Solidago*, *Helianthus*, *Coreopsis*, *Ratibida*, *Echinacea*, *Rudbeckia* aj. K novějším pak patří např. rod *Silphium* a širší sortiment rodu *Vernonia*. V roce 2022 přibylly např. lokalizované *Solidago buckleyi*, *Solidago odora* nebo málo pěstovaná *Wyethia scabra*. Do geografických výsadeb byl doplněn také neobvyklý druh *Silphium compositum*, získaný na sběrové expedici v roce 2019. V nově budované expozici domácích chráněných a ohrožených druhů rostlin byly vysazeny např. chrpa chlumní (*Centaurea triumfetti*) a pcháč panonský (*Cirsium pannonicum*), v části určené slanomilným druhům pak také *Tripolium pannonicum* a *Galatella cana*. Z kultivarového sortimentu bylo v přístupných expozicích vysazeno bezmála 20 původních českých kultivarů hvězdnic (*Aster*), vyšlechtěných Ing. R. Votrubou ve Výzkumném ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhonicích. Jsou pojmenovány podle českých, moravských a slovenských řek (např. 'Jizera', 'Vltava', 'Bečva', 'Morava', 'Latorica' aj.). Jejich význam spočívá zejména ve vysoké odolnosti vůči houbovým chorobám, jako je padlí, či listové skvrnitosti, kterými běžný sortiment těchto rostlin trpí. U hvězdnic přibýlo rovněž několik novinek zahraniční provenience, např. 'Chilly Fingers', 'Prairie Purple' nebo 'Ellie's Red Star'.

Jehličnaté dřeviny

Conifers

V první polovině roku 2022 opět nebyla klimatická situace pro venkovní jehličnany příznivá. Této staré vývojové skupině dřevin vadil především dlouhodobý srážkový deficit. Kvůli suché zimě a jaru trpěly také nízkou vzdušnou vlhkostí. To vše mělo za následek masivní propad jehlic napříč rody. V druhé polovině roku se však situace zcela obrátila a mnohaletý deficit i strádání suchem byly vyrovnány, což se projevilo na kondici většiny venku pěstovaných rodů jehličnatých dřevin.

Again, the climatic situation wasn't too favorable for outdoor conifers in the first half of 2022. This ancient sort of trees was particularly affected by the long-term lack of rainfall. The conifers also suffered from low humidity due to the dry winter and spring. All this resulted in a massive drop in needles across the families. However, the situation improved significantly in the second half of the year, and the years drought were compensated for, which affected the condition of most of the outdoor conifers.

- 01 | Výsadby namnožených jalovců se aktivně zúčastnily děti z přílehlých obcí pod dohledem ČSOP Pozemkového spolku Sázava
- 02 | Exempláře sekvojovce obrovského (*Sequoiadendron giganteum*) jsou pěstovány v botanické zahradě od 70. let 20. století
- 03 | Tvarovaná borovice Thunbergova (*Pinus thunbergii*) v Japonské zahradě

Botanická zahrada v trojské lokalitě má vynikající podmínky pro pěstování teplomilných dřevin, jako jsou rody cedr (*Cedrus*), cypřiš (*Cupressus*) nebo kryptomerie (*Cryptomeria*). Právě u rodů cypřiš jsme zaznamenali další přírůstek do sbírky, severoamerický cypřiš Bakerův (*Cupressus bakeri*). Z rodu kryptomerie byly v asijské části expozice Geografických celků vysazeny další exempláře přírodního původu. Cílem je v budoucnu přiblížit návštěvníkům procházku asijským lesem kryptomerií. Významným krokem bylo předání napěstovaných 170 kusů mladých rostlin jalovce obecného (*Juniperus communis*) zástupcům ČSOP Pozemkového spolku Sázava pro reintrodukci klonů zpět na konkrétní přírodní lokality. Spolupráce má i didaktický význam, protože se na výsadbě podílely děti z místních obcí.

02

03

04

05

04 | Převzetí namnožených jalovců zástupcem ČSOP Pozemkového spolku Sázava

05 | Namnožené exempláře jalovce obecného určené pro výsadby na konkrétní přírodní lokality

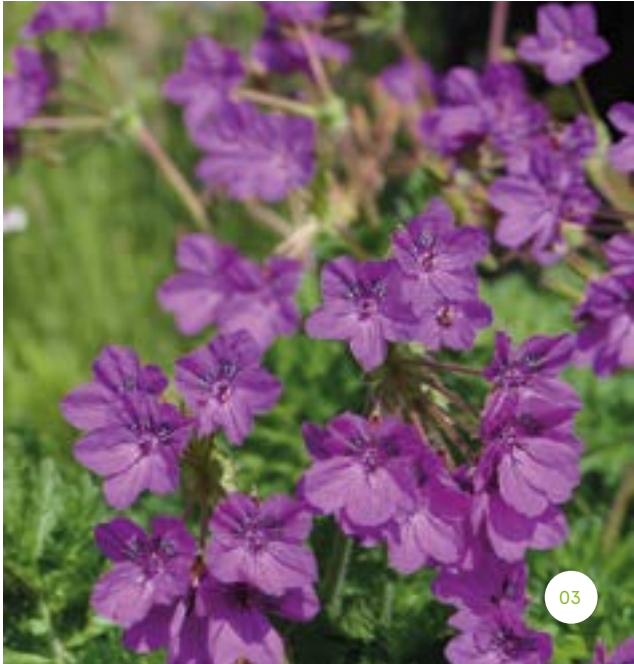

Kakostovité

Geraniaceae

V čeledi kakostovité je rozlišováno pouze 7 rodů s celkem přibližně 800 druhů. Dominantní jsou však zejména dva rody: *Pelargonium* s centrem rozšíření v jižní Africe a celkovým počtem přibližně 280 druhů a kakost (*Geranium*), tvořící takřka polovinu druhového bohatství celé čeledi. Tyto dva rody tvoří rovněž hlavní podíl mezi zástupci čeledi ve sbírkách botanické zahrady. V roce 2022 byly doplněny především o několik nových taxonů z rodu *Pelargonium* a o nové kultivary kakostů.

The *Geraniaceae* family includes only seven genera with about 800 species. Two of the most prominent are pelargoniums (*Pelargonium*), predominantly from the Southern Africa with approximately 280 species, and cranesbills (*Geranium*), making up almost a half of species in this family. Also our *Geraniaceae* collection consists mainly of these two genera. The most important new additions of 2022 were several new *Pelargonium* taxa and some new cranesbill cultivars.

01 | Pumpava druhu *Erodium amanum* výborně snáší i sušší půdy

02 | *Pelargonium tricolor* roste v horách Západního Kapska v JAR

03 | Pumpava *Erodium* hybr. (*Erodium manescavi* x *E. daucoides*) vyniká velkými, jasně růžovými květy

04 | Pumpava druhu *Erodium* hybr. 'County Park' dobře roste na slunných skalkách

05 | Pumpava *Erodium petraeum* subsp. *glandulosum* je jedním z nemnoha pěstovaných botanických druhů

Rod *Pelargonium* je mimořádně zajímavý mnohotvárností jednotlivých druhů, najdou se zde keře, plazivé rostliny, byliny, geofyty i sukulentní druhy. V roce 2022 byla sbírka tohoto rodu rozšířena o dalších 13 položek, z toho jsou čtyři se známým původem. Novými taxony ve sbírce jsou *P. pachypodium* a *P. reniforme* subsp. *velutinum*. Zástupce rodu *Pelargonium* vystavujeme ve skleníku Fata Morgana, ve Světě sukulentů, sezónně pak v Ornametální zahradě a na záhoně před skleníkem Fata Morgana. Rod *Geranium* patří mezi perspektivní a atraktivní zahradnické rostliny, a to zejména s ohledem na odolnost a přizpůsobivost mnohých zástupců a jejich potenciální využitelnost pro nejrůznější problematická stanoviště. Kakosty jsou k vidění zejména v trvalkových výsadbách Horní a Ornametální zahrady. V roce 2022 byla sbírka kakostů doplněna především o několik novějších kultivarů. Jde např. o velmi dlouho a bohatě kvetoucí odrůdy 'Madicall all Summer Deep Blue' a 'Magical all Summer Pink', 'Dragon Heart' nebo 'Hexham Velvet'. Z botanických druhů přibyl domácí, lokalizovaný kakost krvavý (*Geranium sanguineum*) a také čínský druh *G. farreri*. V kolekci venkovních rostlin jsou zastoupeny i druhy rodu pumpava (*Erodium*), k těm nejvýznamnějším patří *E. petraeum* subsp. *glandulosum*, *E. amanum* a *E. chrysanthum*, všechny zajímavé i z hlediska jejich značné odolnosti vůči suchu. V roce 2022 sortiment obohatil málo pěstovaný hybrid *Erodium* x *lindavicum*.

Kapradiny

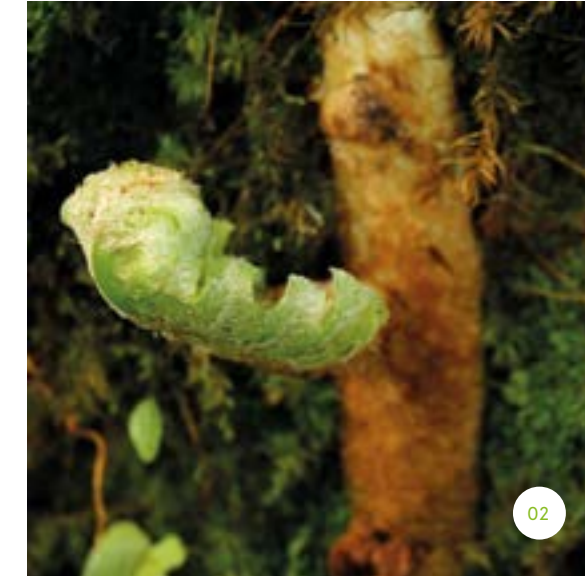
Ferns

Kolekce kaprad'orostů zahrnuje různé skupiny výtrusných rostlin, tedy nejen kapradiny, ale i plavuně, vranečky, šídlatky a přesličky. Tyto rostliny jsou rozšířeny po celém světě, od rovníku po území za polárním kruhem a od polopouští po vlhké tropy a vysoké hory. Najdeme je na souši, pod vodou i ve vzduchu jako epifytně rostoucí, žijí na suchých skalách i ve vodopádech. Během roku 2022 jsme získali z Modřanské rokle ohroženou přesličku zimní (*Equisetum hyemale*) a řadu cenných druhů z Tchaj-wanu ve formě výtrusů.

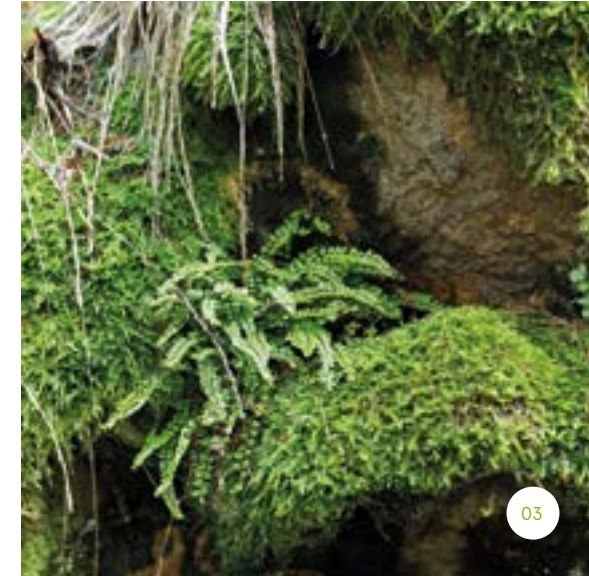
Our pteridophyte collection includes various groups of cryptogams, i.e. not only ferns but also lycophytes, spikemosses, quillworts and horsetails. These plants grow all over the world, from the Equator to the Arctic Circle and from semi-deserts to humid tropics and high mountains. They can be found on land, in water, epiphytically on trees, living on dry rocks and in waterfalls. During 2022, we managed to obtain the endangered *Equisetum hyemale* from the Modřany Gorge, and also the spores of many worthy species from Taiwan.

- 01 | Mladý list dosud neurčené kapradiny sleziníku (*Asplenium* sp.). Rostlina pochází z hor ostrova Borneo
- 02 | Mladý rašící list oddenkaté kapradiny *Aglaomorpha cornucopia*. Rostlina pochází z hor Filipín a ve skleníku Fata Morgana se jí daří v chlazené části
- 03 | Česká kapradinka sleziník nepravý (*Asplenium adulterinum*) na hadcové lokalitě u Rojetína. V botanické zahradě byla vysazena v expozici českých biotopů na hadcové skalce

Naše sbírka kaprad'orostů obsahuje více než 500 taxonů, zahrnuje druhy tropické, subtropické i rostliny z mírného pásu. Pěstujeme zástupce ze všech 13 řádů výtrusných rostlin, takže sbírka pokrývá evoluční pestrost skupiny. Kvalitní je dlouholetá kolekce čínských kapradin. V roce 2022 se podařilo dopěstovat několik cenných druhů české květeny, a to zejména z rodu sleziník, s. nepravý (*Asplenium adulterinum*), s. hadcový (*A. cuneifolium*) a s. netíkovitý (*A. adiantum-nigrum*). První dva z nich jsou vysazené v hadcové skalce. Do horské části skleníku Fata Morgana jsme vysadili další rostlinu citlivé vietnamské kapradiny *Brainea insignis* a zvláštní, v lidovém léčitelství používaný druh *Cibotium barometz*. K velmi zajímavým a cenným rostlinám patří druhy *Davallia perdurans* z Tchaj-wanu a *Davallodes pulchra* z nejvyšší hory Vietnamu, z Fansipanu. Oba jsou atraktivní jemnými listy a hustě rezavě chlupatými oddenky. Pro rozvoj sbírky je zásadní činnost laboratoře, kde se množí a udržují choulostivé druhy.

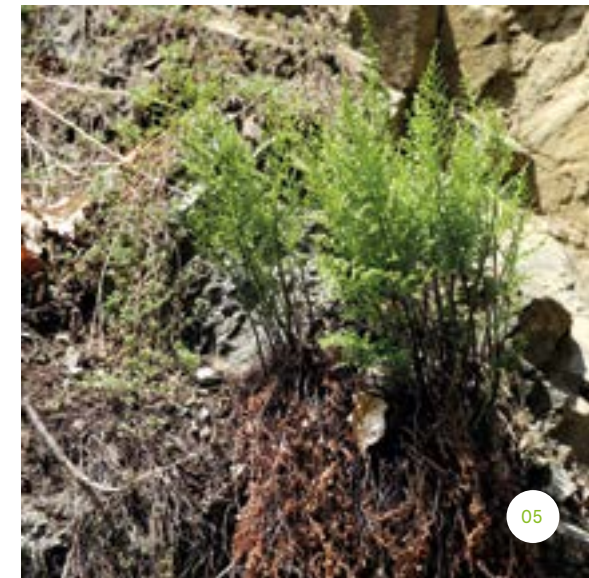
02

03

04

05

- 04 | Poměrně velká jemná kapradina *Davallia perdurans* pochází z ostrova Tchaj-wan, z Hohuan Shan. Ve skleníku Fata Morgana byla vysazena do chlazené části

- 05 | Sleziník hadcový (*Asplenium cuneifolium*) na přírodní lokalitě u Mohelna, kde jsme se inspirovali pro naše výsadby

Kosatce

Irises

Sbírka kosatců zaujímá v naší zahradě pevné místo, neboť patří mezi nejznámější kolekce návštěvníky každoročně v době květu obdivované a v konkurenci nejlepších evropských sbírek se rozhodně neztratí. Zahrnuje více než 120 taxonů a 700 kultivarů kosatců ze všech skupin rodu. V roce 2022 se sbírka rozšířila o nové odrůdy vyšlechtěné členy Středoevropské kosatcové společnosti, které se umístily v každoročním srovnávání na prvních místech, a v neposlední řadě pak o několik významných druhových položek získaných během botanické expedice po Jižní Koreji.

The collection of irises has a firm place in our garden as it's extremely popular among the visitors, especially in the blooming period. It's certainly one of the best collections of its kind across Europe, consisting of over 120 taxa and approximately 700 cultivars of all groups of the family. In 2022, we obtained new varieties cultivated by the members of the Central European Iris Company, and these new additions scored top marks in the annual comparison. Also added were several important species obtained during the botanical expedition in Korea.

- 01 | Expozice kosatců v Horní zahradě
- 02 | Kosatec *Iris barbata media* 'Raspberry Blush' s atraktivním růžovým květem
- 03 | Kosatec *Iris barbata elatior* 'Gay Head'
- 04 | Stálezelený kosatec *Iris lazica* s krásnými šedivými květy
- 05 | Expozice kosatců v Horní zahradě

Kosatce jsou naší tradiční sbírkou, neboť zde tyto krásné rostliny pěstujeme již od 70. let minulého století. Její hlavní část můžete zhlédnout v Horní zahradě, kde jsou v kruhové expozici spolu s denívkami vysázené kartáčkate kosatce s několika exempláři odrůd spuriových kosatců. Pestrý sortiment kartáčkate kosatců je představen ve všech možných barevných kombinacích a tvarech květů či výškových kategoriích, hodnotnou součástí jsou i kosatce pocházející z českého šlechtění. V nedalekém jezírku je možné spatřit i nepříliš známé louisianské kosatce, soubor vlhkomilných kosatců čeká v zázemí na nově zrekonstruované plochy v Ornametální zahradě. Botanické druhy kosatců je možné vidět v blízkosti hlavní sbírky, převážně však v lesních expozicích zaměřených na rostliny Asie či Severní Ameriky. V roce 2022 zahrada nadále pokračovala v činnosti akreditovaného soudce nových odrůd kosatců v rámci Středoevropské kosatcové společnosti (MEIS), v níž je skupinovým členem.

Listnaté dřeviny

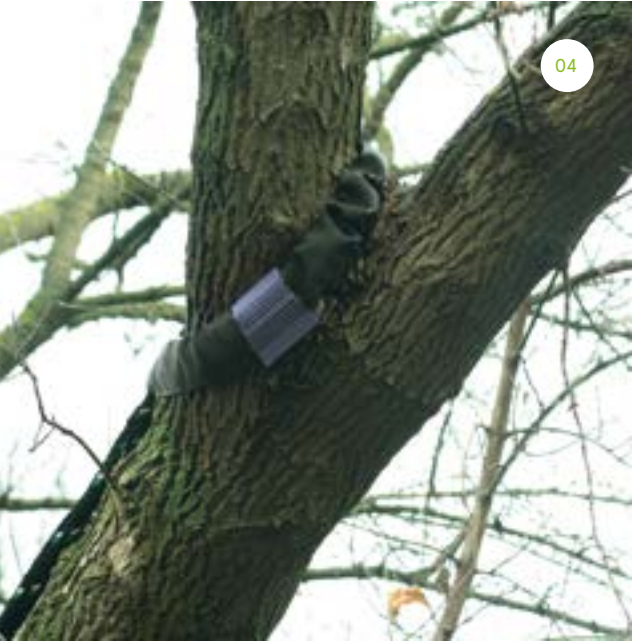
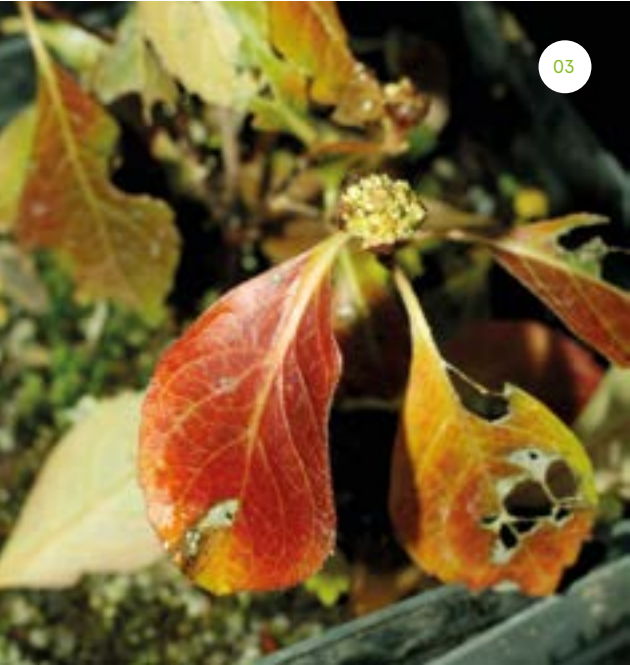
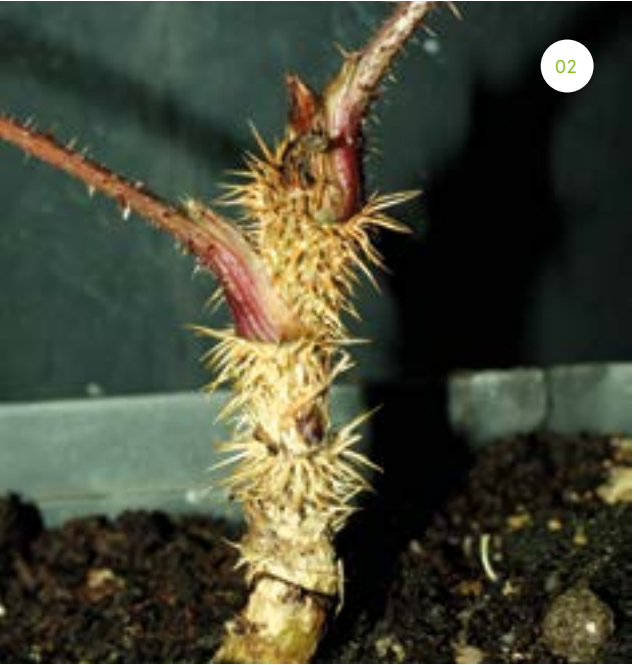
Deciduous Woody Plants

Jaro je pokládáno za jednu z nejbarevnějších period roku, a to především zásluhou listnatých dřevin. Teprve v podzimních měsících je však vidět, jak velký efekt listnaté dřeviny v krajině vytvářejí. Díky doplnění podzemní vody po vydatných srážkách v druhé polovině roku 2022 a působením teplého počasí se listnatým dřevinám v botanické zahradě v pražské Troji obzvláště dařilo. Jejich barevnost tak ovlivňovala vzhled krajiny mnohem delší dobu než v předchozích letech.

Springtime is generally considered one of the most colorful seasons, especially due to deciduous trees and bushes. However, it's autumn that fully demonstrates their effect in landscape. They especially thrived in the second half of 2022 after the period of warm weather and heavy rains resulting in groundwater recharge. Their colors affected the landscape for much longer than in the previous years.

- 01 | Dokončen byl záhon se sbírkou bambusů rodu *Fargesia*. Na snímku klon *F. denudata* 'Xian No. 1'
- 02 | Bizarní trny asijské arálie (*Aralia echinocaulis*)
- 03 | Do sbírky hortenzií přibyl další botanický zástupce rodu, *Hydrangea hirta*
- 04 | Dynamická vazba použitá při zajištění javoru jasanolistého (*Acer negundo*)
- 05 | Oblíbené piknikové místo v Ornametální zahradě je po instalaci tří dynamických vazeb pod třešni (*Prunus* sp.) zase bezpečné

Pozornost byla věnována především sbírce hortenzií, kde přibýlo několik nových taxonů. Za všechny můžeme zmínit botanický asijský druh hortenzie srstnaté (*Hydrangea hirta*). Do sbírky aralkovitých (*Araliaceae*) byl doplněn asijský druh *Aralia echinocaulis*. V konečné podobě je již sbírka nových klonů rodu *Fargesia* v asijské části lesa, která je výsledkem dlouholetého sběru českých i zahraničních bambusářů. V areálu Horní zahrady bylo rozšířeno Rozárium o půdopokryvné růže. Velká pozornost byla v roce 2022 věnována bezpečnosti dřevin. Za pomoci lanové techniky byly ošetřeny vzrostlé dřeviny v Ornametální zahradě. Konkrétně proběhla obvodová redukce a tři dynamické vazby na třešni (*Prunus* sp.) na piknikové louce. Pravidelného přejíždění dvou dynamických vazeb se dočkal i impozantní javor jasanolistý (*Acer negundo*) v Ornametální zahradě.

Myrmekofytní rostliny

Myrmecophytes

Rostliny žijící v symbióze s mravenci představují nesourodou skupinu, jejímž pojítkem je to, že nabízejí úkryt a případně i potravu mravencům. Ti je na oplátku chrání a také vyživují svým trusem. Mezi myrmekofyty se řadí zhruba 700 druhů rostlin ve více než 150 rodech a jejich rozšíření zahrnuje tropické až subtropické oblasti na většině kontinentů. Do sbírky jsme v roce 2022 získali pouze několik nových rostlin, nejcennější z nich je myrmekofytní orchidej *Myrmecophila thomsoniana* z Kajmanských ostrovů.

Myrmecophytes are a diverse group of plants from different families that provide dwelling and sometimes also food to ants. Ants in turn protect them and their excrements provide nourishment for the plants. *Myrmecophytes* include about 700 species in more than 150 genera and they can be found on most continents in tropical and subtropical zones. We only obtained several new plants for our collection in 2022, the most important being the myrmecophyte orchid *Myrmecophila thomsoniana* from Cayman Islands.

02

03

04

- 01 | Zatím blíže nezařazená myrmekofytní rostlina z Nové Guineje nám v roce 2022 poprvé vykvetla a skutečně se příliš nepochobá dosud známým rodům
- 02 | Z novějších položek se nám dobře daří pěstovat neurčené *Hydnophytum* z Nové Guineje
- 03 | Nová pahlíza myrmekofytní orchideje *Myrmecophila thomsoniana*, kterou jsme získali v roce 2022
- 04 | Pepřovník (*Piper fimbriatum*) je jedním z několika střeadoamerických druhů, které poskytují ve svých řapících dutiny pro mravence

Nejvýznamnější je kolekce zástupců čeledi mořenovité (*Rubiaceae*), celkem 72 položek, a kapradin rodu *Lecanopteris*, všech 14 druhů, ostatní skupiny jsou zastoupeny spíše jednotlivci, jako například myrmekofytní pepřovník *Piper fimbriatum*, akácie (*Acacia drepanoclada* a *A. cornigera*) a vícero druhů amerického tropického rodu *Tococa*. Naše sbírka patří mezi botanickými zahradami k nejrozsáhlejší v světovém měřítku. Její historie se datuje z období rozvoje tropických botanických sbírek v zahradě a větší rozmach začíná zhruba od roku 2006. Většina rostlin je v zázemí, pouze několik je vystaveno ve skleníku Fata Morgana. Pepřovník *Piper fimbriatum* se ukazuje jako zajímavý zdroj obsahových látek a pracovníci z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR si z něho pořizují vzorky pro své výzkumy.

01

Orchideje

Orchids

Orchideje jsou jednou ze dvou největších čeledí rostlin a jsou rozšířené na všech kontinentech s výjimkou Antarktidy. V botanické zahradě pěstujeme přes 2000 druhů orchidejí ze všech koutů světa a z různých klimatických podmínek. Nejvíce jsou zastoupené tropické orchideje, nechybějí ani druhy z chladnějších oblastí a kromě atraktivních velkokvětých druhů se zahrada zaměřuje i na málo známé a nepříliš nápadné, avšak vědecky hodnotné druhy. V roce 2022 přibýlo do sbírky několik desítek cenných rostlin z různých skupin.

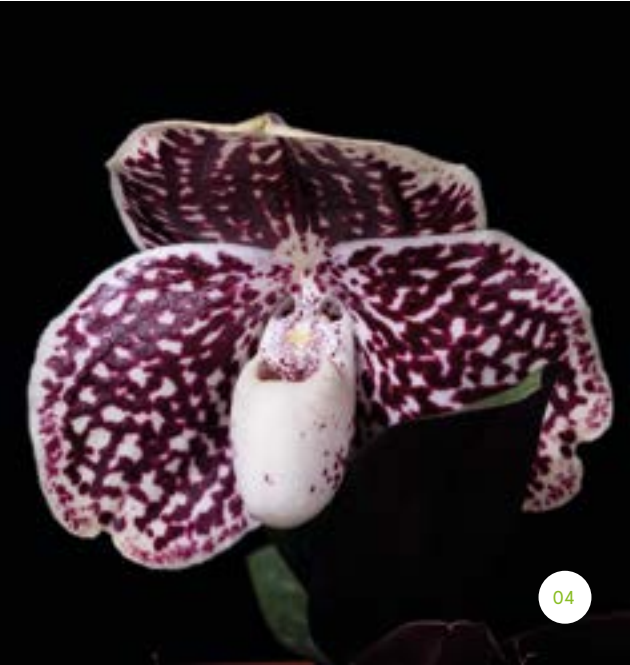
Orchids are one of the two biggest plant families, growing on all continents except Antarctica. Our garden plants over 2,000 orchid species from all over the world and different climatic zones. Most frequent are tropic orchids, but we also have species growing in colder areas. In addition to attractive big-blossom species, the garden also focuses on less known and less spectacular, yet scientifically important orchids. Several dozens of worthy plants of different groups were added to the collection in 2022.

02

03

04

05

- 01 | *Spiranthes aestivalis* je v ČR vyhynulý
02 | Většina druhů subtribu *Pleurothallidinae* má drobné květy (*Lepanthes machogaffensis*)
03 | Květy orchidejí rodu *Cypripedium* vytvářejí past, která hmyz přinutí k opylení (*Cypripedium californicum*)

- 04 | Orchideje rodu *Paphiopedilum* jsou ve sbírkách vysoce ceněné (*Paphiopedilum godefroyae*)
05 | Květy rodu *Dracula* lidem připomínají obličej (*Dracula vlad-tapes*)

Nové rostliny zastupuje například velmi atraktivní rod *Paphiopedilum*. Nejvíce nových druhů je pak ze skupiny subtribu *Pleurothallidinae*, na které probíhá ve spolupráci s dalšími institucemi vědecký výzkum. Většina zástupců této skupiny jsou menší rostliny s bizarními drobnými květy, o nichž není známo mnoho informací. Jednou z mála výjimek je rod *Dracula*, jehož velké květy lidem připomínají obličej různých příšerek. Tyto květy však ve skutečnosti napodobují plodnice hub a lákají tím k opylování drobné mušky. Z ostatních druhů, které v roce 2022 vykvetly, lze zmínit *Spiranthes aestivalis*, který je na území ČR považován za vyhynulý druh. Další zajímavostí je několik druhů rodu *Cypripedium*, jejichž nápadné květy nemají nektar, avšak vytvářejí past vábící hmyz k opylení. Kvetoucí tropické orchideje celoročně vystavujeme ve skleníku Fata Morgana. Druhy z mírných oblastí lze v době květu spatřit ve venkovních expozicích.

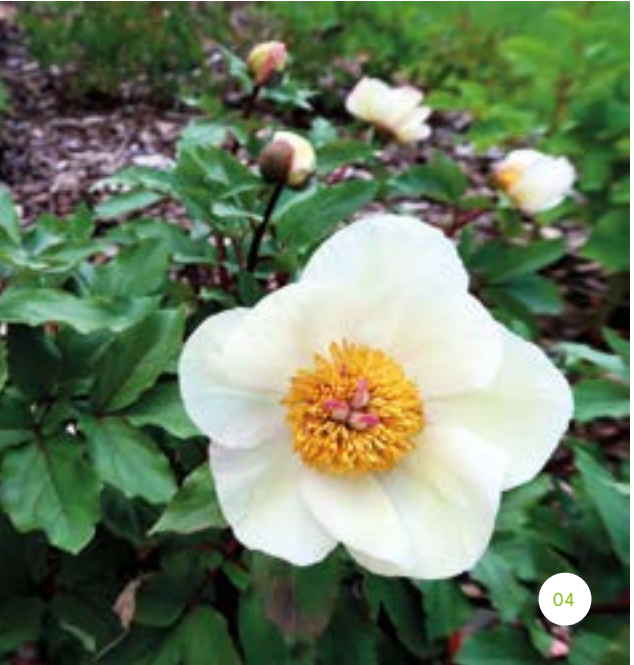

Pivoňky

Peonies

Jedinečnost sbírky je každoročně potvrzována vysokou návštěvností zejména v době květu pivoňek, které jsou svojí atraktivitou obrovským lákadlem. Kolekce patří k evropské špičce, neboť představuje na 600 různých odrůd a druhů pivoňek. V roce 2022 proběhla rekonstrukce a zároveň rozšíření stávající expozice botanických druhů, sbírka se tak rozrostla o další zajímavé položky získané díky mezinárodní výměně semen Index Seminum či darem. Též byla sbírka součástí cyklu Kurátorských provázení.

The unique nature of our peony collection is confirmed by the large number of visitors every year, especially in the blooming period. Our collection belongs to the best in Europe, presenting approximately 600 varieties and species. In 2022, we obtained several interesting new species, either through the international seed exchange Index Seminum or as a gift. The collection was also included in the Guided Tours cycle.

01 | Pivoňka keřovitá *Paeonia suffruticosa* 'Kamata-nishiki'
02 | Pivoňka čínská (*Paeonia lactiflora* 'Bowl of Beauty') je časně kvetoucí bylinná pivoňka s květem japonského typu

03 | Pivoňka čínská (*Paeonia lactiflora* 'Gleam of Light') je bylinná pivoňka s atraktivními vonnými květy
04 | Bylinná pivoňka *Paeonia mlokosewitschii* × *russoi*
05 | Pivoňková louka je oblíbeným místem zahrady

Pivoňky jsou stěžejním sortimentem Pivoňkové louky, kde spolu s magnoliemi či cibulovinami tvoří ucelenou kompozici v areálu Horní zahrady. Sběrka postupně vznikala od 90. let minulého století a v současné době je kompletně zastoupena ve všech zahradnických skupinách rodu. Vedle zmíněných botanických pivoňek představuje v široké škále sortiment zahradních dřevitých a bylinných pivoňek. Většinu zahradních dřevitých pivoňek zastupují kultivary pocházející z pivoňky keřovité, v menší míře jsou pak zastoupeny pivoňky ze skupiny tzv. Lemoineových hybridů. Zajímavostí jsou meziskupinové (Itoh) hybridy. Sortiment zahradních bylinných pivoňek je u nás představen odrůdami odvozenými převážně od pivoňky čínské, v menší míře od pivoňky lékařské, pivoňky úzkolisté a kavkazských žlutokvětých pivoňek, čímž je v plné míře vedle dřevitých pivoňek prezentováno i šlechtění pivoňek bylinných.

01

Sukulentní a xerofytní rostliny

Succulent and Xerophytic Plants

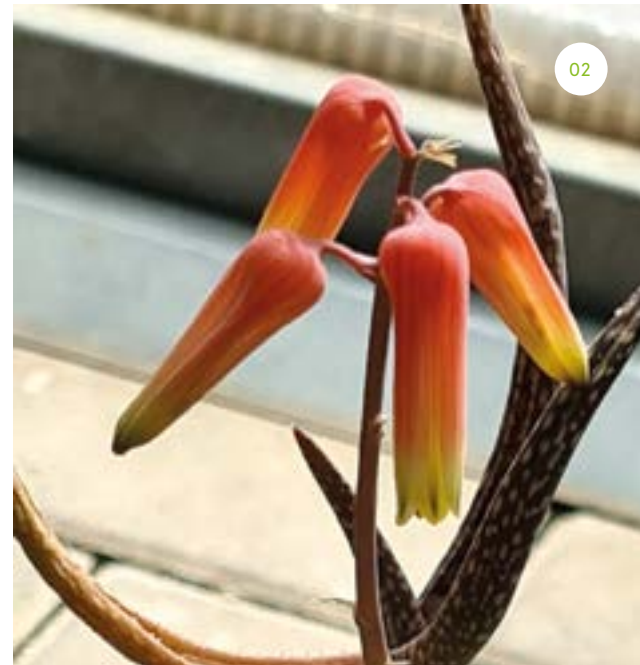
Kolekce sukulentů a xerofytů s vysokým množstvím sběrových položek známého původu patří k prioritním sbírkám Botanické zahrady hl. m. Prahy. Rostliny se uplatňují v expozičních plochách skleníku Fata Morgana a v expozici Svět sukulentů v Horní zahradě. Sbírky jsou opakovaně prezentovány v rámci větších tematických výstav. V roce 2022 byla kolekce obohacena o 108 položek z 30 rodů, z toho 71 se známým původem.

This collection of succulents and xerophytes contains a large number of plants of known origin, and belongs to the top collections of the Prague Botanical Garden. The plants are displayed in the Fata Morgana Greenhouse and in the World of Succulents in the Upper Garden. The collections are repeatedly featured in bigger thematic exhibitions. In 2022, we expanded the collection with 108 items from 30 genera, including 71 plants of known origin.

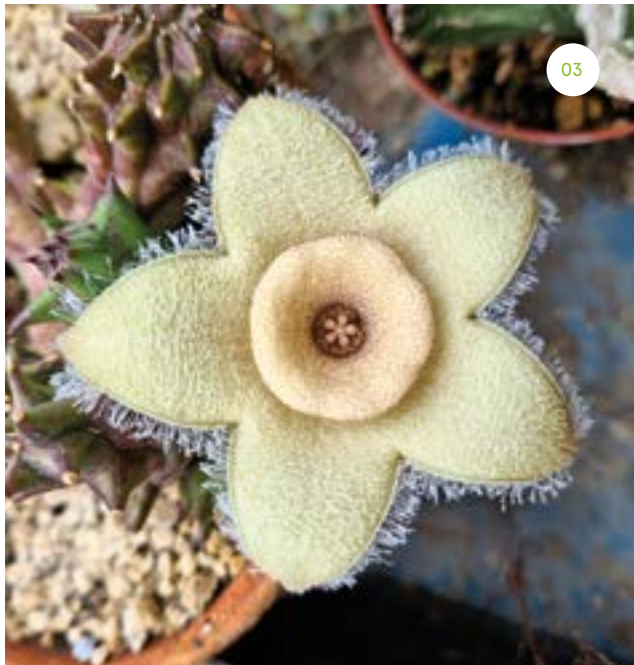
- 01 | Ve Světě sukulentů pravidelně kvete *Euphorbia atropurpurea*, kanárský endemický pryšec z Tenerife. Roste na několika málo místech na vulkanických svazích
- 02 | Vzácná a ohrožená *Aloe gillettii* roste v přírodě v severovýchodním Somálsku. V roce 2022 vykvetla poprvé v zázemí botanické zahrady
- 03 | *Orbea ciliata* pochází ze Západního Kapska v Jihoafrické republice
- 04 | *Uncarina grandidieri*, endemická rostlina z jižního Madagaskaru, pěstuje jako okrasná i užitková rostlina. Místní obyvatelé ji používají k mytí a jako šampon povzbuzující růst vlasů
- 05 | *Ipomoea platensis*, liána s poměrně mohutnou hlízou a jednoletými výhony, roste v přírodě na severu Argentiny, jihu Brazílie, v Paraguayi a Uruguayi. V roce 2022 poprvé vykvetla ve Světě sukulentů

Ve sbírkách botanické zahrady jsou nejsilněji zastoupeny rostliny z Madagaskaru s mimořádným genofondovým významem. Kolekce obsahuje zhruba 180 rodů ze 41 čeledí. Mezi nimi jsou i xerofytní dřeviny a cibuloviny. V rámci nových položek je významný podíl 28 druhů chráněných podle úmluvy CITES, do Červeného seznamu IUCN jsou 2 druhy zařazené jako kriticky ohrožené, 8 druhů jako ohrožené a 5 druhů jako zranitelné. Díky spolupráci s Botanickou zahradou Přírodovědecké fakulty UK jsme získali do sbírky 41 taxonů v 49 položkách rodu *Oxalis* pocházejících z výzkumného programu Přírodovědecké fakulty UK v Jihoafrické republice. Z vlastních semen se podařilo rozmnožit několik druhů vzácných chráněných endemických rostlin z Madagaskaru, a to zejména ohrožené *Aloe laeta* a velmi zřídka pěstované *Aloe parallelifolia* a *Aloe compressa*.

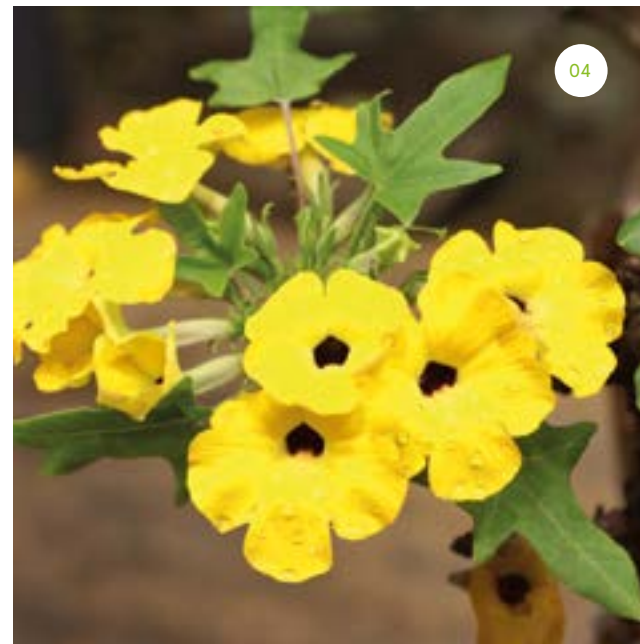
03 | Odborná činnost | Prioritní sbírky

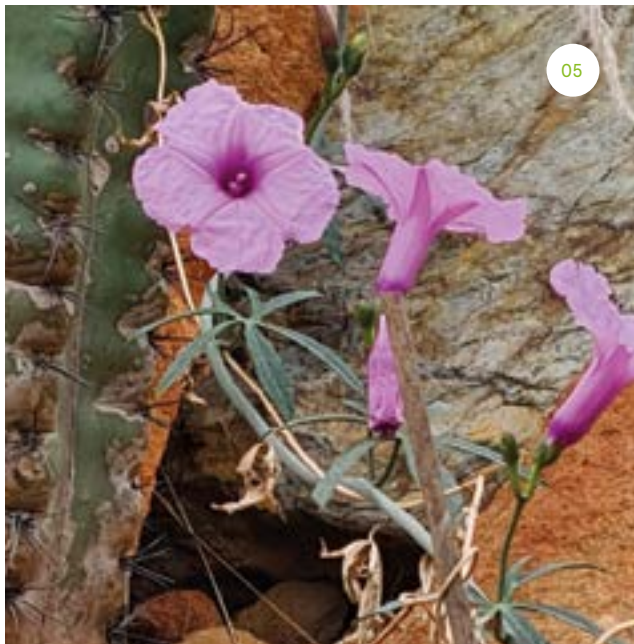
02

03

04

05

Užitkové rostliny

Useful Plants

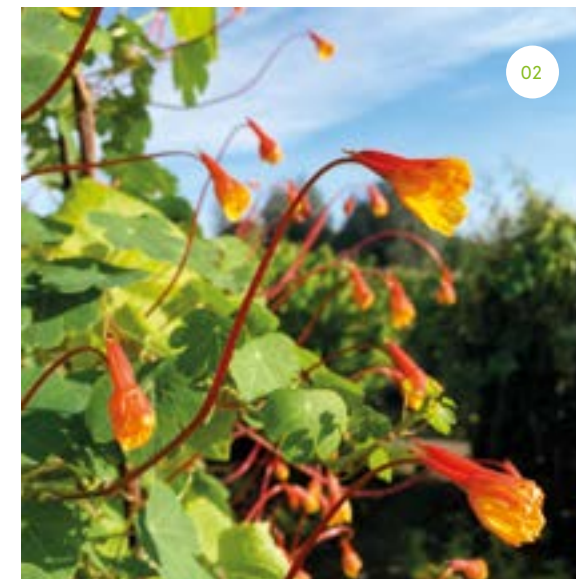
Sbírka představuje velmi pestrhou skupinu botanicky nepříbuzných rostlin, které spojuje to, že jsou pro člověka hospodářsky nebo spirituálně významné. Zahrnuje byliny i dřeviny z mnoha koutů světa, které jsou zdrojem potravy a léčiv nebo poskytují různé materiály a suroviny. Užitkové rostliny najdeme v celém areálu zahrady včetně skleníků. Soustředěny jsou do dvou tematických expozic v Ornametální a Horní zahradě. V roce 2022 jsme rozšířili zhruba o jednu třetinu expoziční plochu věnovanou užitkovým rostlinám Nového světa, obohatili jsme především sortiment dýní, slunečnic a léčivých rostlin.

This collection represents a very diverse group of botanically unrelated plant species that are united by their economic or spiritual importance for humans. It includes both herbs and woody plants from many parts of the world that provide food, medicine or a variety of materials and ingredients. Utility plants can be found throughout the garden, including the greenhouses. They are featured in two thematic expositions, in the Ornamental Garden and in the Upper Garden. In 2022, we expanded the exhibition area of New World plants by about 30 %, adding especially various species of pumpkins, sunflowers and medicinal herbs.

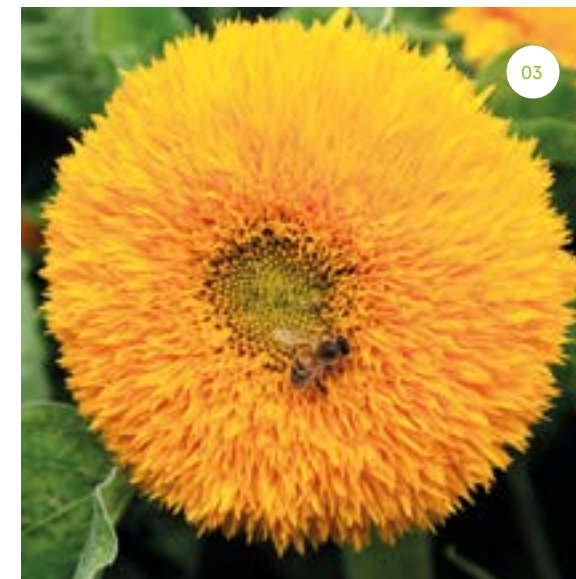
-
- 01 | Plody stromovitého lilku druhu *Solanum abutiloides* jsou za plné zralosti jedlé a chutné
- 02 | Lichořeřišnice hlíznatá (*Tropaeolum tuberosum* 'Ken Aslet') kráší koncem podzimu drobnými květy expozici Užitkových rostlin Nového světa
- 03 | V roce 2022 byly ve výsadbách expozice Užitkových rostlin Nového světa zvýrazněny slunečnice. Nechyběl ani plnokvětý kultivar *Helianthus annuus* 'Teddy Bear'
-

Užitkové rostliny patří k návštěvnický velmi oblíbené skupině. Nacházejí uplatnění při rozmanitých vzdělávacích programech, akcích a výstavách. Počátky sbírky spadají do 70. let 20. století. Postupně s rozvojem zahrady a vznikem nových expozičních ploch včetně skleníkových se sbírka rozrostla na více než 900 položek. Užitkové rostliny mírného pásu jsou trvale vysazeny v Ornametální zahradě a na léto jsou doplňovány o subtropické druhy. V roce 2022 byly novinkou např. kapara trnitá, dva druhy artyčoků, lokalizované druhy mateřídoušek nebo sedm odrůd měsíčku lékařského. Obohacen byl sortiment barvířských a jedovatých rostlin. Ve sbírce medonosných rostlin na Strání byla nově vysazena jednoletá medonosná louka a ornament z jarních cibulovin, rozšířena byla i šalvějová louka. Znovu osázen byl záhon svatojánských bylin. V Horní zahradě je každoročně znovu osazováno pole s užitkovými rostlinami amerického původu, a to včetně tropických a subtropických druhů. V roce 2022 jsme v této expozici pro návštěvníky významně doplnili informace o vybraných druzích rostlin.

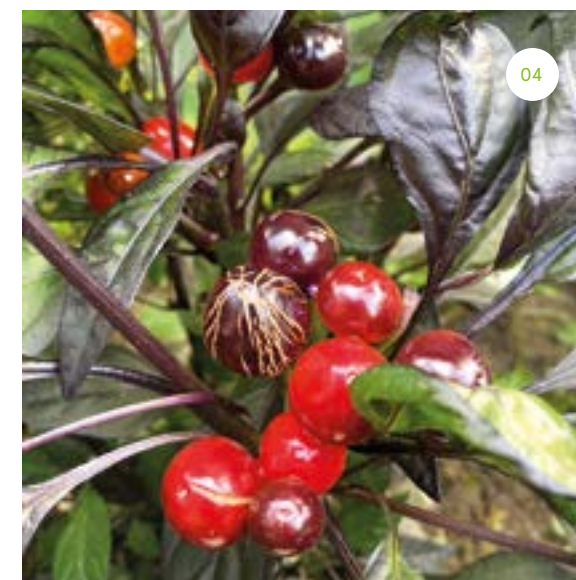
02

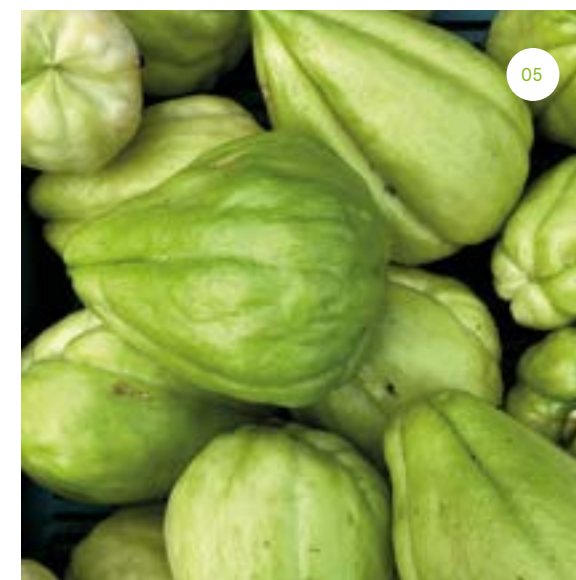
03

04

05

-
- 04 | *Capsicum annuum* 'Black Pearl' je příkladem kultivaru paprik s velkým okrasným potenciálem
-

-
- 05 | Sklizeň čajotu, plodů tykvovitě rostliny druhu *Sechium edule*, byla velmi bohatá
-

01

Zázvorovité rostliny

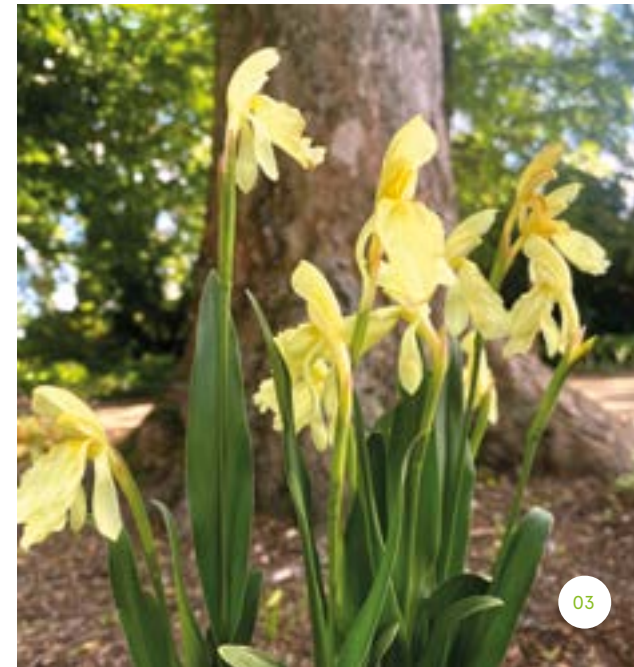
Gingers

Čeleď zázvorovitých (*Zingiberaceae*) zahrnuje vytrvalé, často výrazně aromatické, zajímavě kvetoucí a etnobotanicky pozoruhodné byliny domácí především v oblasti tropické Asie. Sbírkou v naší zahradě tvoří zhruba 500 položek a přiřazujeme k ní kolekci blízkce příbuzných rostlin kostusovitých (*Costaceae*). V roce 2022 jsme obohatili především venkovní expozice Horní zahrady o výsadby otužilých druhů zázvorovitých rostlin. Jedná se o zástupce rodů *Hedychium* a *Alpinia* původem z horských oblastí Asie.

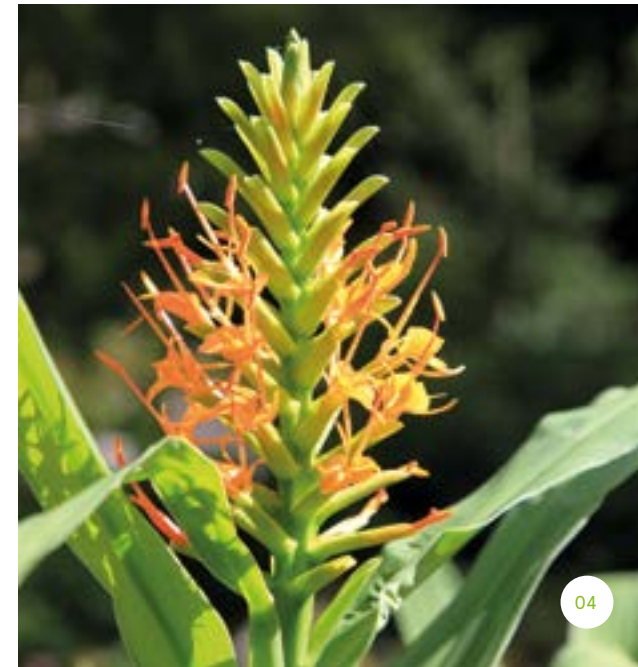
The ginger family (*Zingiberaceae*) includes perennial, often distinctly aromatic and ethnobotanically remarkable herbs with interesting blooms, mainly from the tropical parts of Asia. Our collection consists of about 500 items, including the collection of closely related plants from the *Costaceae* family. In 2022, we particularly expanded the outdoor parts of the Upper Garden with several hardy ginger species, representatives of *Hedychium* and *Alpinia* genera from the Asian mountains.

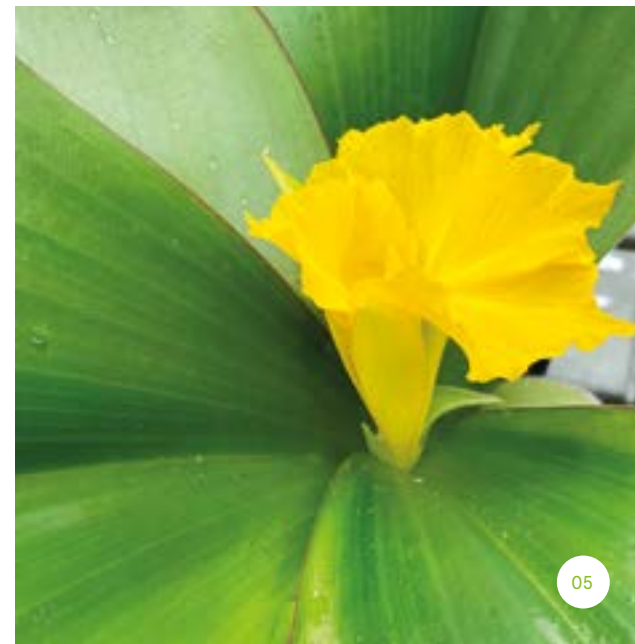
02

03

04

05

- 01 | Plodící *Hedychium cylindricum* původem z malajské části Bornea
02 | V době květu rozzářilo *Hedychium longicornutum* epifytní kmen v asijské expozici Fata Morgany
03 | Půvabná *Roscoea cautleyoides* připomíná v době květu orchidej. Pochází z hor jižní Číny a v našich podmínkách je plně mrazuvzdorná

- 04 | *Hedychium coccineum* vysazené v roce 2022 ve venkovních expozicích zahrady pochází z oblasti od indického Himálaje po Bangladéš
05 | Ve sbírce pravidelně kvetoucí *Costus spectabilis* z afrického Malawi patří k nejobtížněji pěstovatelným kostusům

Sbírka zázvorovitých je největší ve střední Evropě. Hodnotná je především tím, že sestává téměř výhradně z rostlin se známým původem. Zahrnuje i několik typových položek, tedy rostlin sbíraných v lokalitách, kde byl druh pro vědu poprvé popsán. Základem kolekce jsou sběry věnované Janou Leong-Škorníčkovou, světově uznávanou specialistkou na zázvorovité. Jedná se především o kurkumy, kterých dnes máme kolem 200 položek. Velmi cenné jsou i expediční sběry z Vietnamu, Thajska, Malajsie a dalších asijských zemí. Na rozvoji sbírky dlouhodobě spolupracujeme s botanickou zahradou v Singapuru. Cenný rostlinný materiál poskytujeme vědeckým týmům z katedry botaniky PřF UK, Národního muzea a Botanického ústavu AV ČR, které se věnují biologii, evoluci a systematice zázvorovitých a kostusovitých rostlin. Již třetím rokem spolupracujeme na výzkumu s názvem Evoluce nočního kvetení v rychle radiující čeledi *Zingiberaceae*, realizovaném BÚ AV ČR v rámci projektu GA ČR 20-12579Y (2020–2022).

03 | Odborná činnosť

Významné sbírky

Botany
Important Collections

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Áronovité	
<i>Araceae</i>	80 – 81
Begonie	
<i>Begonias</i>	82 – 83
Cykasy	
<i>Cycads</i>	84 – 85
Hajní rostliny	
<i>Forest Plants</i>	86 – 87
Letničky	
<i>Annuals</i>	88 – 89
Masožravé rostliny	
<i>Carnivorous Plants</i>	90 – 91
Palmy	
<i>Palms</i>	92 – 93
Traviny	
<i>Grasses</i>	94 – 95
Zimovzdorné kaktusy a sukulenty	
<i>Cold-Hardy Cacti and Succulents</i>	96 – 97

Áronovité

Araceae

V taxonomii čeledi áronovitých rostlin (*Araceae*) probíhá v posledních dvaceti letech neuvěřitelný vědecký vývoj. Během této doby bylo popsáno více než 20 nových rodů a bez nadsázky stovky druhů nejružnějších áronů. Jen v roce 2018 byly ustanoveny rody *Gosong*, *Hera*, *Idimanthus*, *Kiewia*, *Nabalu*, *Naiadia*, *Pichinia*, *Pursegloveia*, *Tawaia* a *Toga*. Nejsou však zdaleka všechny, i předchozí léta byla ve znamení objevů. V botanické zahradě vystavujeme také nově poznané árony, například rod *Ooia* z roku 2010 je vysazen v expozici.

The taxonomy of the *Araceae* family has seen an amazing scientific progress in the last two decades. More than 20 new genera and virtually hundreds of species of various *Araceae* have been described during this period. In 2018 alone, the *Gosong*, *Hera*, *Idimanthus*, *Kiewia*, *Nabalu*, *Naiadia*, *Pichinia*, *Pursegloveia*, *Tawaia* and *Toga* genera were established. And they're not the only ones, as many other discoveries have been made in the years before. Also the collection in the Botanical Garden features some newly discovered species, like the *Ooia* genus from 2010.

01 | Jeden z nejkrásnějších druhů, *Anthurium veitchii*, má zajímavě zvlněný list. Roste totiž v západní Kolumbii, v nejdeštivější oblasti světa a takový povrch pomáhá z listu odvádět přebytečnou vodu

02 | Mladý list druhu *Anthurium regale* má nádherné hnědorudé zbarvení

03 | Nápadný tvar listu *Anthurium truncicola* je nezaměnitelný
04 | Srdčitý mladý list *Philodendron quelalii* potěší návštěvníky ve skleníku Fata Morgana

Pro návštěvníky také neustále obohacujeme expozice o nové druhy rodů známých, v roce 2022 bylo vysazeno přes 50 druhů z rodů *Philodendron*, *Anthurium*, *Scindapsus* a *Epipremnum*. Pochlubit se můžeme překrásnou rostlinou *Anthurium veitchii*, která svými metrovými listy nezvyklé struktury patří ke klenotům skleníku Fata Morgana, podobné velikosti dorostl druh *Anthurium warocqueanum*. Cenné rostliny jsou také tři kusy *Anthurium wendlingeri* s úzkými převýslými listy metrové délky. Sbírka anturií se rozrostla na více než 70 druhů, sbírka filodendronů má přes 50 druhů. Pěstujeme 12 druhů monster, 8 druhů rodu *Rhaphidophora*, 7 druhů rodu *Syngonium*, 6 druhů rodu *Schismatoglottis* a mnoho dalších. Pravidelně seznamujeme veřejnost s áronovitými rostlinami, které se nabízejí jako pokojové, a informujeme o jejich jedovatosti a správném pěstování.

Begonie

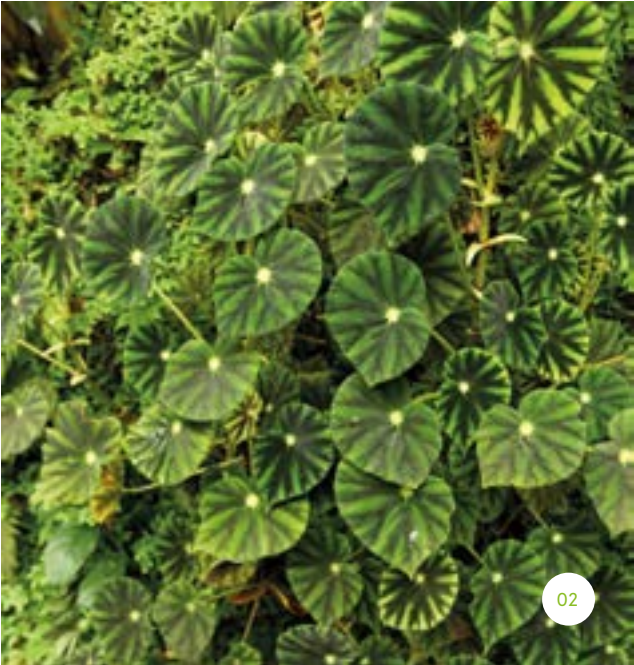
Begonias

Podle posledních vědeckých poznatků bylo platně popsáno již 1990 druhů rodu *Begonia*. Není to však konečné číslo, každoročně se přidávají nové popisy, například v roce 2021 byla popsána *Begonia maculifolia* a *Begonia xuansonensis* z Vietnamu, *Begonia makuruyot* z Filipín nebo *Begonia ahoensis* z indického Sikkimu. Za posledních deset let přibylo hodně přes stovku nových druhů begonií, nejvíce z jihovýchodní Číny, Vietnamu a Bornea.

According to latest research, 1,900 *Begonia* species have been described. And this is not the final number, as new discoveries are made every year. 2021, for example, saw the discovery of *Begonia maculifolia* and *Begonia xuansonensis* from Vietnam, *Begonia makuruyot* from the Philippines, or *Begonia ahoensis* from Sikkim, India. More than a hundred species have emerged during the last decade, mostly from Southeast China, Vietnam and Borneo.

01

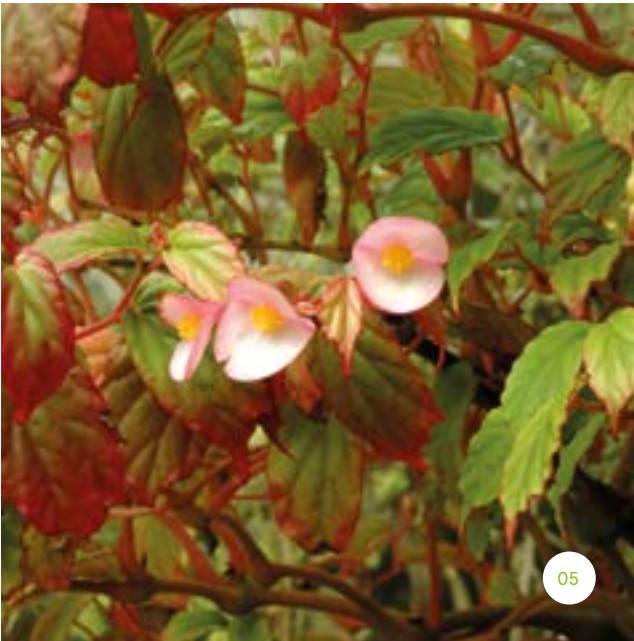
02

03

04

05

- 01 | Oranžové květy a úzké listy jsou typické pro africký druh *Begonia vittariifolia*. Zajímavé je, že mnoho afrických druhů má květy žluté, zatímco v Asii i Americe je žluté a oranžové kvetoucích druhů minimum
- 02 | Mexický druh *Begonia mazae* je v přírodě velmi vzácný, patří ke kriticky ohroženým. Ve skleníku Fata Morgana se mu však nadmíru daří

- 03 | *Begonia baccata* pochází z ostrova Sao Tomé poblíž Kamerunu. Je to obří druh, dorůstá výšky až 3 metry
- 04 | *Begonia diadema* z nížinného deštného lesa ostrova Borneo má diamantově skvrnitě listy
- 05 | Keřovitý druh *Begonia cummingii* z filipínského ostrova Luzon roste v horských mlžných lesích. Ve skleníku ho spatříte v chlazené části

Ve sbírkách máme přibližně 230 druhů begonií a přes 50 druhů mohou vidět návštěvníci v expozicích skleníku Fata Morgana. Pěstování není ve všech případech jednoduché, zatímco některé druhy rostou v zázemí i v expozici bez problémů, příliš suchomilné, příliš vlhkomilné a velmi drobné a jemné druhy patří mezi velmi obtížně pěstovatelné. Díky obrovskému druhovému bohatství se mezi begoniemi najdou druhy z rozmanitých biotopů, od nížinných rovníkových přes horské druhy, sezónně se přizpůsobující suchu, a dokonce několik čínských druhů z mírného podnebného pásu snese i naši zimu venku na záhonu. Nově jsou v expozici vysazeny asijské a americké druhy, například *Begonia mexicana* ze Střední Ameriky, *Begonia goegoensis* ze Sumatry nebo *Begonia luzonensis* z Filipín. Vysadili jsme také velmi vzrůstný druh *Begonia baccata*, endemit z afrického ostrova São Tomé (Svatý Tomáš), který dorůstá v přírodě až 4 metrů výšky. U nás dorostl zatím necelého metru, ale bohatě kvete. Množíme a připravujeme k výsadbě několik dalších afrických a madagaskarských druhů. Velmi drobné druhy vystavujeme příležitostně ve vitrínách.

Cykasy

Cycads

Cykasy jsou populární skupina nahosemenných rostlin. Celkem je rozlišováno v 10 rodech přes 300 druhů. Rozšíření je celosvětové, zejména v subtropickém, méně v tropickém pásmu, nerostou pouze v Evropě. Rok 2022 byl v kolekci zdánlivě beze změn, ale všechny druhy zdárně prospívají a několik poprvé vytvořilo šištice, např. *Zamia ipetiensis* a *Z. tuerckheimii*.

Cycads are a popular group of gymnosperms. In total, there are over 300 species in 10 genera. They can be found all over the world, especially in the subtropics and a bit less in the tropics. The only exception is Europe. No major changes occurred in our collection in 2022, but all species keep prospering, and some of them developed the cones for the first time, such as *Zamia ipetiensis* and *Z. tuerckheimii*.

01

02

03

04

- 01 | Samčí šištice druhu *Zamia ipetiensis* pocházejícího z Panamy. Vyskytuje se tam jen ve dvou populacích a je kriticky ohrožený
- 02 | U druhu *Zamia splendens* z Chiapasu máme jediný samčí exemplář a rádi bychom získali i samčí rostlinu
- 03 | Druh *Zamia roezlii* patří ke skupině středoamerických pralesních zamií s rýhovaným povrchem listů, patrně kvůli odvodu přebytečné dešťové vody. Tento druh je z celé skupiny nejstatnější a roste až na okraje mangrovových porostů
- 04 | Samičí rostlina druhu *Cycas wadei* ve skleníku Fata Morgana si připravila novou sérii listů; druh pochází z filipínského ostrova Culion a není v kultuře příliš častý

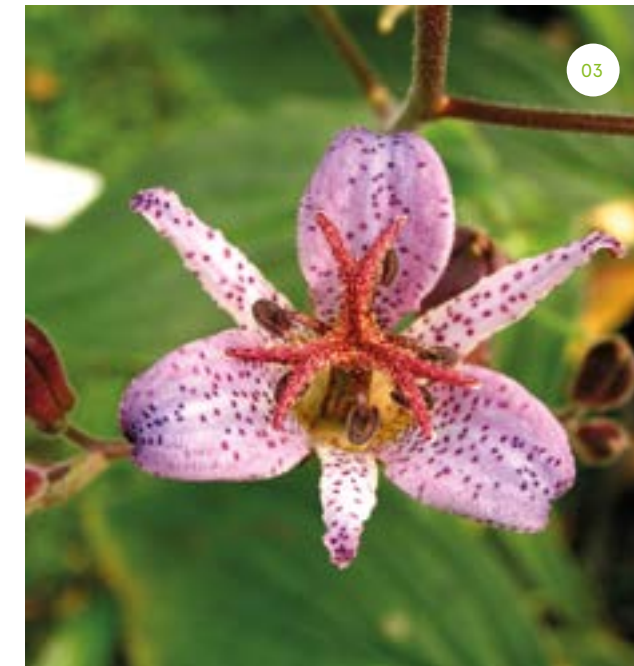
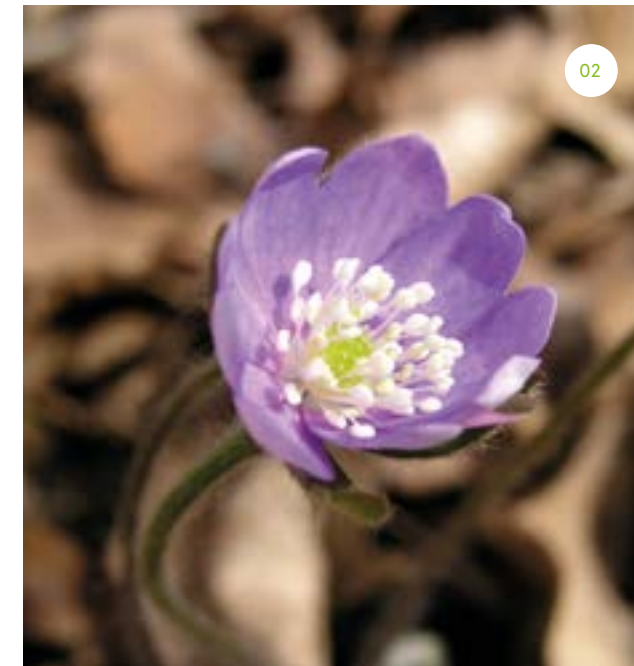
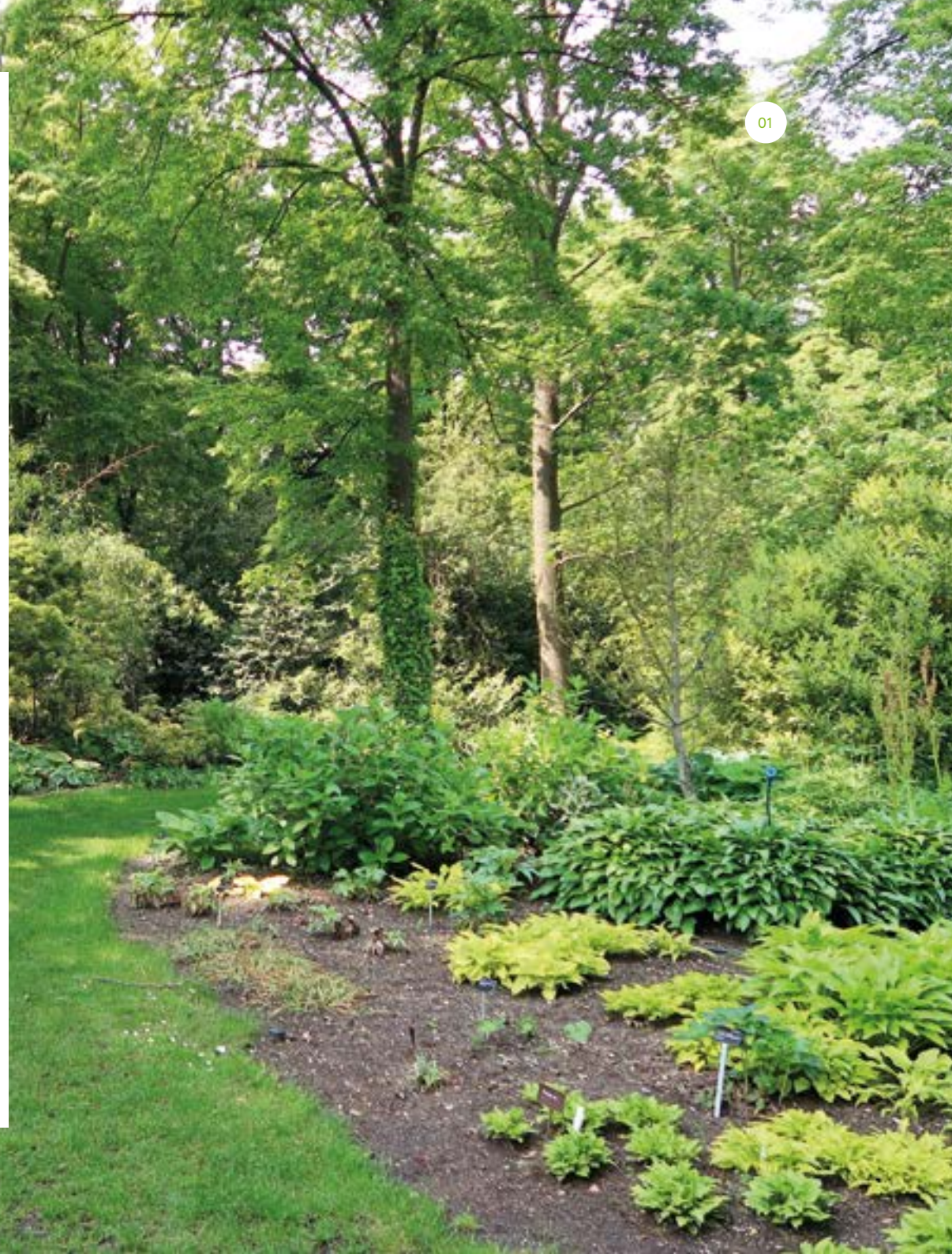
Naše kolekce je velmi kvalitní, řadí se mezi přední v Evropě a má vysokou hodnotu, pěstujeme zástupce všech rodů, celkově 136 druhů. Největší hodnotu má sbírka rodu *Zamia*, která čítá 42 druhů. Některé z nich se nám daří opakovaně množit. Ve dvou nejvyšších kategoriích mezinárodního červeného seznamu IUCN je 47 druhů námi pěstovaných cykasů.

Hajní rostliny

Forest Plants

Hajní rostliny jsou rozmanitou skupinou rostlin mírného pásma bez bližšího taxonomického řazení, avšak se společným znakem – rostou v zastíněných, dostatečně vlhkých a živinami bohatých lokalitách. V roce 2022 proběhly navazující výsadby v lesních kultivarových záhonech a tvorba dalších nových ploch věnovaných rostlinám Číny a Mongolska. Pokračovala příprava rostlin do nově plánované expozice Japonských mlžných lesů. Sběrka se dále rozrostla o vzácné exempláře získané během expedice v Koreji. V současnosti kolekce představuje na 2000 rozličných taxonů a kultivarů.

Forest plants are a diverse group with no close taxonomic classification, but with one common feature – they grow in shaded, sufficiently moist and nutrient-rich habitats. In 2022, plantings continued in forest cultivar beds, and some new areas dedicated to Chinese and Mongolian plants were established. There's also a newly planned exhibition of the Japanese cloudforests, to which the plants are currently being prepared. We also expanded our collection with rare specimens obtained during the expedition in Korea. Currently, the collection contains over 2,000 different taxa and cultivars.

- 01 | Expozice hajních rostlin
- 02 | Jaterník, *Hepatica insularis*, roste v Koreji
- 03 | Liliovka, *Tricyrtis lasiocarpa*, pochází z Tchaj-wanu
- 04 | Pupkovec kapadocký, *Omphalodes cappadocica* 'Starry Eyes', je velice pěkná trvalka podobná pomněnkovci
- 05 | Právě rašící *Hosta* hybr. 'Minute Man' patří mezi odrůdy bujného růstu

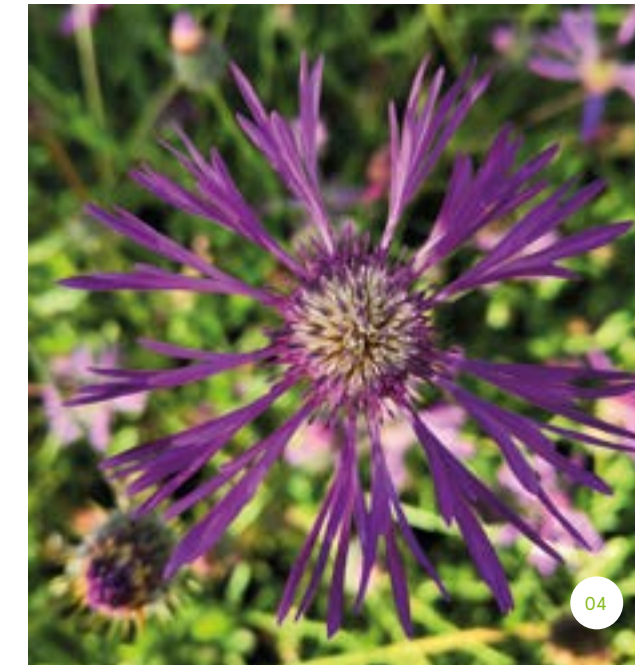
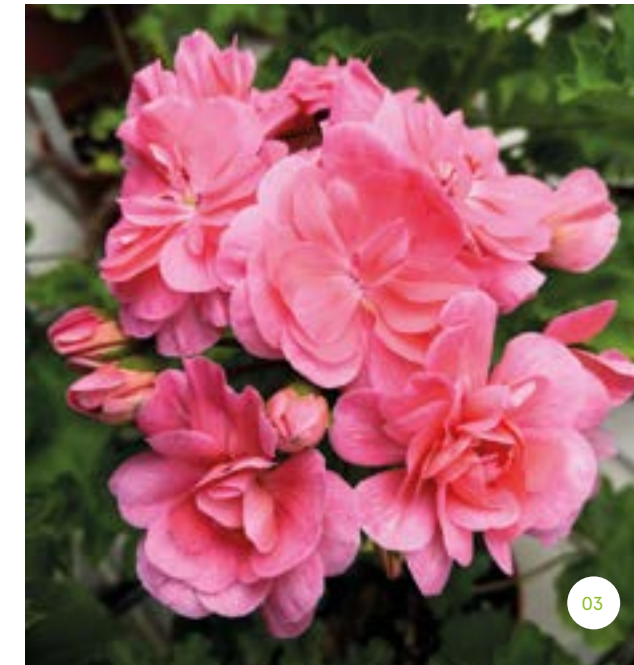
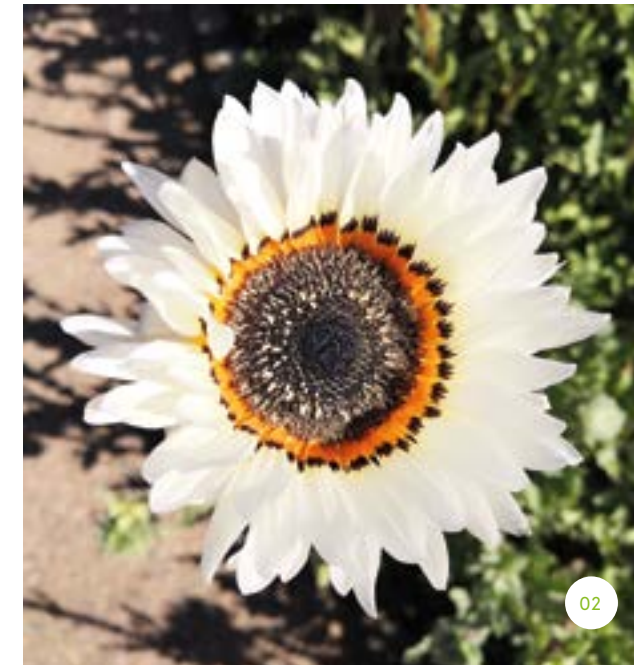
Hajní rostliny, hajničky či stínomilné trvalky mají v naší zahradě své pevné místo, neboť jsou významnou součástí našich venkovních expozic. Sběrka je soustředěna zejména v lesních expozicích Horní zahrady a Lesa – jak v kultivarových záhonech s výsadbami zahradnického charakteru, tak i v přírodně pojatých expozicích věnovaných jednotlivým geografickým celkům. Sběrka hajních rostlin se utvářela od druhé poloviny 80. let, kdy se v zahradě začaly objevovat první zástupci této zajímavé skupiny. Přestože se nejedná o přesně definovanou skupinu rostlin, je možné najít čeledi s bohatším druhovým zastoupením hajniček. Jedná se především o rostliny z čeledi pryskyřníkovitých, jako jsou čemeřice, sasanky, orseje, žluťuchy, jaterníky. Dalšími představiteli jsou bohyšky, konvalinky, kokoříky, sedoušky z čeledi chřestovitých nebo například čechravy, bergenie, rogersie či mitrovničky z čeledi rozchodníkovitých.

Letničky

Annuals

Semeny množené letničky a dvouletky se představují na záhonu o rozloze přibližně 700 m² uprostřed Ornametální zahrady. K vystavení 450 druhů a odrůd letniček ze 150 rodů je potřeba každoročně vypěstovat a vysázet 20 tisíc sazenic. Vegetativně množené letničky, zahradnický označované jako balkonovky, se nejlépe uplatní vysazené v dekorativních nádobách na exponovaných místech botanické zahrady. Sbírku balkonových rostlin tvoří 200 odrůd pelargoníí, 70 odrůd afrických kopřiv (*Solenostemon*) a 55 odrůd teplomilných šalvějí obohacených v roce 2022 o několik atraktivních hybridů.

Seed-reproduced annuals and biennials are featured on the 700 m² flowerbed in the middle of the Ornamental Garden. The exhibition of 450 species and varieties from 150 genera requires 20,000 seedlings to be grown and planted each year. Vegetatively reproduced annuals, sometimes also called "balcony flowers", look amazing in containers in attractive places around the Botanical Garden. The collection of balcony plants includes 200 pelargonium varieties, 70 varieties of painted nettles (*Solenostemon*) and 50 varieties of warmth-loving sages. In 2022, several attractive hybrids were added to the collection.

01 | Letničky se výborně doplňují s cibulovinami kvetoucími v létě, jako je lilie královská (*Lilium regale*)
02 | Velké, jakoby saténové úbory nerenky (*Arctotis fastuosa*) se otáčí za sluncem a na noc se zavírají

03 | Muškát *Pelargonium* 'Petrei Bella' z módní skupiny Zonartic hybridů vyšlechtil amatérský pěstitel Petr Reichelt ze sdružení SZO ČZS Pelargonie
04 | Neprávem opomíjené chrpy (*Centaurea muricata*) přinášejí po celé léto jemné, ale efektní úbory
05 | Kurátorské provázení 2022

Letničky pro svou pracnost postupně mizí z městské zeleně i zahrádek, a snad proto se kolekce v botanické zahradě těší mezi návštěvníky i odborníky stále větší oblibě. Navíc si u nás mohou zájemci porovnat bohatý sortiment šlechtěných odrůd s původními botanickými druhy z přírody. V rámci cyklu Kurátorská provázení byly v roce 2022 představeny zejména letničky pořízené na expedicích na Kypr, jako je hvězdička (*Asteriscus maritimus*), limonka (*Limonium sinuatum*), zlateň (*Glebionis coronaria*) či tráva s půvabným názvem třeslice (*Briza maxima*). Cennými přírůstky do sbírky balkonových rostlin je 6 odrůd teplomilných šalvějí, např. dvoubarevné *Salvia* 'Hot Lips' a *Salvia* 'Amethyst Lips'. Na deváté muškátové burze pořádané ve spolupráci se členy Specializované základní organizace Českého zahrádkářského svazu Pelargonie jsme pořídili několik nových rarit mezi muškáty z nejnovější skupiny Zonartic hybridy.

Masožravé rostliny

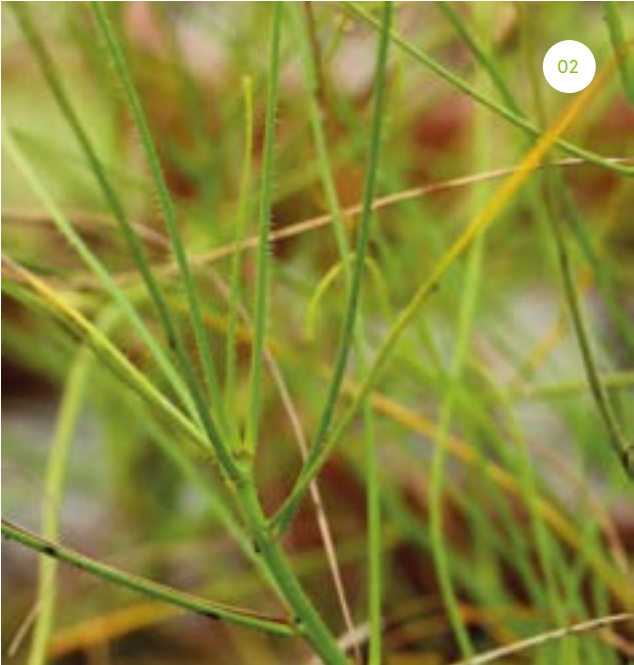
Carnivorous Plants

Masožravost znamená schopnost rostliny přilákat, polapit a strávit živočišnou kořist. Mezi masožravé rostliny se řadí druhy z 11 čeledí v 17 rodech, celkem zhruba 700 druhů. V roce 2022 se podařilo získat více položek rodu *Byblis* včetně vytrvalého druhu *Byblis gigantea* a některé nové rosnatky a bublinatky. Nadále stabilizujeme a vylepšujeme pěstební podmínky. Úspěšně pěstujeme i náročné druhy, například heliamfory. V roce 2022 poprvé vykvetlo hned několik druhů, potěšila zejména *Heliamphora sarracenioides*. Daří se také kolekci mexických tučnic, genlisejí a hlíznatých rosnatek.

Carnivory in plants refers to their ability to attract, catch and digest animal prey. Carnivorous plants include approximately 700 species from 11 families in 17 genera. In 2022, we acquired several specimens of the genus *Byblis*, including the perennial species *Byblis gigantea*, together with new sundews and bladderworts. We continue to stabilize and improve our growing conditions, which results in successful planting of demanding species such as *heliamporas*. In 2022, several species bloomed for the first time, especially *Heliamphora sarracenioides*. The collection of Mexican butterworts, Genlisea and tuberous sundews is also thriving.

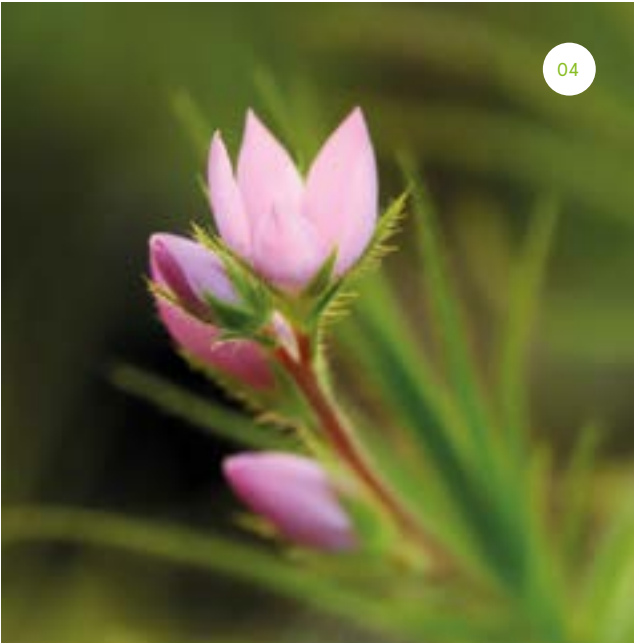
01

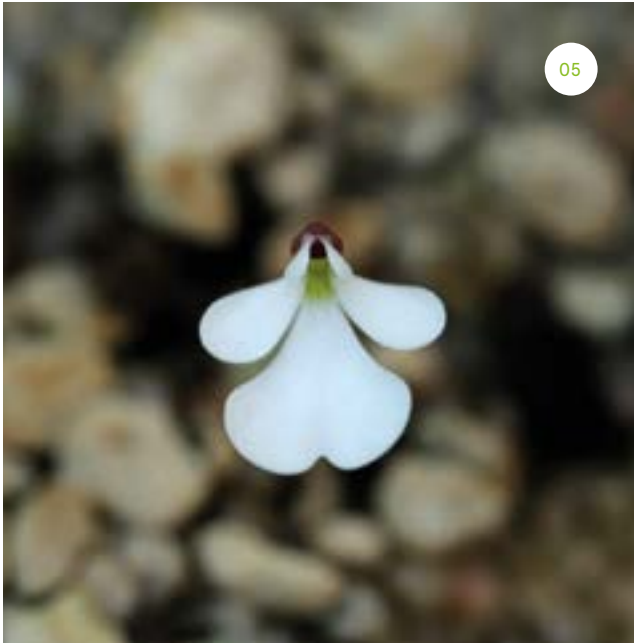
02

03

04

05

- 01 | Mexická tučnice *Pinguicula debbertiana* byla pojmenována lineckými botaniky v roce 1992 a pochází ze státu San Luis Potosí, její červené drobné růžice jsou velmi ozdobné ve větších skupinkách
- 02 | Rod *Byblis* tvoří australskou čeleď byblidovitě, která byla popsána českým botanikem Karlem Dominem, takže pěstovat zástupce této čeledi je pro nás takřka povinnost, na snímku vytrvalý druh *B. gigantea*
- 03 | Hlíznatá západoaustralská rosnatka *Drosera eremaea* má šplhavý typ růstu a v přírodě popíná okolní nízkou vegetaci
- 04 | Jihoafrická *Roridula gorgonias* reprezentuje malou čeleď Roridulaceae s pouhými dvěma druhy
- 05 | Mexická tučnice *Pinguicula immaculata* kvete ze zimní drobounké růžice a její květy také nepatří k největším, pěstitelsky je spíš těžší jako všechny druhy s výrazným klidovým obdobím; druhové jméno odkazuje na bílou neposkvrněnost květů

Masožravé rostliny se vyskytují po celém světě, zejména tam, kde je v půdě nedostatek živin, typické jsou vlhké bílé písky, rašeliniště a hodně deštivá místa, na nichž jsou živiny z půdy vyplavovány. Oblastmi s vysokým druhovým bohatstvím jsou Austrálie, Mexiko, jihovýchodní Asie, jihovýchod USA a pro tučnice i Evropa. V zahradě je sbírka masožravých rostlin udržována dlouhodobě ve vysoké kvalitě. Pěstujeme zástupce téměř všech rodů, celkem přes 300 druhů, tedy téměř polovinu druhového bohatství. Významné jsou kolekce rodů špirlice (*Sarracenia*), tučnice (*Pinguicula*), bublinatka (*Utricularia*), genlisea (*Genlisea*) a nížinné láčkovky (*Nepenthes*).

Palmy

Palms

Palmy zahrnují 181 rodů a více než 2600 druhů. Jsou rozšířené v tropech a subtropích celého světa. Jejich rozmanitost jde od mohutných druhů po drobné podrostové, na které zaměřujeme pozornost. V botanické zahradě jsou palmy důležitou expoziční skupinou ve skleníku Fata Morgana a součástí mobilní zeleně. Naše kolekce přibližně stovky rodů patří v evropském měřítku mezi jednu z nejrozsáhlejších. V roce 2022 potěšilo několik kvetení zajímavých druhů

There are 181 genera and more than 2600 species of palms, widespread in the tropics and subtropics around the world. Their diversity ranges from massive trees to small undergrowth species, which we focus on. In the Botanical Garden, palms are an important part of the the Fata Morgana Greenhouse, and also of the mobile greenery. Our collection of approximately one hundred genera belongs to the largest in Europe. Several interesting species were blooming in 2022.

01 | Madagaskarská palma *Dypsis arenarum* je trochu podobná běžně pěstovanému druhu *Dypsis lutescens*, ale je kriticky ohrožená, na východě Madagaskaru už se vyskytuje pouze zhruba 80 jedinců; ve skleníku Fata Morgana roste u jezírka tropické části a stále mohutní

02 | Květenství novoguinejské menší podrostové palmy *Hydriastele pinangoides* je na palmové poměry hodně výrazně barevné
03 | *Kerriodoxa elegans* je ozdobou skleníku Fata Morgana a příležitostně tato samičí rostlina i vykveté, jako třeba ve vánočním čase roku 2022

04 | Novoguinejská palma *Sommieria affinis* je drobný, takřka bezkmenný druh s krásnými málo členěnými listy; v tropické části skleníku Fata Morgana pravidelně kvete

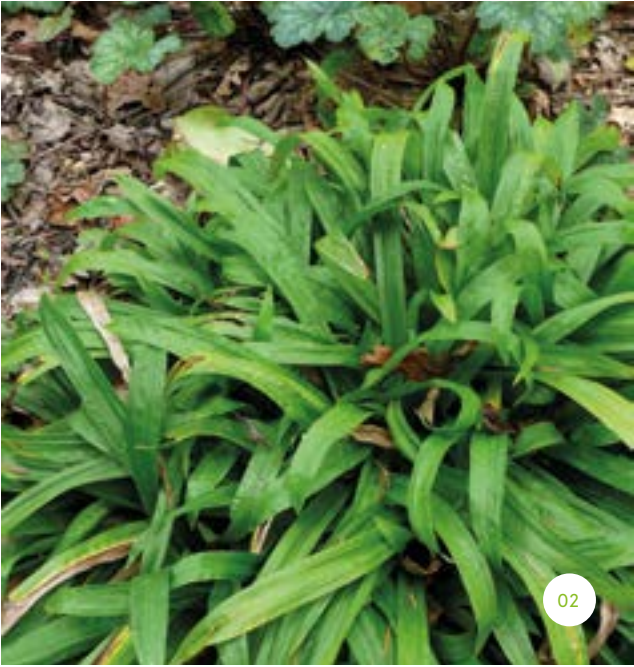
Historie sbírky sahá do období založení skleníku Fata Morgana, je tedy více než dvacetiletá. Za tu dobu už bylo nutné některé palmy pokácet či předat do jiných zahrad, ale rozsah sbírky zůstává značný. V roce 2022 jsme se dočkali květů u obou druhů čínského rodu *Guihaia* nebo u hodně vzácného druhu *Trachycarpus nanus*. Zatím však právě u těchto dvoudomých druhů marně čekáme na spárování kvetení samčích a samičích jedinců. Pouze samici máme u druhu *Kerriodoxa elegans*, která vykvetá opakovaně. Jednou z nejhezčích palem ve Fata Morganě je *Sommieria leucophylla*, která kvete také hodně často. Již potřetí vykvetla v kolekci mobilní zeleně *Butia paraguayensis*. Ve skleníku Fata Morgana začal svůj dlouhý růst jediný šplhavý druh rodu *Chamaedorea*, a sice *Ch. elatior*. V zázemí vyklíčila majestátní *Johannesteijsmannia magnifica*, které se moc nedaří ve Fata Morganě, a tak to nejspíš časem zkusíme ještě s novým dorůstajícím semenáčkem.

Traviny

Grasses

Tato skupina do určité míry habituálně podobných rostlin je tvořena zástupci čeledí *Poaceae* (pravé trávy), *Cyperaceae* (šáchorovité rostliny) a *Juncaceae* (sítinovité rostliny). Trávy jsou v botanické zahradě zastoupeny sortimentem botanických prérijních a stepních druhů (*Andropogon*, *Festuca*, *Stipa* aj.) a sortimentem okrasných kultivarů, které jsou součástí většiny expozic (*Miscanthus*, *Panicum*, *Pennisetum* aj.). Atraktivní skupinu představuje rovněž kolekce zimovzdorných bambusů, kterou zde tvoří na 30 druhů. V roce 2022 doplnilo sbírku pravých trav více než 40 nových taxonů.

This group of habitually similar plants consists of the families *Poaceae* (true grasses), *Cyperaceae* (sedges) and *Juncaceae* (rushes). Our botanical garden features a group of wild prairie and steppe species (*Andropogon*, *Festuca*, *Stipa*, etc.) and another group of ornamental cultivars, which are part of most exhibitions (*Miscanthus*, *Panicum*, *Pennisetum*, etc.). Also interesting is the collection of approximately 30 species of cold-hardy bamboos. In 2022, over 40 taxa were added to the true grasses collection.

01 | *Muhlenbergia capillaris* patří mezi velmi nápadné trávy vhodné pro suchá stanoviště
02 | Ostrice (*Carex plantaginea*) dobře roste na polostinných místech v expozici flóry Severní Ameriky

03 | *Themeda triandra* subsp. *japonica* patří k novinkám v sortimentu trav v Botanické zahradě
04 | *Sorghastrum nutans* na expozici severoamerické prerie
05 | *Sporobolus heterolepis* vyniká vysokou odolností vůči suchu a na podzim se hezky barví

Novinkou v expozicích jsou domácí lokalizované druhy, jako *Bromus benekenii*, *Calamagrostis arundinacea*, *Cleistogenes serotina*, *Crypsis aculeata*, *C. alopecuroides* aj. Přibýly rovněž severoamerický *Eragrostis curtispedicellata*, australská lipnice *Poa labillardierei* či východoasijská *Themeda triandra* subsp. *japonica*. Tyto druhy se stanou součástí geografických expozic a výsadeb chráněných a ohrožených rostlin ČR. Odrůdový sortiment se rozrostl o kultivary severoamerických prérijních trav, jako *Panicum virgatum* 'Sangria' a 'Oxblood', *Sporobolus heterolepis* 'Odorous Cloud' a 'Weinheim'. Úplnou novinkou je pak *Schizachyrium scoparium* 'Ha Ha Tonka', oceněný ISU (Internationale Stauden Union) v roce 2022 jako jeden z nejlepších kultivarů uvedených na trh v posledních dvou letech.

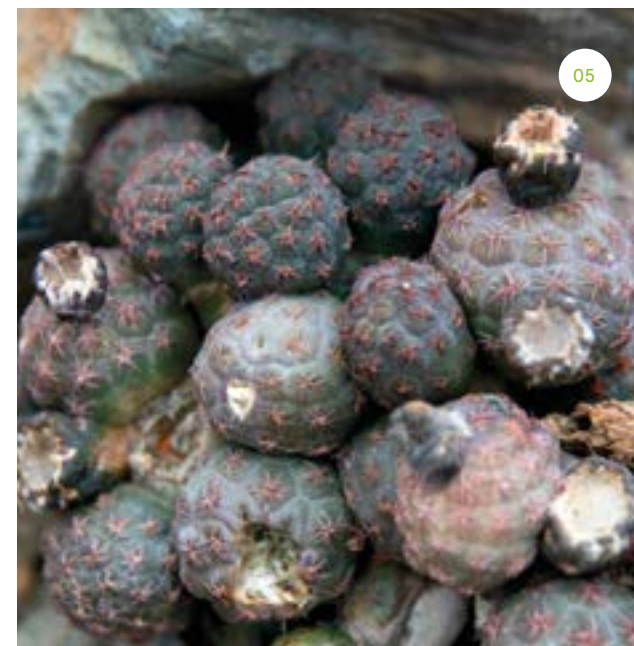
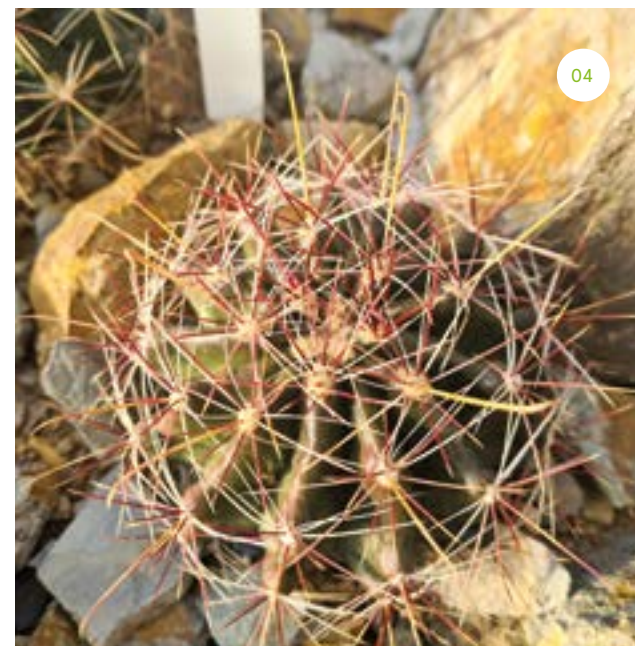
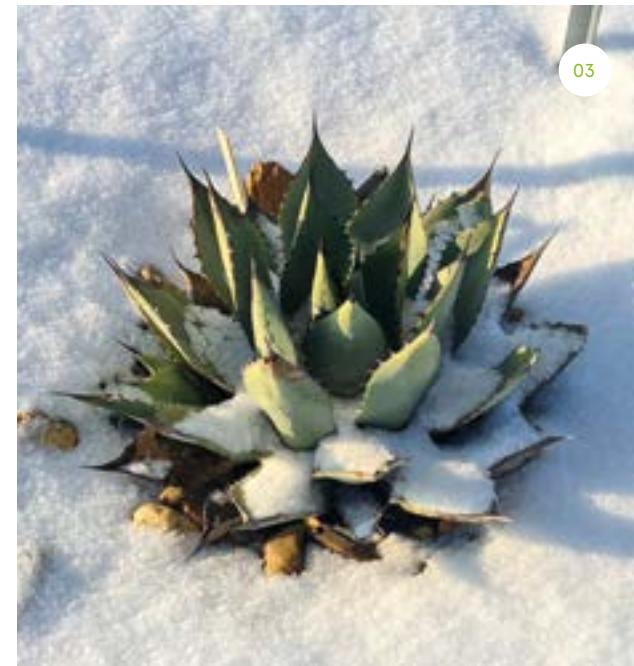
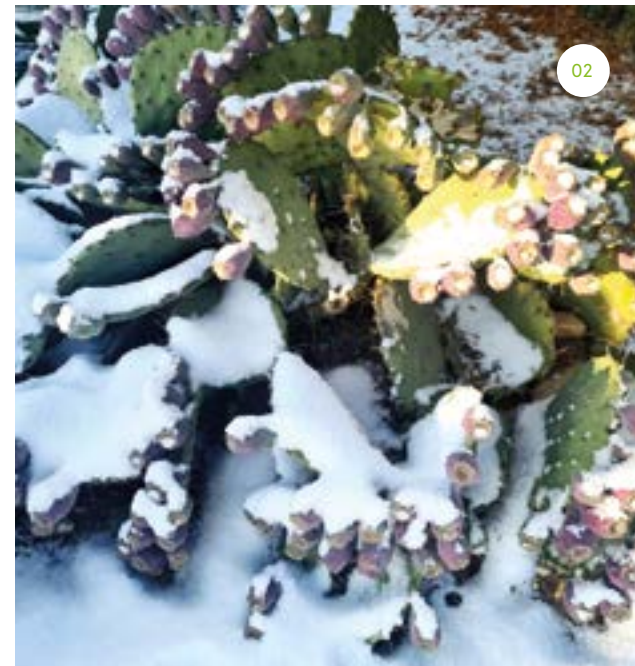
Širší je rovněž sbírka rodu ostrice (*Carex*). V roce 2022 to byly zejména druhy domácí či střeoevropské provenience, jako *C. bohemica*, *C. brizoides*, *C. montana*, *C. ornithopoda*, *C. diandra* aj. Ze severoamerických pak *C. glaucoidea* a *C. macrocephala*. Botanické ostrice se stanou součástí geografických expozic a výsadeb chráněných a ohrožených druhů rostlin.

Zimovzdorné kaktusy a sukulenty

Cold-Hardy Cacti and Succulents

Sbírka je zaměřená na sukulentní rostliny, které mohou přežít v klimatických podmínkách panujících ve střední Evropě. Z tohoto důvodu je botanicky značně nesourodá. Převládají v ní rostliny z vyšších nadmořských výšek na jihu USA a severu Mexika. Nejvýznamnějšími čeleděmi jsou kaktusovité (*Cactaceae*) a chřestovité (*Asparagaceae*). Počet druhů je významně omezen právě požadkem na možnost pěstovat rostliny celoročně bez krytu ve volné půdě. Záměrem je i vyzkoušet introdukci dalších druhů, zde se uplatňují zejména druhy vypěstované ze semen získaných během expedic pracovníků botanické zahrady do USA.

This collection features succulents that can survive in Central European climate, and therefore it's botanically very heterogenous. It contains mostly plants from higher altitudes of the southern U.S. and northern Mexico. The most important families are cacti (*Cactaceae*) and asparagus (*Asparagaceae*). The number of species is significantly limited by our ability to grow these plants year-round without using a shelter. Our goal is to try and expand the number of species. We use mainly species grown from seeds obtained during our expeditions to the U.S.

- 01 | Pohled na rozkvetlou Severoamerickou polopoušť
- 02 | *Opuntia engelmannii* z rozsáhlého areálu na jihozápadě a jihu střední části USA a severu Mexika velmi dobře snáší naši zimu a pravidelně dozrává
- 03 | Areál *Agave parryi* se táhne od jihovýchodní Arizony přes Texas až do severního a západního Mexika. V naší expozici zimu přežívá s lehkým krytem
- 04 | *Ferocactus hamatacanthus* roste v přírodě v USA od jihovýchodu Nového Mexika po západní Texas a ve východním a středním Mexiku. Ve skleníčku, kde je chráněn před zimní vlhkostí přežívá již druhou zimu
- 05 | Rovněž *Tephrocactus bonnieae* ze severozápadní Argentiny snáší na chráněném stanovišti zimu v Praze velmi dobře

Díky dobrým zkušenostem se zimováním dalších druhů sukulentů jsme v expozici Severoamerické polopouště vysadili několik dalších druhů rodu *Agave*, *Cylindropuntia*, *Opuntia* a *Yucca*.

Zimu 2021 až 2022 úspěšně přežily sukulenty ve skleníčku před Světem sukulentů i další druhy u kaktusového skleníčku. Další zimovzdorné sukulenty našly uplatnění při osazování nového vstupu ke skleníku Fata Morgana, kde jsme vysadili sedm taxonů rodu *Yucca* a stejný počet taxonů jihoafrického rodu mnohokvět – *Kniphofia*.

Záměr vyzkoušet zimovzdornost dalších druhů *Delosperma* a mnohokvětů – *Kniphofia* byl realizován i před skleníkem Fata Morgana, kde rostliny úspěšně přežily zimu.

03 | Odborná činnosť

Další sbírky

.....

Botany
Other Collections

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Japonská zahrada a sbírka bonsají	
The Japanese Garden and the Bonsai Collection.....	100 – 101
Akvaristika a fauna skleníku Fata Morgana	
Fishkeeping and Fauna at Fata Morgana Greenhouse.....	102 – 103

Japonská zahrada a sbírka bonsají

The Japanese Garden and the Bonsai Collection

Botanická zahrada se pyšní unikátní sbírkou bonsají, kterou nemá žádná z ostatních zahrad v České republice. Kolekce bonsají je v průběhu vegetační sezóny k vidění v expozici Japonské zahrady, která patří mezi návštěvnický nejoblíbenější místa v areálu zahrady. V roce 2022 byla nejvýznamnější událostí v Japonské zahradě výstava bonsají. Po dvou letech restrikcí spojených s covidovou pandemií se opět mohla konat v plném rozsahu a za zahraniční účasti. Díky tomu se na výstavě sešlo bezmála sto bonsají z Čech, Moravy, Slovenska a Německa ve velmi vysoké kvalitě. Výstava byla opět soutěžní. Botanická zahrada Praha se stala držitelem Ceny České bonsajové asociace za kaskádu hlošiny pichlavé (*Elaeagnus pungens*).

The unique bonsai collection is the pride and joy of the Prague Botanical Garden – you won't find anything like this in any other garden in the country. During the vegetation season, the bonsais are on display in the Japanese Garden, one of the most popular parts of the whole area. The bonsai exhibition was the most important event in the Japanese Garden in 2022. After two years of covid restrictions, it was once again possible to organize this event in its full glory, including foreigner participants. Almost a hundred of top-quality bonsais were featured, from Bohemia, Moravia, Slovakia and Germany. As ever, the exhibition was competitive. The Prague Botanical Garden won the Czech Bonsai Association Award for the cascade of *Elaeagnus pungens*.

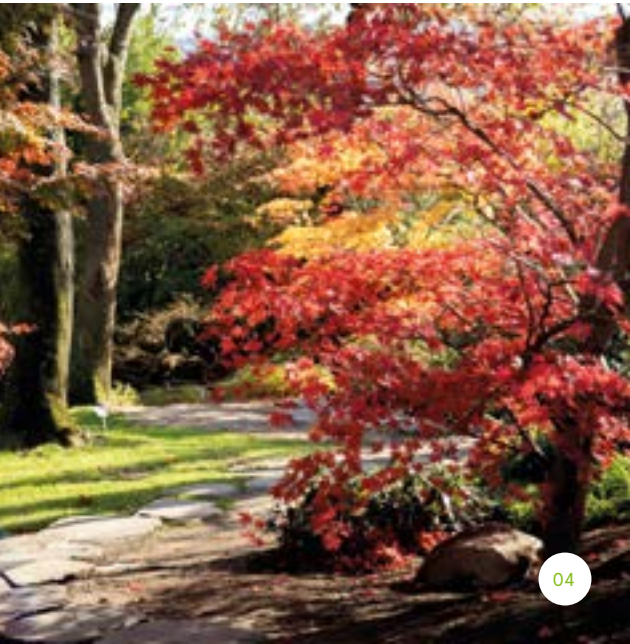
01 | Jarní atmosféra japonské zahrady s kvetoucími azalkami a rododendrony

02 | Jeho Excellence Hideo Suzuki, japonský velvyslanec s manželkou

03 | Jalovec chvojku (*Juniperus sabina*) jsme od pěstitele Milana Rozkoše získali díky finanční podpoře dárce Jana Chabry

04 | Podzimní tóny japonských javorů

Další soutěží v rámci výstavy bylo poprvé elektronické hlasování o „Miss bonsai“. Zde bylo jako nejlepší vyhodnoceno granátové jablko (*Punica granatum*) ze sbírky kurátora sbírky bonsají a Japonské zahrady Miroslava Horského. Kromě mezinárodní výstavy konané v červnu byla po celou vegetační sezónu volně přístupná stálá výstava bonsají botanické zahrady, kde bylo prezentováno přes padesát stromků včetně nových přírůstků od slovenských pěstitelů, jež bodovaly na výstavách v Evropě. Jedná se o jalovec chvojku (*Juniperus sabina*), dvou stromků habru obecného (*Carpinus betulus*) a habr korejský (*Carpinus koreana*). Tyto špičkové exempláře jsme zakoupili za finanční podpory soukromého dárce Jana Chabry. V Japonské zahradě byla realizována zdařilá rekonstrukce potoka a provedeny nové výsadby stromů náhradou za dosluhující. Během vegetační sezóny probíhala průběžně tvarování japonského modřínu, solitérní borovice Thunbergovy vysazené v rámci projektu Kořeny osobností paní Madeleine Albrightovou a vzrostlých japonských javorů. V roce 2022 byly bonsaje botanické zahrady rovněž vystaveny na národní výstavě České bonsajové asociace v Lysé nad Labem.

Akvaristika a fauna skleníku Fata Morgana

Fishkeeping and Fauna of the Fata Morgana Greenhouse

Sladkovodní jezírko v tropické části skleníku Fata Morgana je jednou z největších expozic svého druhu v Evropě. Návštěvníkům se zde nabízí komplexní pohled pod hladinu tropických vodních biotopů, rozdělených proskleným tunelem na dvě části – Starý a Nový svět. Ve skleníku ale nově najdeme i volně se pohybující tropická zvířata, která oživují prohlídku zejména dětským návštěvníkům. Některé druhy živočichů nám také pomáhají kontrolovat populaci škůdců rostlin a svým zvukovým projevem dotvářejí atmosféru večerních komentovaných prohlídek.

The freshwater lake in the tropic part of the Fata Morgana Greenhouse is one of the greatest lakes of its kind in Europe. The visitors can enjoy a comprehensive insight into tropical waters, divided by a glass tunnel into two parts – Old and New World. However, the greenhouse also features free-roaming tropical animals that make the tour even more interesting, especially for children. Some species of animals also help us control the population of plant pests, and their sounds add to the atmosphere of the night guided tours.

- 01 | Obyvateli skleníku Fata Morgana jsou nově i chameleoni jemenští
02 | Novinkou sladkovodního jezírka bude neobvyklý hrbohlavec africký
03 | V zázemí skleníku se poprvé podařilo odchovat sladkovodní čtverzubce *Pao leiurus*
04 | V expozici jsou rovněž vypuštěny drobné felzумы černopruhé

V roce 2022 jsme do tropické části skleníku vypustili vzácné felzумы černopruhé, felzумы madagaskarské, gekony panenské a na bambusové konstrukci nad jezírkem si mohou návštěvníci prohlédnout chameleony jemenské. V expozičním jezírku přibýlo více než 2500 ryb – celkem 33 druhů, které jsme většinou odchovali v našem zázemí. Dalších 9 druhů ryb jsme rozmnožili nebo získali výměnou za ryby námi odchované a obohatíme jimi expozici v roce 2023, až v zázemí dorostou do požadované velikosti. Jedná se o naprosté akvaristické novinky, jako jsou leporiny Grantovy, patetry *Distichodus lefini*, kriticky ohrožené parmičky minimarské, kančíky znamenité nebo druhy dnes již neobvyklé, např. hrbohlavce africké. V expozici zaujme několik druhů vzácných velkých piraňovitých teter rodu *Myloplus*, kriticky ohrožení skvrnivci Kienerovi nebo dosud nepopsané perlovky rodu *Geophagus* z Ria Caqueta. V akváriích dosud neznámou rybkou je *Metzia lineata*, kterou se nám povedlo získat a rozmnožit z jediného páru, náhodně přimíchaného do zásilky z Vietnamu. Poprvé se nám podařilo odchovat sladkovodní čtverzubce *Pao leiurus*.

04 Další odborná činnost

Other Expert Activities

Obsah kapitoly	
Contents of the Chapter	
Oddělení etnobotaniky a prezentace botaniky	
Department of Ethnobotany and Botany Presentation.	106 – 107
Ochrana genofondu	
Plant Conservation.	110 – 111
Laboratoř	
Laboratory.	114 – 115
Záchranné centrum CITES	
CITES Rescue Centre.	116
Odborná knihovna	
Professional Library	117
Florius	
Florius	118
Index Seminum	
Index Seminum	119
Botanické Expedice	
Botanical Expeditions	120 – 121
Publikační činnost	
Publishing Activity.	122 – 123

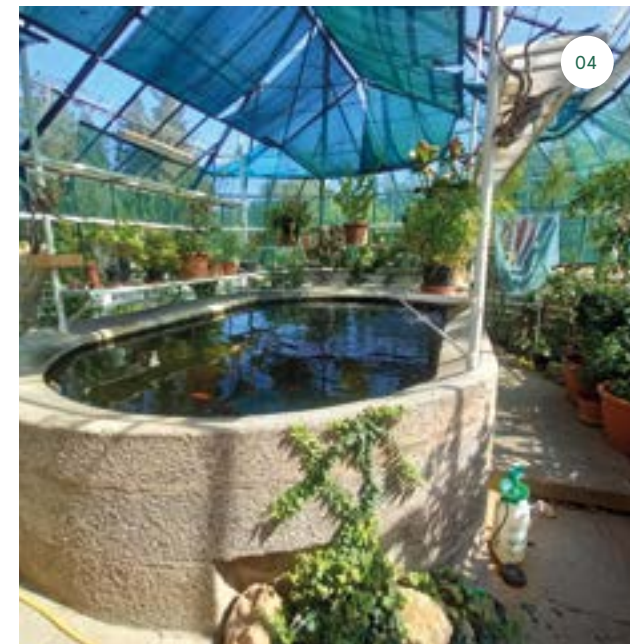
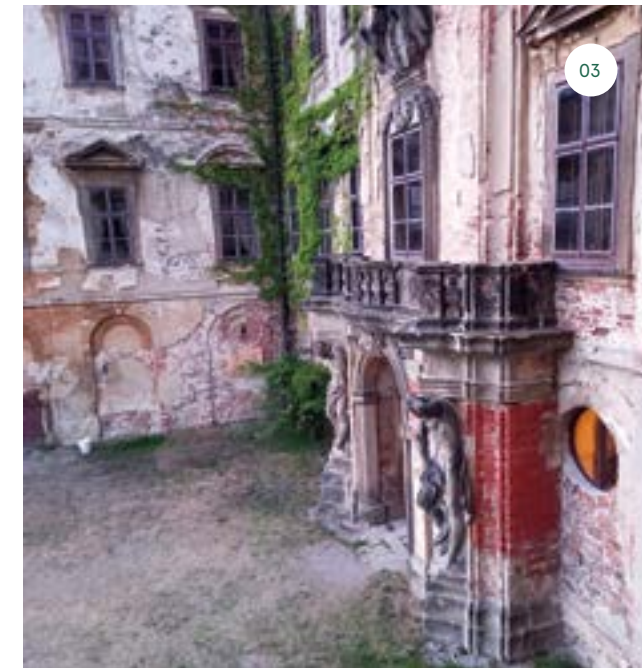

Oddělení etnobotaniky a prezentace botaniky

Department of Ethnobotany and Botany Presentation

Oddělení etnobotaniky a prezentace botaniky propojuje rostliny a člověka v širokém slova smyslu: jak na poli badatelském, vědeckém, tak vstříc návštěvníkům botanické zahrady. Kromě péče o prioritní sbírku užitkových rostlin jsme se v roce 2022 aktivně podíleli na dokončení druhé etapy informačního systému a na přípravě zadání dalších informačních panelů týkajících se nově i živočichů v botanické zahradě. Spolupracovali jsme na vytváření zadávací dokumentace projektu Evoluční stezka a společně s metodiky na dokončení projektu interiéru nového Puebla. Připravili jsme náplň chystaného Asijského roku, tématu pro sezónu 2023, a to včetně odborného obsahu kalendáře Asijský rok 2023.

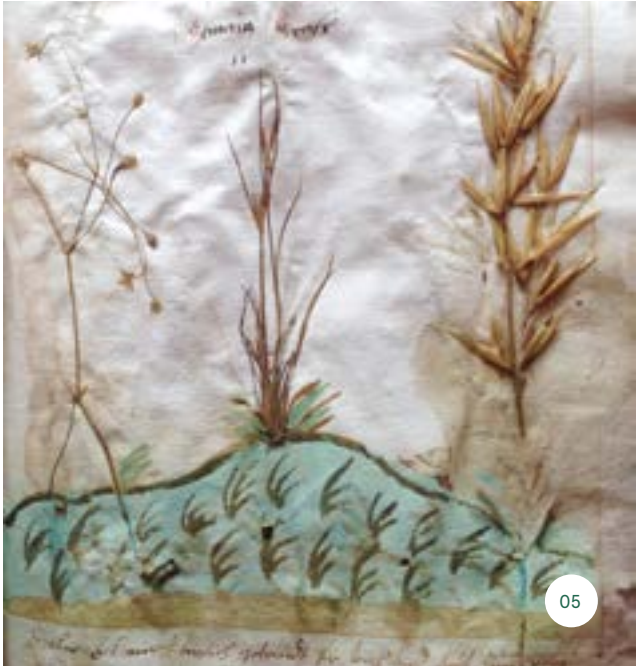
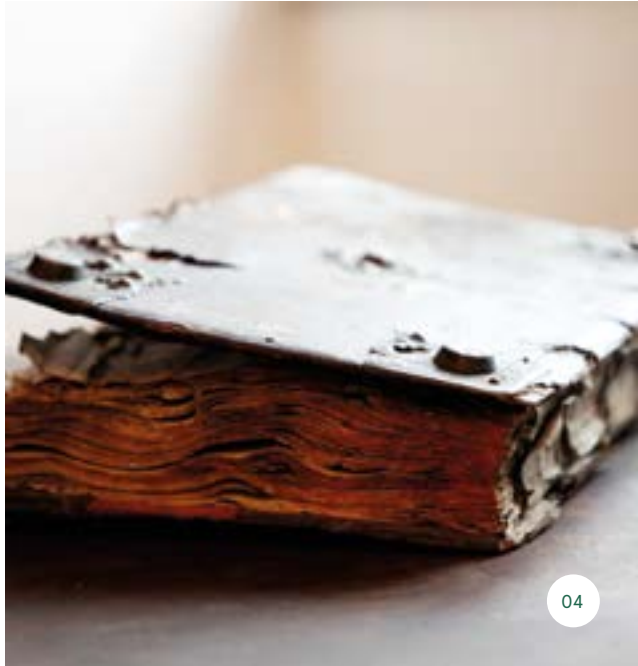
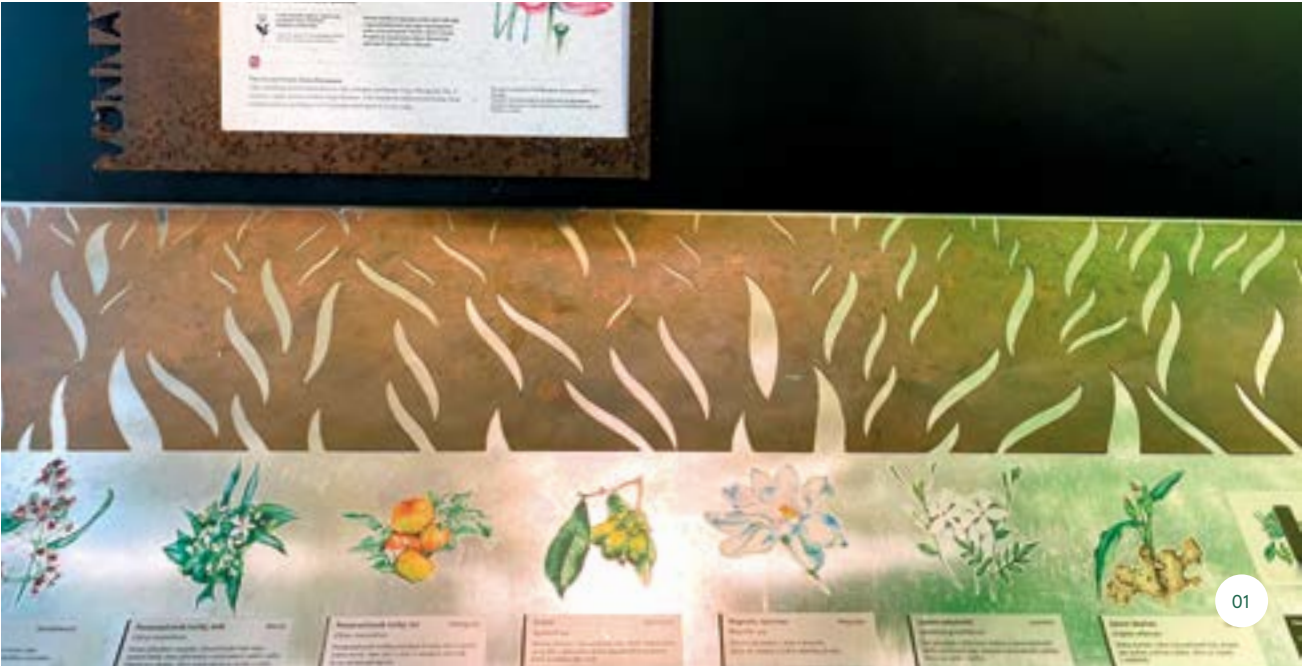
The Department of Ethnobotany and Botany Presentation connects plants and people in a broad sense: in the field of research and science, and also as concerns the garden visitors. In addition to our care for the premium collection of utility plants, we also took active part in the completion of the second part of the information system in 2022, and we also prepared the commissioning of additional information, this time concerning the animals in the garden. We cooperated in the development of the Evolution Trail project brief, and worked with methodologists to complete the interior design of the new Pueblo. We also prepared the content for the upcoming Asian Year, which will be a hot topic in 2023, including the technical content for the "Asian Year 2023" calendar.

01 | Výstava pro všechny smysly putovala do Budapešti v rámci mezinárodní konference Eurogard 2022
02 | Při odborné exkurzi sdružení ORFIAN 2022 jsme navštívili více než 10 památkových objektů, historických zámeckých zahrad a parků

03 | Zámek Jezeří s neopakovatelnou atmosférou, při exkurzi ORFIAN 2022
04 | Interiér funkčního historického skleníku v Petrohradu, ORFIAN 2022

Prezentovali jsme botanickou zahradu na mezinárodním poli odbornými příspěvky a výstavou pro všechny smysly *Never Alone – The Secret of Symbiosis* v rámci konference botanických zahrad Eurogard 2022. Výstava byla ke zhlédnutí během konference v Budapešti a následně byla převezena do botanické zahrady ve Vácrátótu. Vonná stezka se dočkala v roce 2022 další novinky. V návaznosti na úspěšný a dnes již zcela vyprodaný parfém jsme vytvořili druhý s názvem Fata Morgana No. 2. Ten nás svou vůní přenesl do Vietnamu. Vznikl jako pocta této krásné asijské zemi s neuvěřitelně bohatou flórou, kterou jsme jako botanická zahrada mohli detailně prozkoumat prostřednictvím několika expedic. Rostliny dovezené z vietnamských nížin i hor se staly základem hned několika sbírek a významné části expozice Fata Morgany. Ve skleníku je také připraven nově ovoněný čichací panel, kde si lze přivonět nejen ke vzorku parfému, ale i k několika jeho odtajněným složkám. Parfém jsme vytvořili společně s paní Petrou Hlavatou, spoluautorkou Vonné stezky, propojující zahradu prostřednictvím několika zastavení věnovaných aromatickým rostlinám. Informační panely, které Vonnou stezku doprovázejí, prošly v roce 2022 rekonstrukcí. V badatelské oblasti jsme rozvíjeli aktivity související zejména s archeobotanickým výzkumem klášterních zahrad.

Aktivně jsme se zúčastnili mezinárodní paleoetnobotanické konference IWGP v Českých Budějovicích. Podíleli jsme se také na příspěvku prezentovaném na XI. sjezdu České botanické společnosti na téma Botanický výzkum a jeho praktické aplikace. Spolupracovali jsme rovněž na přípravě projektu Historie užívání a pěstování léčivých rostlin jako součást národní a kulturní identity. Tento projekt byl přihlášen do první veřejné soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích na rok 2023 v rámci programu NAKI III. Účastnili jsme se také online programu mezinárodní etnobotanické konference pořádané sdruženími The Society for Economic Botany a International Society of Ethnobiology na Jamajce.

S kolegy A. Novákovou a P. Hanzelkou jsme absolvovali sběrové expedice na Kypr (viz. strana 121) a odbornou exkurzi pořádanou sdružením ORFIAN pro pracovníky NPÚ, botanických zahrad a dalších kulturních institucí. Exkurze byla zaměřena na mapování oranžerií, fíkoven a ananasoven v historických zahradách a parcích. Proběhla v severních a západních Čechách, v německých zahradách Pillnitz, Zuschendorf a Großsedlitz. Již po několik let spolupracujeme s výzkumnou skupinou složenou z vědeckých pracovníků Přírodovědecké fakulty UK, Botanického ústavu Akademie věd ČR a Národního muzea, která se věnuje biologii a systematice zázvorovitých a kostusovitých rostlin.

01 | V roce 2022 vznikl nový parfém Fata Morgana No. 2
02 | Slévání nového parfému před jeho dalším zráním ve Fata Morganě
03 | Ukázka kultivarů paprik vypěstovaných v roce 2022 v expozici Užitečných rostlin Nového světa

04-05 | Unikátní renesanční herbář z Muzea Broumova je předmětem mezioborového výzkumu
06 | Pro kritický katalog interaktivní výstavy Za(ul)atí rostlinami aneb příběh rostlin v lednickém zámku a parku jsme vypracovali odborný posudek

Celý rok jsme se ve spolupráci s metodičkou Evou Novozámskou intenzivně věnovali přípravě publikace *Ďáblova zahrádka aneb jedovaté rostliny (nejen) v Botanické zahradě Praha*. Vytvořili jsme odborný obsah pro webové stránky a sociální síť zahrady. V rámci programu pro návštěvníky jsme nabídli komentované prohlídky na téma užitečných rostlin Nového světa, magických a léčivých rostlin a také přednášku v rámci přednáškového cyklu pro veřejnost na téma Zelený renesanční poklad aneb Nečekaný nález v broumovském klášteře. Spolupracovali jsme i na tradiční Muškátové burze botanické zahrady a na prodeji přebytků. Mimo botanickou zahradu jsme prezentovali etnobotanická témata v médiích (pořad ČT Wifina, ČRo Dvojky Káva o čtvrté, články pro časopis Osmička) a na přednášce pro veřejnost o benediktinských klášterních zahradách a rostlinách v nich v rámci Noci kostelů v kostele sv. Václava v Praze-Suchdole.

Konference:
SKRUŽNÁ, J., POKORNÁ, A., 2022. *The role of monastery gardens in the process of dissemination of useful plants. Archaeobotanical and historical evidence*. 19th Conference of the International Workgroup for Palaeoethnobotany, České Budějovice.

POKORNÁ, A., SÁDLO, J., SKRUŽNÁ, J., KOČÁR, P., 2022. *Dynamika zavlékání nepůvodních druhů v minulosti: Nové přístupy*. XI. sjezd České botanické společnosti, Praha.

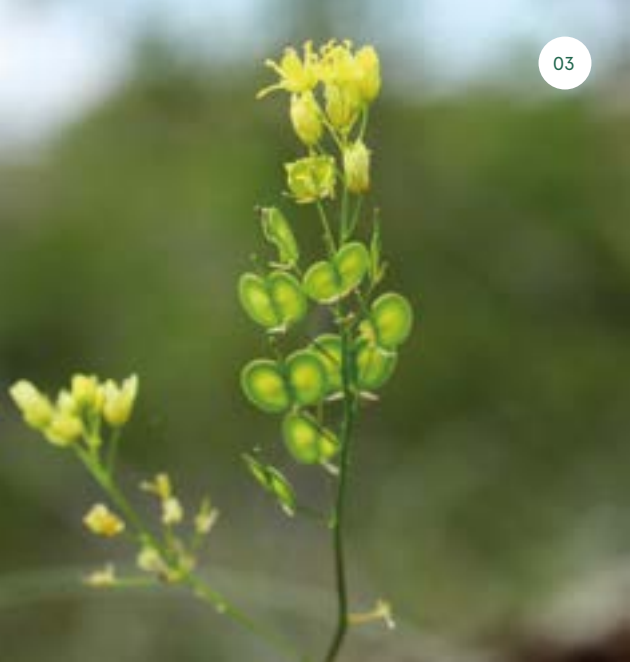
Publikace:
SKRUŽNÁ, J., POKORNÁ, A., DOBALOVÁ, S., STRNADOVÁ, L., 2022. *Hortus siccus* (1595) of Johann Brehe of Überlingen from the Broumov Benedictine monastery, Czech Republic, re-discovered. *Archives of Natural History*, 49/2, pp. 319–340.

Ochrana genofondu

Plant Conservation

Rok 2022 přinesl v oblasti ochrany genofondu velké množství příznivých zpráv. Přímo v botanické zahradě se nám podařilo vybudovat nové rozsáhlé biotopy – expozici Poklady české květeny. Ohrožené druhy rostlin je tak možné ve větším měřítku pěstovat přímo na stanovištích podobných přírodním a prezentovat je návštěvníkům.

2022 was a very good year for plant conservation. We managed to build several new large biotopes right in the botanical garden. This enables us to plant many endangered species in the near-natural habitats, and present them to the visitors.

- 01 | V roce 2022 jsme provedli dosadby rozrazilu dlouholistého (*Veronica maritima*) do širšího okolí Běchovic, odkud pocházejí i zdrojové rostliny pro naše množení
- 02 | Na skále na Sedle zůstávají už jen tři poslední rostliny hvězdnice alpské (*Aster alpinus*), z posbíraných semen se pokusíme namnožit nové rostliny pro posílení populace, mladé rostlinky vyklíčily již na podzim

- 03 | Dvojštítek hladký (*Biscutella laevigata*) máme namnožený z nedalekých Zámků a je vysazen v nové expozici ohrožených druhů
- 04 | Koulenka prodloužená (*Globularia bisnagarica*) se stane ozdobou bílé stráně v expozici ohrožených druhů rostlin

Rozšířili jsme velmi podstatně kolekci ohrožených pražských druhů. V zahradě je tak pěstováno 140 druhů z Červeného seznamu ČR, které rostou na území Prahy. Jedná se o druhy, jejichž výskyt a další přežití v metropoli je zásadním požadavkem. Dalším důležitým krokem je navrácení ohrožených druhů přímo do přírodních lokalit. Do pražské přírody jsme například po téměř sto letech vrátili koniklec otevřený, původem z nedaleké Líšnice. Akce je součástí celostátního záchranného programu pro tento druh koordinovaného Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Regionální pražský význam pak měla výsadba rozrazilu dlouholistého na dvě místa v okolí Běchovic, kde dosud přežívá a jeho slabé populace se snažíme posílit. Pro nadcházející roky připravujeme několik dalších adeptů pro návrat do přírody a posílení populací, velkou radost máme třeba z namnožení prhy arniky z Klánovického lesa. Tamní rostliny totiž nekvetou, takže jde o rozmnožení po hodně dlouhé době.

01–02, 05 | V roce 2022 jsme navrátili koniklec otevřený (*Pulsatilla patens*) z nedaleké lokality Líšnice přímo do Prahy, rostliny jsou proti poškození zvěří chráněny, výsadby proběhly ve spolupráci s několika dalšími organizacemi

Zásadním počinem na úrovni ČR je výsadba včelníku rakouského z Radotínského údolí do nových vápencových skalek. Jde o součást celorepublikové snahy o dlouhodobé uchování tohoto skvostu v Českém krasu. Podařilo se ze semen vypěstovat semenáčky astry alpské, reliktního a vymírajícího druhu ČR. Na Sedle v Českém středohoří zbývají poslední tři rostliny a s pomocí horolezců jsme z nich získali semena. Dobře přirůstají dva hrachory hracholisté ze zaniklé populace u obce Mšené-lázně. Dojednali jsme zde se zástupci kraje a panem starostou aktivity zlepšující stav biotopu druhu a už všichni netrpělivě čekají, až budeme mít namnožené rostliny pro výsadbu. Ve skleníku Fata Morgana byla nově instalována vitrína pro rwandský leknín *Nymphaea thermarum*, v přírodě již vyhynulý, který jsme doposud pěstovali pouze v zázemí. Nyní se s ním mohou seznámit i návštěvníci.

03 | Ovsíř stepní (*Helictotrichon desertorum*) je spolu s kavyly významným zástupcem východoevropské stepní květeny, která roste vzácně i v ČR a máme ho namnožený pro výsadby do expozice

04 | Rýt velkokališný (*Reseda phyteuma*), je vzácný archeofyt suchých míst a okrajů polí, který je v Čechách téměř na vymření. Zahájili jsme jeho kultivaci z jedné z posledních lokalit u Nabdína nedaleko Velvar

Závěrem je nutné zmínit dva momenty, které jsou možná ještě hodnotnější než konkrétní výsledky. Rozšiřuje se průběžně okruh spolupracovníků a ochrana genofondu se stává záležitostí širokého týmu zaměstnanců zahrady, odborníků, pracovníků státní i nevládní ochrany přírody. Ještě důležitější je, že dochází též k posunu vnímání potřeby ochrany genofondu mezi návštěvníky i podporovateli zahrady, a to je pro nás závazek, že v této činnosti musíme pokračovat.

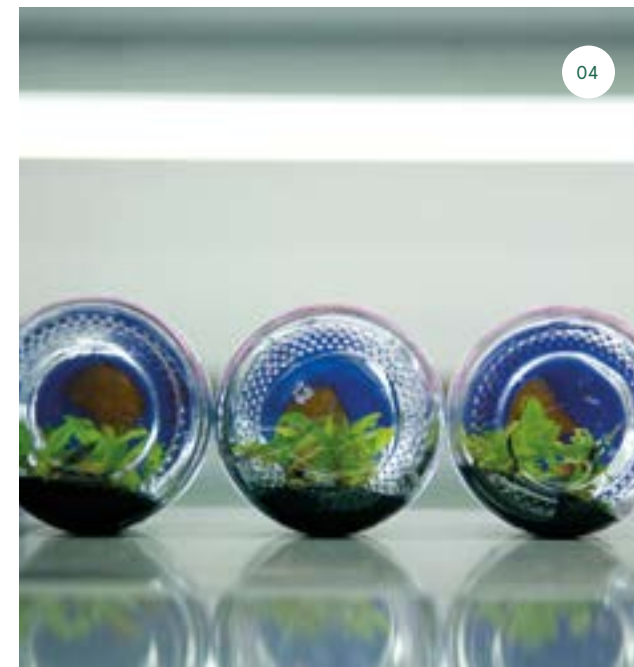
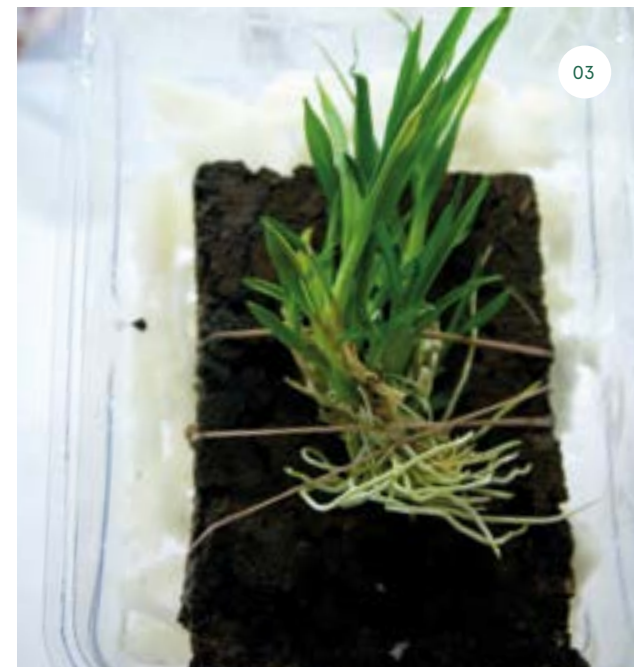

Laboratoř

Laboratory

V laboratoři se zabýváme množením vzácných rostlin, především orchidejí a kapradin. Rostliny se pěstují na sterilních živných médiích metodou *in vitro*. Je rozpracováno přes 160 druhů orchidejí a přes 90 druhů kapradin, z nichž je řazeno v celosvětovém červeném seznamu 24 druhů jako ohrožené. V roce 2022 bylo převedeno z laboratoře do skleníku přes 60 kusů vzácných kapradin a přes 500 kusů orchidejí k dalšímu pěstování. Botanické zahradě v Brně bylo předáno 89 kusů orchidejí k rozšíření sbírek. V rámci záchrany rodu *Paphiopedilum*, který je zahrnutý v příloze 1 mezinárodní úmluvy CITES, jsme navázali spolupráci s botanickou zahradou v Drážďanech a se švédskou botanickou zahradou v Uppsale. Do těchto zahrad jsme předali k záchraně 32 kusů kriticky ohrožených rostlin.

We propagate rare plants in our laboratory, especially orchids and ferns. The plants grow on sterile cultivation medium using *in vitro* propagation method. We are currently using this method for more than 160 species of orchids and over 90 species of ferns (24 of them are listed as endangered on the IUCN Red List). In 2022, over 60 rare ferns and more than 500 orchids were transferred from the lab to the greenhouse for further planting. We also gave 89 orchids to the Brno Botanical Garden for their collections. As part of the efforts to save the *Paphiopedilum* genus, listed in Attachment 1 of CITES, we started cooperating with the botanical gardens in Dresden and Uppsala, Sweden, to which we transferred 32 critically endangered plants to be saved.

- 01 | Rostliny *Dendrobium bellatulum* připravené k převodu do *ex vitro* prostředí
- 02 | Aklimatizované rostliny orchidejí v kultivační místnosti
- 03 | Převedená orchidej na kůře
- 04 | Kapradina *Lecanopteris carnososa* *in vitro*
- 05 | Vypěstovaná orchidej na médiu připravená k vylahvování

Záchranné centrum CITES

CITES Rescue Centre

Botanická zahrada je záchraným centrem pro zadržené exempláře rostlin chráněných mezinárodní úmluvou CITES a jako jediné záchranné centrum v ČR je držitelem oprávnění provozovat izolační zařízení. V roce 2022 prošly péčí záchranného centra celkem 164 živé exempláře rostlin. Jednalo se především o sukulenty a orchideje. Botanická zahrada je také registrována jako vědecká instituce CITES. To ji opravňuje vyměňovat vzorky rostlin chráněných mezinárodní úmluvou CITES s ostatními registrovanými vědeckými institucemi bez vyřizování klasického dovozního a vývozního povolení. Přináší to výrazné zjednodušení a zrychlení celého procesu.

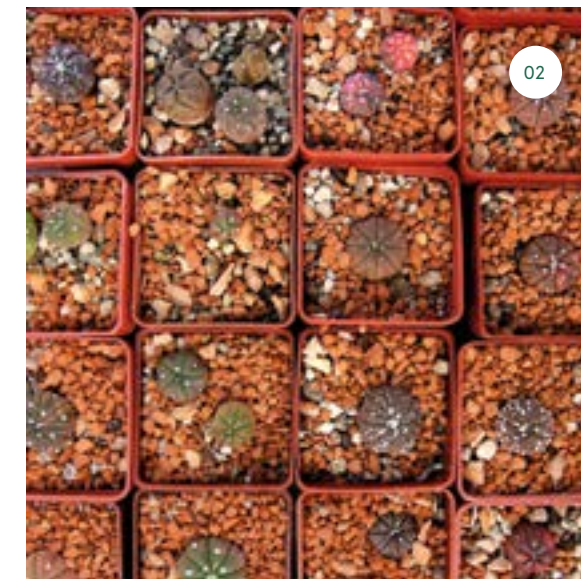
The Prague Botanical Garden is a rescue center for detained plant specimens protected by the CITES convention. As the only rescue center in Czechia, we're authorized to operate the quarantine station. In 2022, the rescue centre took care of 164 living plant specimens, mainly succulents and orchids. The Prague Botanical Garden is also registered as a CITES scientific institution. This enables us to exchange plant samples protected by CITES convention with other registered scientific institutions without having to deal with usual import and export permits, which significantly simplifies and accelerates the whole process.

Odborná knihovna

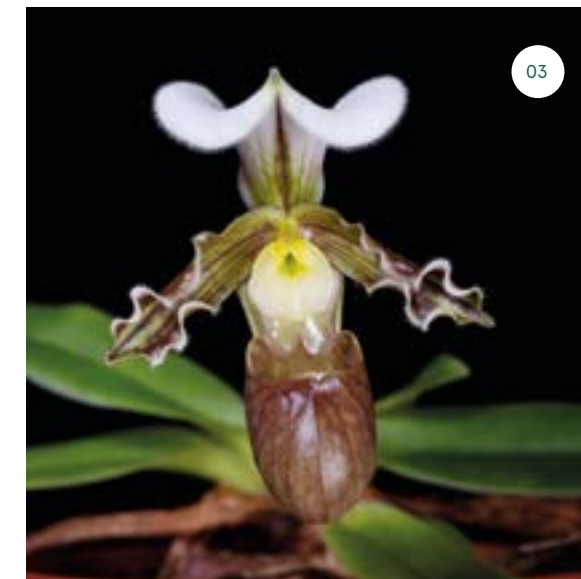
Professional Library

Knihovna Botanické zahrady hl. m. Prahy zahrnuje především specializovanou odbornou literaturu týkající se rostlin pěstovaných v botanické zahradě. Publikace shromažďuje od roku 1969 a nyní má ve svém fondu přes 6500 položek. V roce 2022 jsme získali například vzácné reprodukce typových kreseb od botanika João Barbosy Rodriguese, jejichž originály jsou uloženy v Brazílii, a zásadní dílo revidující veškeré informace o rodu *Euphorbia* v Jižní Africe. Knihovna je určena především pracovníkům botanické zahrady. Externím čtenářům se literatura půjčuje pouze prezenčně.

The library of the Prague Botanical Garden includes mainly specialized scientific literature on plants grown in the garden. We started collecting publications in 1969, and currently we have over 6,500 items in our collection. In 2022 we acquired, for example, rare reproductions of drawings by botanist João Barbosa Rodrigues, the original versions of which are kept in Brazil, and an essential revision of all information on the *Euphorbia* genus in South Africa. The library is intended primarily for our employees, external readers can only use the library services by appointment.

02

03

04

01 | Takřka všechny orchideje jsou chráněné mezinárodní úmluvou CITES. *Vanda mariae* z Filipín
02 | Semenáče kaktusů rodu *Astrophytum* je úmluvou CITES zakázáno převážet mezi státy

03 | Orchidej *Paphiopedilum tranlienianum* je zařazena v nejpřísnějším stupni ochrany CITES A
04 | Kniha s reprodukcemi vzácných kreseb orchidejí botanika João Barbosy Rodriguese

Florius

Florius

Databáze Florius je společný projekt Unie botanických zahrad ČR a Botanické zahrady hl. m. Prahy. Slouží k evidenci pěstovaných rostlin a ke zveřejnění jejich údajů na webovém rozhraní. Program vznikl koncem roku 2005 v Botanické zahradě hl. m. Prahy, během roku 2007 se do programu zapojily další botanické zahrady. Postupně je doplňován o nové funkce, které zpřijemňují uživatelské prostředí. Databáze díky rozsáhlým slovníkům umožňuje standardizaci zápisů, vyhledávání synonym, správu a výběr dat. Letos byl seznam rozšířen o zápis 1 006 nových druhů. Slovníkové údaje (např. autor popisu, taxonomie) byly doplněny u 1 015 druhů. V roce 2022 bylo v Botanické zahradě hl. m. Prahy evidováno 32 897 položek pěstovaných rostlin. Celkem bylo letos nově zapsáno 1 961 položek, z toho bylo 1 225 získáno letos a zbývající zápisy se týkají revizí rostlin získaných v minulosti.

The Florius database is a joint project of the Czech Botanic Gardens Union (CBGU) and the Prague Botanical Garden. The aim is to register cultivated plants and publish the related data on the project's website. The program started in our garden in late 2005, other botanical gardens joined us in 2007. New features are continuously added, to make the site more user-friendly. Thanks to extensive dictionaries, the Florius database enables standardization of entries, search for synonyms, and data administration and selection. In 2022, the dictionary was expanded by 1,006 new species. In 2022, 32,897 plant items were registred in the Prague Botanical Garden.

Index Seminum

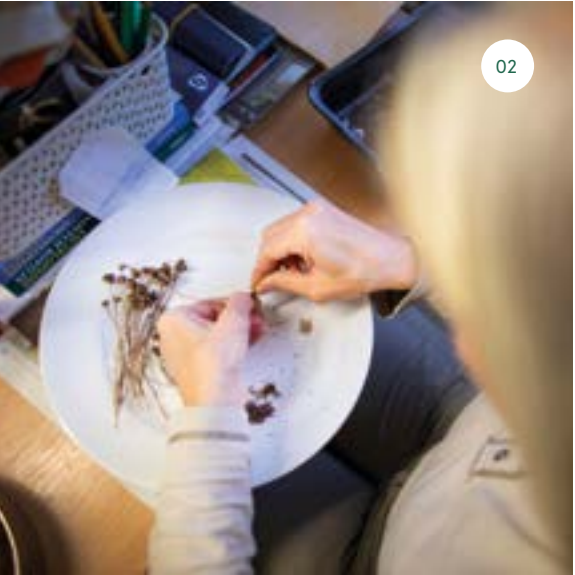
Index Seminum

Botanické zahrady si mezi sebou pravidelně vyměňují semena i rostliny. Začátkem roku 2023 botanická zahrada, tak jako každý rok, vydá Index Seminum se semeny sesbíranými během roku 2022. Sběru semen se zúčastnili všichni kurátoři, sběr zajišťuje zahradnické oddělení. V době uzávěrky výroční zprávy počet nabízených semen ještě nebyl přesně znám, předběžně se odhaduje, že to bude 450 položek.

Botanical gardens regularly exchange seeds and plants. At the beginning of 2023, as usual, our botanical garden published an Index Seminum with seeds collected during 2022. The seeds were collected by all curators, the collection was coordinated by the horticulture department. At the time of the annual report's deadline, the exact number of seeds wasn't known yet, but the estimated figure is about 450 items.

Index 2021 jsme vydali 10. 2. 2022. Zaslali jsme ho elektronicky na 449 elektronických adres. Obsahoval 383 sběrových položek, během roku nám přišly objednávky z 84 botanických zahrad, a to celkem na 866 položek semen. Naopak jsme získali nabídku semen od 134 botanických zahrad a arboret. Při výměně se musí dodržovat mezinárodní dohody, především Dohoda o biologické rozmanitosti (CBD). Většina zahrad požaduje při zaslání semen podepsané prohlášení, že získaný rostlinný materiál bude použit pouze k nekomerčním účelům, přičemž za komerční je považovaný i netaxonomický výzkum. Některé zahrady dodávají semena s jedinečným kódem původu (IPEN). Tento rok došlo k významné změně v odbavování zásilek. Zásilky semen ze zemí mimo Evropskou unii musí být zkontrolovány a opatřeny rostlinolékařským osvědčením. Současně se zpřísnily i celní kontroly, kdy jsme většinu zásilek ze třetích zemí museli deklarovat jako obchodní. Protože se jedná o proces finančně a administrativně náročný, dovoz a vývoz semen do třetích zemí jsme omezili.

01 | Expozice denívek v Ornametální zahradě
02 | Příprava a čištění semen před uložením

03 | Semena ořešáku *Juglans sieboldiana*

Botanické Expedice

Jižní Korea

Botanical Expeditions 2022 – South Korea

Termín: 13. 10. – 30. 10. 2022

Účastníci: Iveta Bulánková, Pavel Sekerka, Tomáš Jelínek

V říjnu 2022 proběhla expedice do Jižní Koreje, které se zúčastnili naši tři odborníci. Cestu finančně podpořil generální partner botanické zahrady, společnost Hyundai Motor Czech. Jelikož se jednalo o první cestu do této země, hlavním cílem bylo navázání kontaktů s místními botanickými zahradami. Dalšími cíli bylo získání inspirace a rostlinného materiálu pro plánovanou expozici, která bude prezentovat flóru národních parků na jihu Korejského poloostrova. Podařilo se vytvořit přátelské vztahy s odborníky z Chollipo Arboretum, což je jeden z nejvýznamnějších botanických areálů v Jižní Koreji, vyhlášený zejména svými rozsáhlými sbírkami magnolií, javorů, ibišků, ale i lilí a kapradin. Naši korejšťí kolegové nám navíc pomohli s vyřízením dokladů potřebných ke zdárnému dopravení nasbíraných semen do ČR. Expedice se vydařila, naše cíle včetně získání rozsáhlé fotodokumentace byly splněny. Součástí cesty byla i návštěva národních parků Odaesan, Gyeongju, Jirisan nebo ostrova Sanyang-eup.

Botanické Expedice

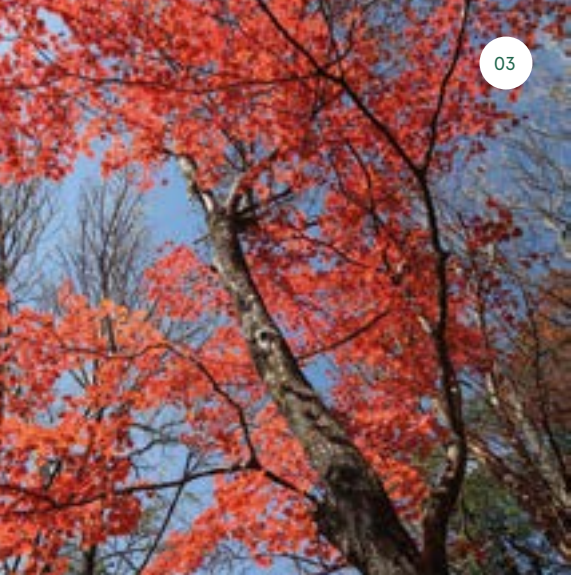
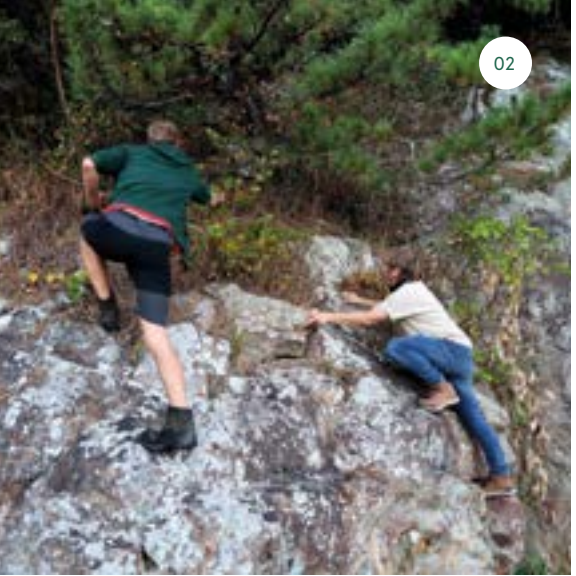
Kypr

Botanical Expeditions 2022 – Cyprus

Termín: 2. 6. – 9. 6. 2022

Účastníci: Petr Hanzelka, Jarmila Skružná, Alena Nováková

V návaznosti na předchozích několik cest na Kypr se v červnu 2022 uskutečnila další sběrová expedice na tento ostrov. Díky povolení ke sběru semen získanému od kyperského ministerstva zemědělství bylo možné posbírat více než 100 položek semen. Ty budou vysety v předjaří roku 2023 a rostliny pak následně vysazeny částečně do geografické expozice Středomoří a částečně umístěny v zázemí botanické zahrady. Červnový termín cesty rovněž umožnil doplnění fotodokumentace kvetoucích druhů, které byly při dřívějších cestách viděny jen v době rašení nebo až zrání semen (např. *Scutellaria cypria*, *Nepeta troodi*, *Genista fasselata* subsp. *crudelis*, *Alyssum cyprisum*, *A. troodi*, *Teucrium kotschyannum* aj.). Část nově pořízených fotografií pak byla použita k doplnění fotovystavy o flóře Kypru, u jejíž příležitosti také proběhl křest knihy Botanická putování Kyprem.

01-02 | Botanici při sběru semen v Jižní Koreji
03 | Jižní Korea – krásné javory v národním parku Jirisan

04 | Sběr semen na Afroditině stezce na poloostrově Akamas
05 | Šišák kyperský (*Scutellaria cypria* subsp. *elatior*) hora Madari

Publikační činnost

Publishing Activity

Odborná erudice a snaha o popularizaci oboru se odráží i v publikační činnosti Odborného útvaru. Kurátoři botanické zahrady a vedoucí pracovišť přispívají svými texty do řady domácích i zahraničních časopisů. V roce 2022 vydali necelé dvě desítky statí od ryze odborných textů v zahraničních impaktovaných časopisech přes příspěvky v odborných domácích periodikách, jako je např. *Zahradnictví*, až po populární články v magazínech *Receptář* nebo *Zahrádkář*. Intenzivně jsme také pracovali na knize o jedovatých rostlinách, která vyjde v prvním pololetí prvním pololetí roku 2023.

Scientific erudition and efforts to popularize botany are reflected in our publishing activities. The garden curators and department heads publish their texts in numerous Czech and international magazines. In 2022, they had almost twenty publications – expert papers in international impacted journals, texts in domestic expert magazines (e.g. *Zahradnictví*), and popular articles in papers such as *Receptář* or *Zahrádkář*. We also spent a lot of effort on the book on poisonous plants that's to be published in the first half of 2023.

02

01-02 | Publikace Botanické zahrady Praha

03

03 | Článek kurátora Petra Hanzelky o trvalkách

04

04 | Dlouholetá spolupráce s měsíčníkem Zahrádkář

BORTL, L., FLORES, Y., B., 2022. *Frutos de las plantas nativas e introducidas de Ucayali y Loreto*. Field guide #1456, The Field Museum, Chicago, USA.
 BULÁNKOVÁ, I., 2022. Kokoříky a jejich příbuzné rody v zahradách. *Zahradnictví*, 5, pp.12–15.
 HANZELKA, P., 2022. Trvalky a trávy krátkostébelných prérií a polopouští Severní Ameriky – I. díl. *Zahradnictví*, 2, pp. 5–7.
 HANZELKA, P., 2022. Trvalky a trávy krátkostébelných prérií a polopouští Severní Ameriky – II. díl. *Zahradnictví*, 3, pp. 48–51.
 HANZELKA, P., 2022. Trvalky a trávy Severní Ameriky. *Zahradnictví*, 8, pp. 12–15.
 HANZELKA, P., 2022. Šuškyardy neboli shorakvěty.

Zahradnictví, 10, pp. 18–20.
 NOVÁKOVÁ, A., 2022. Jaro patří pestré paletě cibulovin. *Osmička*, 4, pp. 15.
 PONERT, J., 2022. *Andinia* – málo známý rod subtribu *Pleurothallidinae*. *Roetziana*, 52, pp. 10–13.
 PONERT, J., VOSOLSOBĚ, S., PRŮŠA, D., VIEWEGH, J., DUNDR, R., VLAČIHA, V., VYHNALÍK, L., 2022. Roste v ČR *Platanthera muelleri*? *Roetziana*, 52, pp. 39–41.
 RYBKOVÁ, R., ŠEDIVÁ, H., SMRŽOVÁ, E., 2022. Vzpomínka na Jiřího Haagera (1943–2022). *Živa*, 6, CLIX.
 SKRUŽNÁ, J., 2000. Zahrady pro všechny, zahrady bez bariér. *Zahradnictví*, 1, pp. 52–54.
 SKRUŽNÁ, J., 2000. Za(u)jatí rostlinami aneb příběh rostlin. *Kritický katalog k výstavě* [oponentský posudek]

In: MARTINEK, J. (ed.), KŘÍČKOVÁ, K. (ed.), KOUDELKA, M., KREJČÍŘÍK, P., KUŤKOVÁ, T., KŘESADLOVÁ, L., LETÁ, M., RABUŠIC, B., SPĚVÁKOVÁ, E., TLUSTÝ, J., VAIDA, P., Za(u)jatí rostlinami aneb příběh rostlin. *Kritický katalog k výstavě realizované v areálu zámku Lednice* od 1. 7. do 30. 9. 2022. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2022. ISBN 978-80-7509-865-8.
 SKRUŽNÁ, J., POKORNÁ, A., DOBALOVÁ, S., STRNADOVÁ, L., 2022. *Hortus siccus* (1595) of Johann Brehe of Überlingen from the Broumov Benedictine monastery, Czech Republic, re-discovered. *Archives of Natural History*, 49/2, pp. 319–340.
 VENCÁLEK, T., 2022. Lípa srdčitá – *Tilia cordata* 'Slovak Cornet'. *Zahradnictví*, 11, pp. 45

05 Vzdělávání

Education

Obsah kapitoly	
Contents of the Chapter	
Komentované prohlídky	
Guided Tours	126
Botanická zahrada na akcích	
Events of the Botanical Garden	127
Příměstské tábory	
Suburban Camps	128 – 129
Botanická pro školy	
Botanical Garden for Schools	130 – 131
Granty, dotace a partneři vzdělávání	
Grants, Subsidies and Partners of Education	132 – 135

Komentované prohlídky

Guided Tours

V rámci akcí pro veřejnost jsme v roce 2022 pro návštěvníky připravili komentované prohlídky navazující na pořádané tematické akce. Jednalo se o provázení po výstavě orchidejí, motýlů, bonsajů a dýní. Nechybělo ani tradiční provázení po vinici během Vinobraní sv. Kláry a pravidelná akce Nedělní sklep, kdy mají zájemci z řad veřejnosti možnost seznámit se s naší historickou vinicí a výrobou vína. Samostatnou kapitolou zůstává večerní provázení. V roce 2022 jsme nabídli speciální noční prohlídky po výstavě bonsajů a pak již tradiční večerní provázení skleníkem Fata Morgana v zimních měsících. Během těchto akcí jsme provedli celkem 420 skupin.

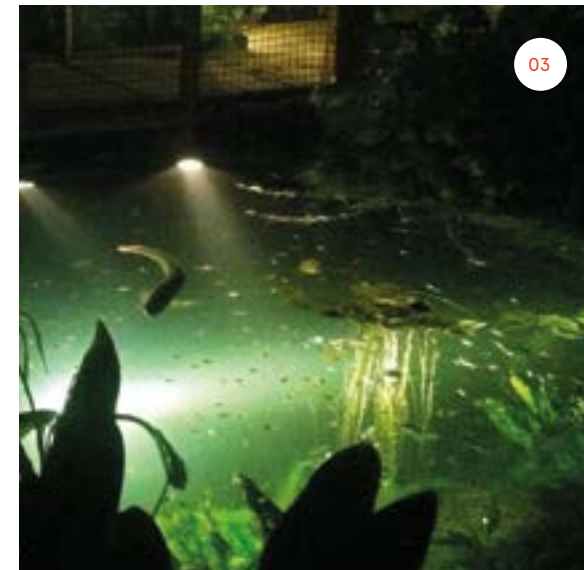
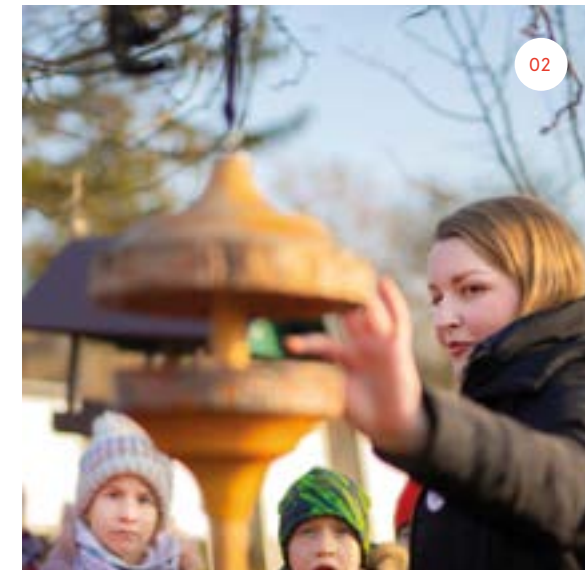
The public events in 2022 included guided tours following up on the theme events. Featured in the tours were the exhibitions of orchids, butterflies, bonsais and pumpkins. Another option was the traditional tour to the vineyard during St. Claire's Wine Feast, and the regular Sunday Cellar offering the public to get to know our historic vineyard and wine production. And then there are our night tours. In 2022, we conducted special night walks in the bonsai garden, and also traditional Fata Morgana evening tours in the winter months. These events were attended by 420 groups in total.

Botanická zahrada na akcích

Prague Botanical Garden at public events

Botanická zahrada se v průběhu roku 2022 prezentovala i na akcích určených pro širokou veřejnost. V červnu jsme se v areálu Výstaviště Praha zúčastnili Rodinného dne Prahy 7 a v říjnu Dne otevřených dveří Magistrátu hl. m. Prahy na Mariánském náměstí. V listopadu jsme se tradičně stali součástí veletrhu vzdělávání Schola Pragensis v Kongresovém centru. Na všech akcích jsme představili nejen botanickou zahradu, ale formou zajímavých aktivit jsme se snažili nabídnout netradiční pohled i na botaniku s cílem vtáhnout návštěvníka do říše rostlin.

During 2022, Prague Botanical Garden presented its activities on several events for the general public. We participated in the Family Day of Prague 7 at the Prague Exhibition Grounds in June, and in the Prague City Hall Open Day on Mariánské Square in October. In November, we attended the educational fair Schola Pragensis in the Congress Center, as we usually do. At all these events, we not only presented our garden but also offered, through attractive activities, an unusual view to botany, in order to draw the visitors into the world of plants.

01 | Stánek na veletrhu vzdělávání Schola Pragensis
02 | Provázení po fotografické výstavě Ptáci

03 | Pohled na osvětlené noční jezírko ve skleníku Fata Morgana během večerního provázení
04 | Stánek na Dni otevřených dveří Magistrátu hl. m. Prahy

Příměstské tábory

Suburban Camps

Dlouhodobě organizujeme dva turnusy příměstského tábora. První běh s názvem „Fantastický svět kolem nás“ se konal v termínu od 18. do 22. července a byl veden na principech badatelsky orientované výuky. Celkem 18 dětí ve věku od 8 do 12 let mělo možnost se ponořit do zkoumání tajů přírody se zaměřením nejen na rostliny. Druhý běh uskutečněný v termínu od 22. do 26. srpna s názvem „Indiánské léto v botanické zahradě“ nabídl dětem od 6 do 14 let program s tradiční indiánskou tematikou. Oba tábory představily dětem možnosti smysluplného trávení volného času v podnětném prostředí a propojovaly zážitkovou pedagogiku s environmentálním vzděláváním.

We regularly organize two runs of suburban camps. The first, called “The Fantastic World Around Us”, took place on July 18 to 22, and was based on the principles of research-oriented education. 18 children, aged 8 to 12, had the opportunity to explore the mysteries of nature, focusing on plants and beyond. The second run, on August 22 to 26, was called “Indian Summer in a Botanical Garden”, and offered the traditional Native American theme to children aged 6 to 14. Both camps enabled the children to spend a meaningful time in an attractive environment, and combined attractive experiences with environmental education.

01 | Aktivita s psychomotorickým padákem během příměstského tábora

02 | Metodička botanické zahrady při práci v laboratoři

03 | Účastníci badatelského příměstského tábora v laboratoři

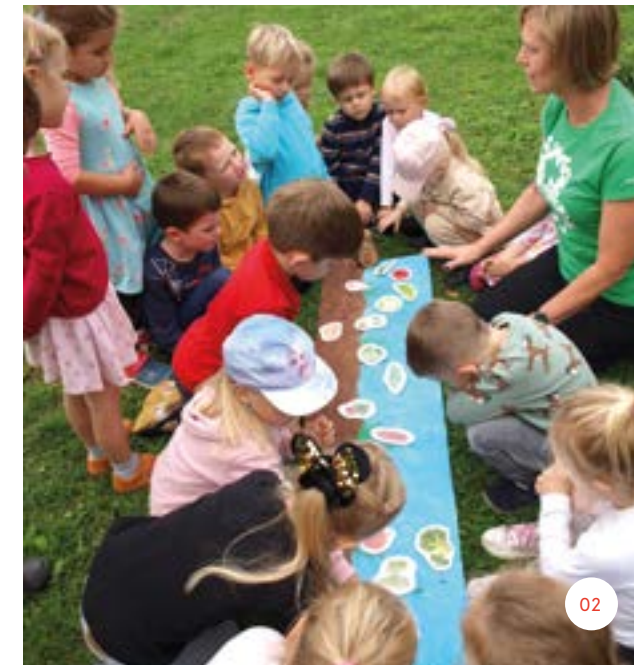
04 | Účastníci příměstského tábora 2022

Botanická pro školy

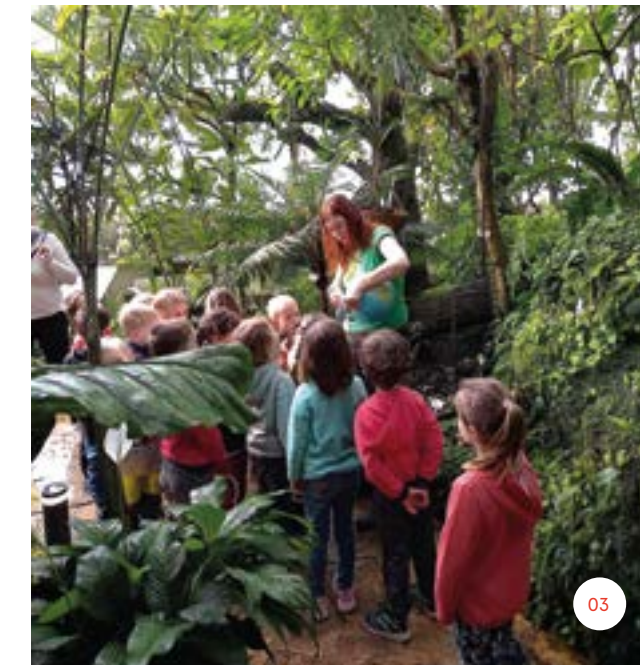
Botanical Garden for Schools

Školám, od mateřských po střední, jsme nabídli 26 výukových programů, které reflektují rámcové vzdělávací programy a pedagogové je tak mohou zařadit do běžné výuky. V roce 2022 se uskutečnilo celkem 617 programů s odborně proškoleným průvodcem. Tradičně největší zájem školy projevíly o aktivity spojené s výstavou motýlů. Pozadu ale nezůstaly ani programy ve venkovní expozici. V září jsme plně spustili lektorované programy v laboratorní učebně. Jsou koncipovány pro II. stupeň základních škol a střední školy a nabízejí pohled do fascinujícího mikrosvěta okolo nás s důrazem nejen na botaniku. Dokladem velkého zájmu je počet 354 žáků a studentů, kteří program v laboratoři absolvovali. Hlavní výhoda využití laboratorní učebny pro školy spočívá v možnosti pracovat s kvalitní technikou, kterou mnohdy školy nemají k dispozici. Skrz ni a badatelsky orientované vzdělávání pak žáky vedeme k hlubšímu zájmu o přírodní vědy. Programy v laboratorní učebně chceme vyvážit nabídku aktivit, která je vázána na vegetační sezónu, aby i v zimních měsících u nás školy našly pestrý a zajímavý program.

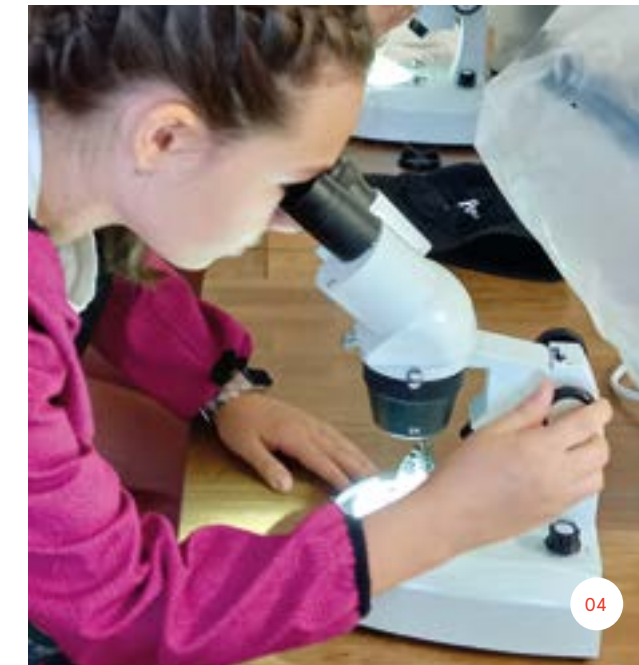
Schools, from nurseries to high schools, were offered 26 educational programs reflecting the general curriculums, so teachers can incorporate them into their lessons. 617 expertly taught programs were realized in 2022.

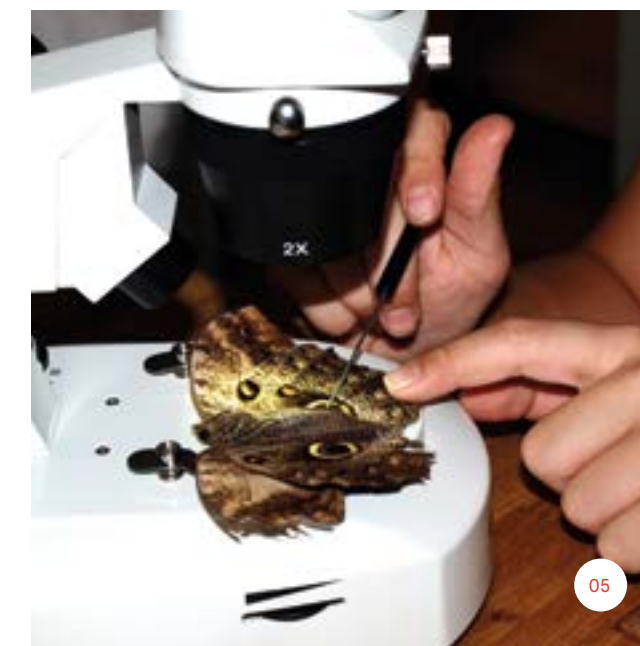
02

03

04

05

06

- 01 | Program ve skleníku Fata Morgana I
- 02 | Program o zelenině na venkovní expozici
- 03 | Program ve skleníku Fata Morgana II
- 04 | Studentka při práci s mikroskopem
- 05 | Pozorování motýla pod binokulární lupou
- 06 | Provázení po venkovní expozici

01

Granty, dotace a partneři vzdělávání

Grants, Subsidies and Educational Partners

Čerpání grantů a dotací se v poslední době stalo nedílnou součástí financování vzdělávacích aktivit v botanické zahradě. Vzhledem k tomu, že je naším cílem nabídnout edukační programy opravdu široké veřejnosti, snažíme se podle toho stanovit i cenu za jednotlivé akce. Proto jsme velmi rádi, že díky podpoře generálního partnera – Hyundai Motor Czech můžeme školám nabídnout v rámci účasti na výukových programech zvýhodněné vstupné do areálu zahrady. Zároveň jako příspěvková organizace Magistrátu hl. m. Prahy opakovaně úspěšně žádáme o granty na realizaci některých projektů.

The use of grants and subsidies has recently become an integral part of funding of our educational activities. As our goal is to offer educational programs to general public, we try and set suitable prices for all our events. That's why we're really happy that the support of our general partner, Hyundai Motor Czech, enabled us to offer a discounted admission to the garden for schools that take part in our educational programs. As a contributory organization of the City of Prague, we also repeatedly and successfully apply for grants in a number of projects.

Granty, dotace a partneři vzdělávání

Blahodárná zahrada – Zahrada mEDU

The "Beneficial Garden" Project

Projekt Blahodárná zahrada byl v roce 2022 pilotním projektem, který nabídl možnost trávení volného času aktivním seniorům, a to jak jednotlivcům, tak i seniorům organizovaným v zájmových uskupeních. V rámci realizace projektu vznikla Zahrada mEDU, která si klade za cíl sloužit jako prostor určený ke vzdělávání, k pořádání workshopů a přednášek. Projekt zahrnoval poutavé interaktivní workshopy zaměřené na botaniku, recyklaci i ekologii. Důležitým prvkem bylo kromě vzdělávání téma mezigeneračního kontaktu, kdy se během programů setkávali senioři s nejmladší generací – svými vnoučaty a prožívali společně strávený čas vyplněný tvořením. Projektu se zúčastnilo celkem 73 osob.

02

03

01 | Průběh výstavby Zahrady mEDU

02 | Realizovaná Zahrada mEDU

03 | Výroba hmyzích domků na Zahradě mEDU

Granty, dotace a partneři vzdělávání

Revitalizace expozice Medonosných rostlin a včel

Revitalization of the Exposition of Melliferous Plants and Bees

V roce 2022 jsme zahájili proces revitalizace expozice Medonosných rostlin a včel. Díky poskytnutým prostředkům od Magistrátu hl. m. Prahy jsme pořídili vybavení pro chov včel a instalovali v expozici nová včelstva, která jsou rovněž umístěna ve dvou speciálních pozorovacích úlech. Návštěvníci tak mají jedinečnou příležitost sledovat včelu medonosnou v jejím přirozeném prostředí. V následujícím roce pak plánujeme renovovat vzdělávací prvky, které jsou v expozici instalovány. Díky podpoře našeho partnera Penny Market se také můžeme s větším důrazem věnovat péči o včelstva a společně připravujeme na rok 2023 panelovou výstavu.

Granty, dotace a partneři vzdělávání

Prohlídky pro seniory – Léto v botanické

Senior Tours – Summer in the Botanical Garden

Komentované prohlídky pro seniory byly pořádány v letošním roce podruhé. Během osmi cyklů, zaměřených na zajímavosti z naší zahrady, jsme spolu se skupinami seniorů podnikli cestu kolem světa ve skleníku Fata Morgana, navštívili Japonskou zahradu či zahrady léčivých a užitkových rostlin nebo expozici výroby vína. Projektu se zúčastnilo celkem 58 osob.

06 Botanická zahrada pro veřejnost

Prague Botanical Garden for the Public

Obsah kapitoly

Contents of the Chapter

Propagace v roce 2022

Promotion in 2022. 138 – 139

Pravidelné výstavy v botanické zahradě

Regular Exhibitions in the Prague Botanical Garden 140 – 143

Akce pro veřejnost

Public Events 144 – 145

PR a média

PR and Media. 146 – 149

Kořeny osobností

Roots of Prominent Personalities 150 – 151

Propagace v roce 2022

Promotion in 2022

Botanická zahrada Praha vstoupila do roku 2022 v plné síle. Tento rok byl v mnoha ohledech jedinečný a přinesl s sebou řadu úspěchů. Povedlo se nám sjednotit vstupné pro celý areál a zavedli jsme on-line prodej vstupenek, ulehčující návštěvníkům vstup do zahrady. Zařadili jsme do plánu akcí nové výstavy, získali jsme podporu od nových partnerů, do prodeje jsme uvedli novou knihu, parfém, šumivá vína, víno portského typu a do zahrady přišlo historicky nejvíce návštěvníků. Botanickou zahradu v roce 2022 navštívilo 403 216 návštěvníků.

The Prague Botanical Garden entered 2022 in full swing. This year was unique in many ways, and brought us a lot of successes. We managed to unify the entrance fee for the whole area, and started selling tickets online which greatly simplified the access for the visitors. We introduced new exhibitions, gained support from new partners, launched a new book, perfume, sparkling wines and Port wines, and had the greatest number of visitors ever – 403,216 people.

Botanická zahrada Praha

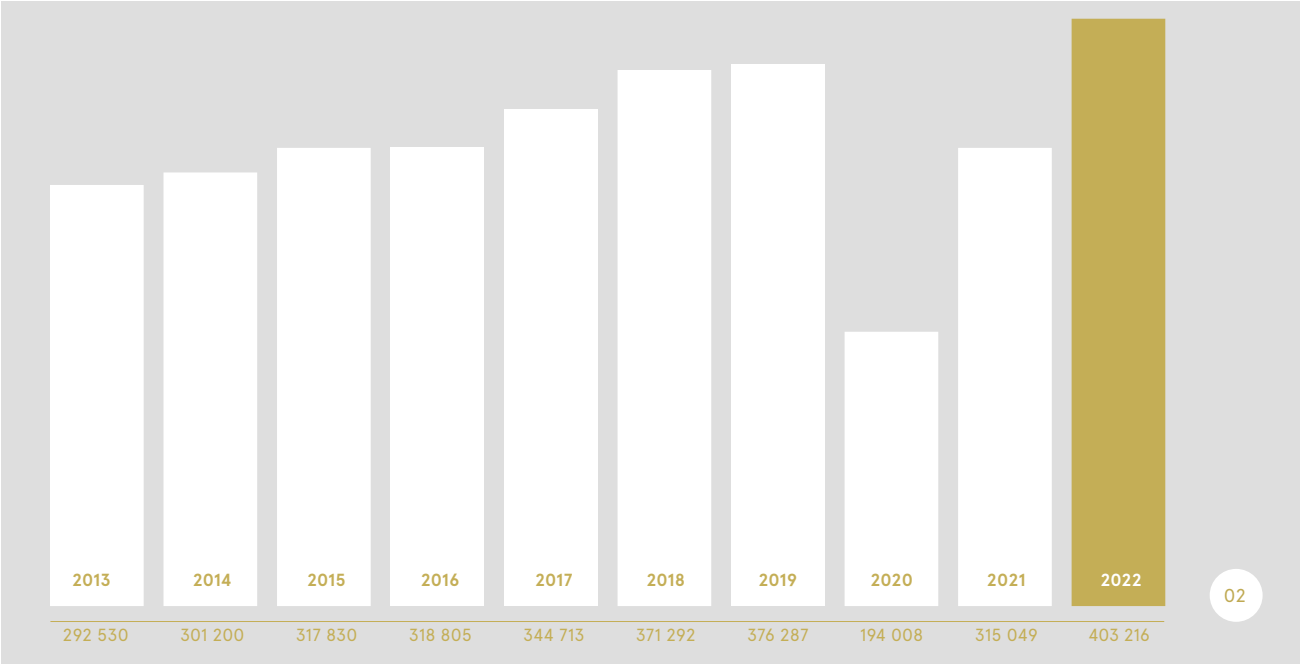
Motýli
zaostřeno na detail
8. 4.–22. 5. 2022

**Výstava ve skleníku
Fata Morgana**

www.botanicka.cz

01

PRAHA
PRAGUE
PRAHA
PRAHA

01 | Ukázka vizuálního stylu výstavy motýlů

02 | Graf srovnání návštěvnosti mezi lety 2013 a 2022

03 | Ukázka propagačních předmětů (parfém Fata Morgana No. 2)

V celkových výsledcích botanické zahrady a v pozitivním hodnocení ze strany návštěvníků se odrazilo využití nových komunikačních kanálů, správné zacílení reklamy, zařazení nových výstav do programu, ale zejména mimořádné úsilí všech zaměstnanců botanické zahrady. Velice si vážíme dojednané spolupráce s dopravním podnikem, díky které je v Praze k vidění „botanická tramvaj“, která květinovým polepem upozorňuje na krásy naší zahrady a ve vnitřním prostoru přináší vzdělávací informace přibližující zábavnou formou svět rostlin.

Novou sezónu jsme otevřeli výstavou orchidejí, která s našimi návštěvníky procestovala všech šest kontinentů. Přehlídka motýlů se zařadila mezi nejúspěšnější výstavy a poprvé v historii zahrady návštěvnost překročila hranici

100 tisíc návštěvníků. Festival bonsají a japonské kultury návštěvníkům nabídl kromě bonsají i bohatý doprovodný program. V letních měsících běžely souběžně dvě akce – fotografická výstava představující flóru Kypru a Odpovědné dílny věnující se městské biodiverzitě a udržitelnosti. Letní akce pak vystřídal vinobraní, po kterém následovala úspěšná a návštěvnícky velmi oblíbená přehlídka dýní, kde jsme již druhým rokem měli jedinečnou možnost návštěvníkům představit největší dýni v ČR. Závěr roku patřil tradičně večernímu provázení, nesoucím název Džungle, která nespí. I v roce 2022 jsme úspěšně pokračovali v rozšiřování řady našich dárkových předmětů, zejména dřevěných výrobků, jež zohledňují udržitelný přístup k přírodě a podporují vzdělávání. Jako nejzajímavější suvenýry můžeme uvést

dřevěný skládací model včely, cyklus motýla, nebo dřevěné pexeso a domino zobrazující stromy s jejich plody. Naše suvenýry doplníme v roce 2023 o velkou novinku. Botanická zahrada poprvé uvede do prodeje vlastní poštovní známky přibližující ohrožené druhy rostlin trojských stepí. Navázali jsme nová partnerství a dlouhodobé spolupráce, což se projevilo nejen v uplynulé sezóně, ale odrazil se též v nové sezóně 2023 i v těch dalších. Velké poděkování za podporu patří Magistrátu hl. m. Prahy, generálnímu partnerovi, společnosti Hyundai Motor Czech, společností Penny, PRE i dalším partnerům.

Ing. Martin Jodas, Náměstek obchodu a marketingu
Botanické zahrady hl. m. Prahy

Pravidelné výstavy v botanické zahradě

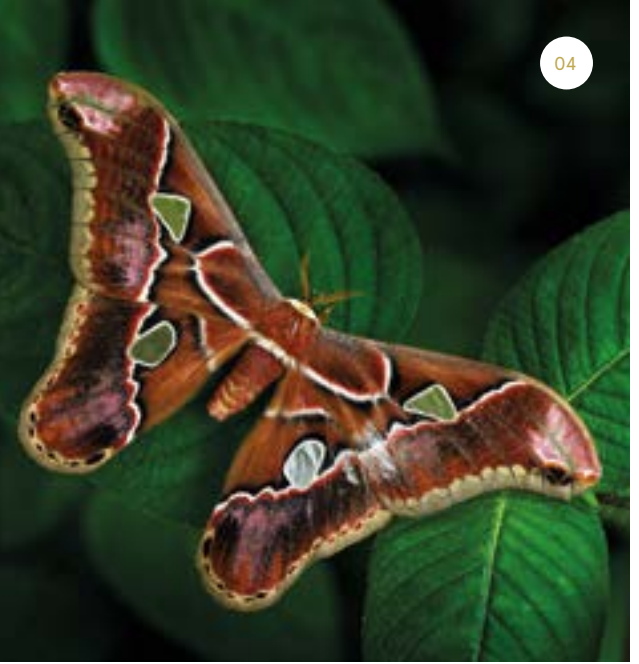
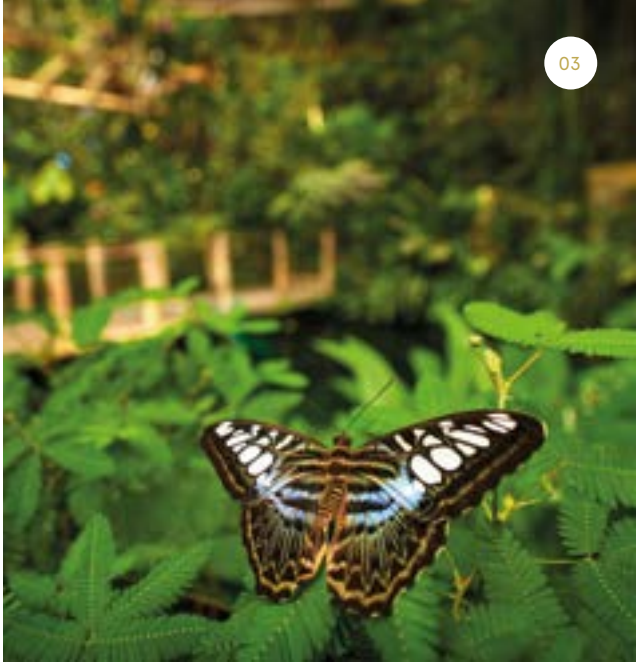
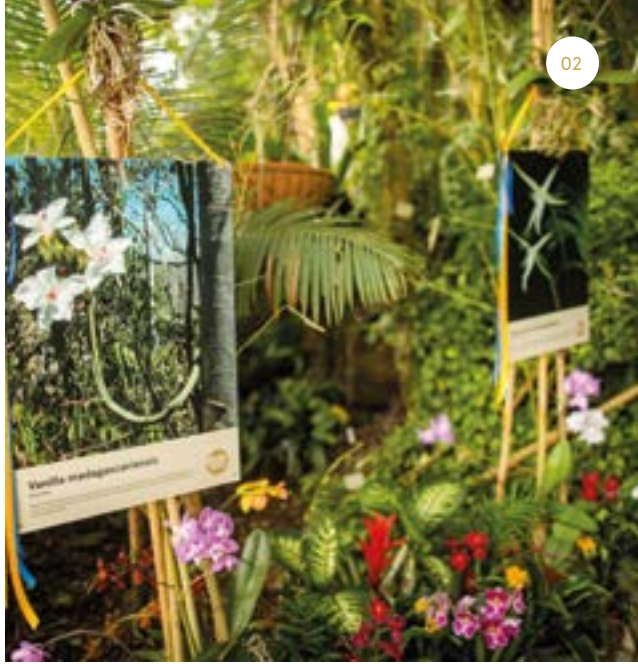
Regular Exhibitions in the Prague Botanical Garden

Orchideje šesti světadílů | Orchids of the six continents (3. 3. – 20. 3. 2022)

Návštěvnost | Attendance: 18 097

Jaro ve skleníku Fata Morgana patří každoročně orchidejím. Přírodní aranžmá z rukou přední české floristky Kláry Franc Vavříkové přivedla návštěvníky do pestrého světa orchidejí, které najdeme na šesti světadílech naší Země a jejichž variabilita je rozmanitější, než si dokážeme představit. Příchozích v tomto roce bylo úžasných 18 000 a každý měl možnost projít si celým orchidejovým světem a poznat jejich mnohotvárnost. Výskyt zástupců čeledi se totiž rozprostírá od tropických pralesů přes české louky až po vrcholky velehor či sibiřský pól.

Na aranžích se podíleli i studenti mělnické zahradnické školy, kterým tak naše zahrada umožňuje vyzkoušet si odlišnou aranžérskou práci a seznámit se s novými technikami. Inovativním prvkem výstavy byl pomyslný tunel orchidejí, kterým návštěvníci museli projít. Rostliny jsou každoročně dodávány od nejlepšího českého prodejce a odborníka na pěstování Radoslava Kacerovského, který během výstavy prodával návštěvníkům rostliny a poskytoval odborné poradenství.

01 | Výstava Orchideje šesti světadílů a výzdoba skleníku Fata Morgana s etnografickými prvky

02 | Výstava orchidejí nabízí i spoustu zajímavostí a informací

03 | Výstava motýlů – otakárek *Parthenos sylvia*

04 | Na výstavě motýlů se představují i noční motýli – martináč *Rothschildia*

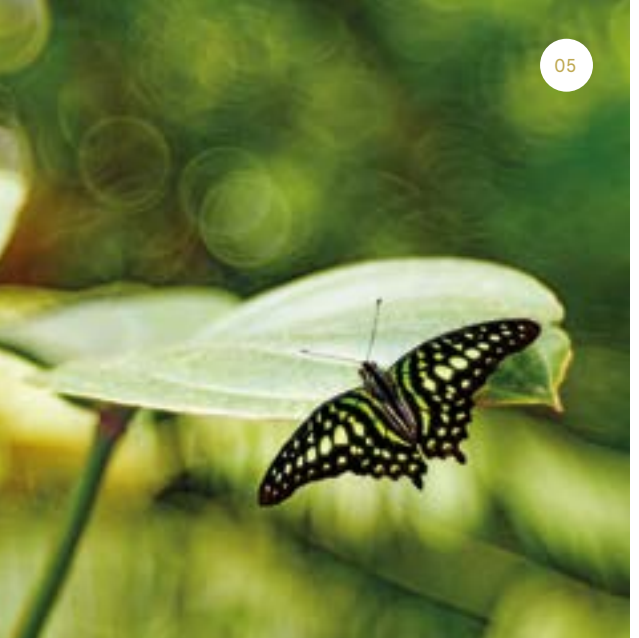
05 | Výstava motýlů – otakárek *Graphium agamemnon*

Motýli, zaostřeno na detail | Butterflies, focused on details

(6. 4. – 21. 5. 2022)

Návštěvnost | Attendance: 101 832

Výstava tropických motýlů každoročně láká mnoho návštěvníků, kteří mají jedinečnou možnost zažít džungli ve skleníku Fata Morgana prolínající se s kouzelným pohybem motýlů. Motýli pocházejí z chovatelské farmy ve Velké Británii, která se chovu věnuje již od roku 1985 a Botanická zahrada Praha s ní spolupracuje od počátku našich výstav. Kurátorka Eva Smržová v roce 2022 připravila návštěvníkům detailní pohled na motýlí tělo. Pomocí fotografií z elektronového mikroskopu mohli zájemci porovnat různé druhy šupin na křídlech, prozkoumat tajemství dvojitého sosáku či kouzla motýlích očí. Výstava byla doplněna nadživotním modelem motýla *Attacus atlas*, tedy martináče, jehož rozpětí křídel dosahuje 25–30 cm. Realistický model umístěný nad jezírkem vytvořil umělec M. Jakubčík přímo pro tuto výstavu, a to s rozpětím křídel přes 60 cm. Všichni tak mohli pohodlně prostudovat detaily jeho těla. Na této výstavě každoročně bojujeme s chováním některých návštěvníků, kteří se snaží chytat motýly do ruky. Bohužel jim tím velmi ubližují a motýli rychle hynou.

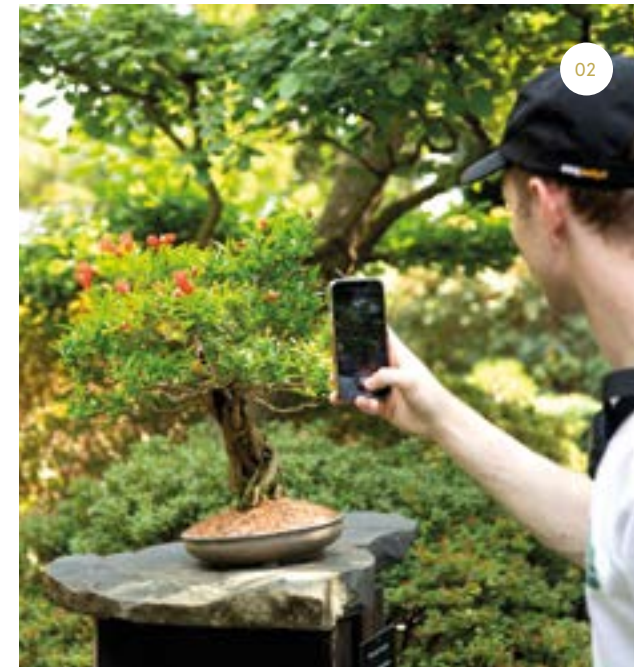

Festival bonsají a japonské kultury | Festival of bonsais and Japanese culture (10. 6. – 16. 6. 2022)

Návštěvnost | Attendance: 16 609

Soutěžní výstavu bonsají pořádá Botanická zahrada Praha ve spolupráci s Českou bonsajovou asociací, jejíž členem je i kurátor naší sbírky stromů Miroslav Horský. I v roce 2022 se tak Japonská zahrada obohatila bonsajemi nejlepších českých a zahraničních pěstitelů. Po covidové odmlce jsme měli možnost konečně představit také práci německých, slovenských či polských mistrů. Vítězem soutěže se stal Herbert Obermayer z Německa, který převzal cenu od ředitele Botanické zahrady Praha. Návštěvnickou soutěž vyhrál kurátor naší zahrady a celé výstavy Miroslav Horský.

Asijské umění tvarování stromů měli návštěvníci možnost poznat i při ukázkách této práce na pódiu. Tam se dále představila celá řada umělců spojených s japonskými kulturními tradicemi. Příchozí tak zažili hudební vystoupení bubeníků, tanec gejši, mohli si zkusit zahrát tradiční hru go, složit báseň haiku či origami. Program doplňovala nabídka japonského jídla a pití. Zájemci se mohli také přihlásit k čajovému obřadu, meditaci přímo v Japonské zahradě či cvičení tai-či.

Výstava dýní | Pumpkin exhibition (14. 10. – 30. 10. 2022)

Návštěvnost | Attendance: 33 644

Rodiny s dětmi se každoročně těší na výstavu dýní, při které si mohou užít nejen fantastické dýňové aranže a různé tvořivé dílničky, ale i kouzlo podzimní botanické zahrady. Barevný podzim nalákal v roce 2022 k procházkám více než 30 000 návštěvníků.

Dýňová aranžmá byla inspirována keltskou kulturou a jejich svátkem Samhein, ze kterého pochází Halloween. Studenti České zahradnické akademie Mělník pod vedením Petry Křížové vytvořili z dýní úžasné tajemné ornamenty či runy, figurální znázornění druida či keltské tanečnice. Návštěvníkům jsme také přiblížili kamenný kruh, který byl v Botanické zahradě Praha instalován v roce 2007 pod vedením slovinského ezoterika Marka Pogačnika.

I tento podzim měla naše zahrada možnost příchozím představit největší dýni v Česku. Pěstitel Jan Staněk z Horních Bludovic dokázal v roce 2022 vypěstovat 125 kg těžkou dýni. Vedle toho se mohli návštěvníci seznámit s druhovou různorodostí tvarů, velikostí a barev tykví v naší edukační části. Víkendy během této výstavy patřily dýňovým hrátkám, tedy dlabání dýní či tvoření z jiných přírodních materiálů. Výstava byla zakončena oslavou Halloweenu, odpolednem plným zábavy a her, kde proběhla i přehlídka kostýmů. Celý den a tím i celou výstavu uzavřel lampionový průvod, tentokrát obohacený o keltský rituál, který návštěvníkům představila skupina z Keltského archeoparku Nasavrky.

-
- 01 | Festival bonsají a japonské kultury nabídl bohatý program, například tanec gejš
- 02 | Bonsaje jsou mezi návštěvníky Japonské zahrady velmi oblíbené
- 03 | Součástí programu výstavy dýní jsou i oslavy Halloweenu
- 04 | Na výstavě dýní se opět představila rekordní dýň od Jana Staňky
-

Akce pro veřejnost

Public Events

Ptáci – fotografická výstava | Birds – a photo exhibition (17. 1. – 31. 3.)

Tradiční fotografická výstava odpověděla na otázku, jak krmit ptáky. Věděli jste, že podle nejnovějších poznatků je zapotřebí v našich zahradách ptáky přikrmovat celoročně? Návštěvníci měli možnost se seznámit se základními typy krmítek s doporučením, čím ptáky správně krmit a jak jim dávat vodu. Fotografická výstava se nacházela ve venkovní části zahrady, která je v zimních měsících přístupná zdarma.

Džungle, která nespí | A jungle that never sleeps (20. 1. – 25. 3., 4. 11. – 16. 12.)

I v roce 2022 ožil tropický skleník Fata Morgana netradičními večerními prohlídkami. Návštěvníci během nich zažijí dobrodružnou cestu setmělou džunglí, kde se setkají s rostlinami, jež rozkvétají v noci a omamně voní, a skleníkem se nese noční koncertování tropických žabek.

Přednáškový cyklus | Lectures (9. 2. – 23. 3.)

On-line přednášky byly i v roce 2022 jedinou cestou, jak zájemcům poskytnout hlubší informace o zajímavých tématech, podávané ať již našimi kurátory, či jinými odborníky. Během šesti přednášek tak diváci mohli blíže proniknout do tématu ochrany ohrožených druhů rostlin nebo původu stromů u nás, prohloubit si znalosti o pivoňkách či opuncích. Cyklus završovala přednáška o objevu renesančního herbáře v broumovském klášteře.

Kurátorská provázení | Guided tours (14. 4. – 29. 9.)

Ve vybrané čtvrtky měli návštěvníci možnost poznat osobně odborníky naší zahrady, kteří mají na starosti expoziční celky a pěstování vzácných druhů rostlin. Sami kurátoři totiž organizují provázení v Botanické zahradě Praha a poodkrývají taje rostlinného světa. V roce 2022 jsme již mohli „naskočit“ do plného rozsahu provázení, a zájemci tak mohli zažít 15 provázení v různých ročních obdobích. Provázení je tradičně bez příplatku, tedy zahrnuto ve standardním vstupném.

Hudební představení | Concerts

(15. 5. – 18. 9.)

Každou neděli od května do září v 17 hodin se rozezněly tóny klasických nástrojů na Pivoňkové louce a naladily návštěvníky na klidnou a romantickou atmosféru. Hudební procházky mají v Botanické zahradě již tradici. novinkou bylo vystoupení uskupení Prague Quiet Music Collective, které představilo v červenci soudobou klasickou hudbu inspirovanou přírodou. Jako smyčce byly využívány různé rostliny, součástí skladby byly rovněž zvuky okolní přírody.

Muškáťová burza | Geranium market

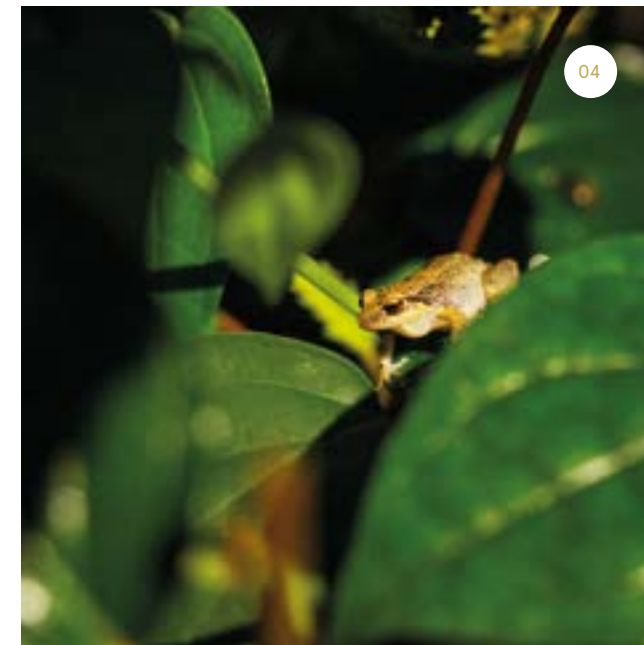
(27. 5. – 29. 5.)

Víkendový prodej pelargonií tradičně láká velké množství milovníků muškátů. Ve spolupráci se Specializovanou základní organizací Českého zahrádkářského svazu Pelargonie jsme tak měli možnost nabídnout jedinečné typy a odrůdy pelargonií. Na své si přišli jak začátečníci, tak skuteční odborníci, kteří hledají „speciality“. Součástí tohoto prodeje je i prodej výpěstků naší zahrady, čímž rozšiřujeme sortiment burzy o jiné druhy, než jsou muškáty.

Kypr – foto výstava | Cyprus – photo exhibition

(15. 7. – 21. 8.)

Petr Hanzelka, kurátor trvalek a okrasných trav, v minulosti absolvoval celou řadu expedic na středomořský ostrov Kypr, kde studoval rostliny téměř po celém ostrově. Ze svých cest sepsal knihu Botanická putování – Kypr, na kterou odkazovala i tato výstava. Výstava byla zahájena společně s křtem knihy, a to pod záštitou kyperského velvyslanectví v ČR.

- 01 | Oblíbené komentované prohlídky Džungle, která nespí
02 | Léto zpestřila fotografická výstava Botanická putování Kyprem
03 | Muškátová burza v Ornametální zahradě je tradiční součástí letního programu
04 | Večerní prohlídky skleníku Fata Morgana provází koncertování žabky bezblanka skleníková

PR a média

PR and Media

V roce 2022 se botanická zahrada opět těšila velkému zájmu médií a veřejnosti. Vydali jsme 57 tiskových zpráv a uspořádali 4 tiskové konference a setkání s médii. Zaznamenali jsme přes 3000 mediálních výstupů. Nejatraktivnější bylo téma výstavy motýlů. Velmi také rezonovalo téma ochrany ohrožených druhů rostlin a projekty botanické zahrady, které se této oblasti věnují. V průběhu roku jsme dostali příležitost prezentovat aktivity botanické zahrady v českých televizních stanicích, v rádiích, v tištěných i on-line médiích. Publicitu a prezentaci botanické zahrady v roce 2022 opět podpořila spolupráce se známými osobnostmi při zahájení pravidelných výstav.

In 2002, the Prague Botanical Garden drew a lot of interest of media and public once again. We issued 57 press releases and organized 4 press conferences and media meetings. We monitored more than 3000 media entries. The most attractive topic was the butterfly exhibition, followed by the protection of endangered species and relevant project of the botanical garden. During the year, we had an opportunity to present our activities on Czech TV stations, radios, and printed and online media. The media presence was again boosted by the cooperation with celebrities at opening ceremonies of regular exhibitions.

01 | Herečka Bára Kodetová byla patronkou výstavy Orchideje šesti světadílů
02 | Jeho Excellence japonský velvyslanec Hideo Suzuki s manželkou a patronkami výstavy bonsají

03 | Patronky soutěžní výstavy bonsají, herečky Jenovéfa Boková a Kristýna Katakaliidu Boková
04 | Vernisáž výstavy bonsají doprovázejí japonské bubny Taiko

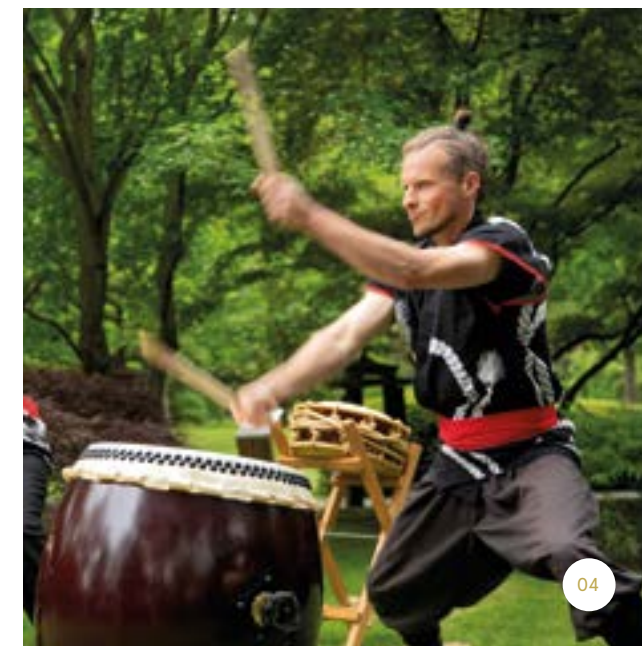
Public relations v roce 2022

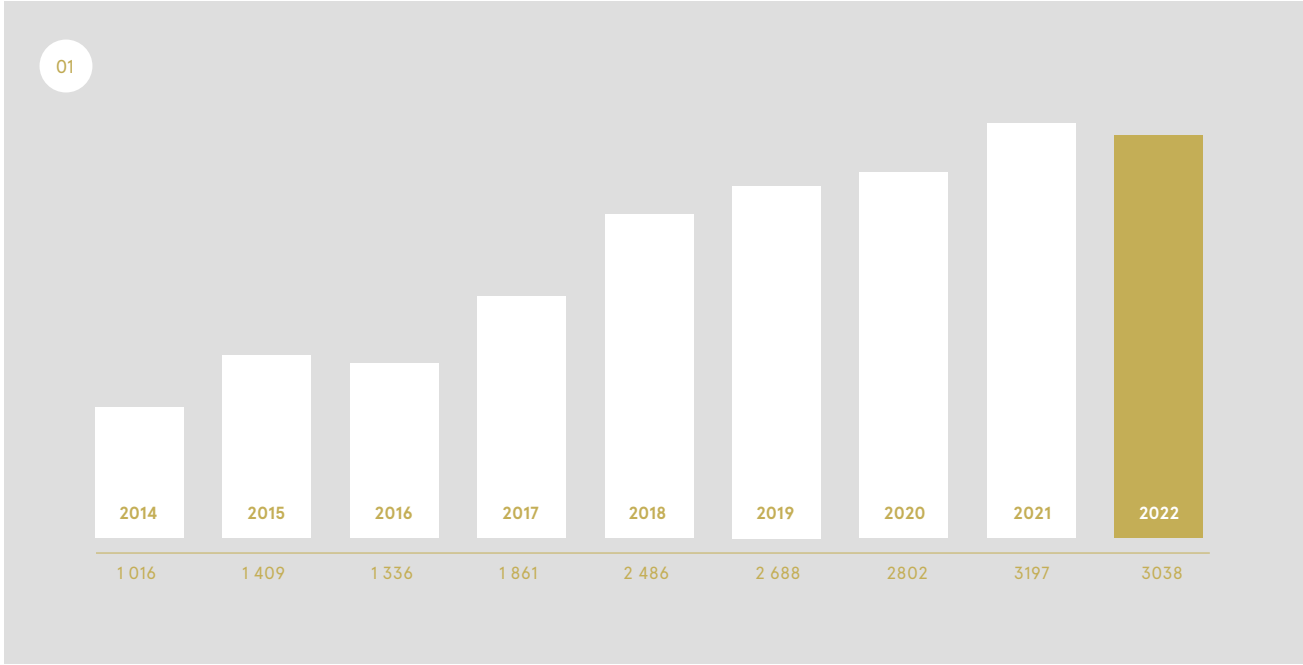
Atraktivní byly nejenom pravidelné a oblíbené akce a výstavy v botanické zahradě, média ocenila i novinky v oblasti vzdělávání a rozvoj botanické zahrady a také sezónní informace a zajímavosti z expozic. Novináři pozitivně reagují na proaktivní přístup tiskové mluvčí Michaely Bičíkové a externí PR manažerky Dariny Miklovičové, které médiím poskytují kvalitní materiály a včasné podklady a intenzivně spolupracují na budování nadstandardních vztahů s médii, ať už jde o deníky, odborné i lifestylové časopisy, nebo televize a rádia. Na komunikaci botanické zahrady se také velkou měrou podílí ředitel Bohumil Černý.

V roce 2022 jsme vydali 57 tiskových zpráv a uspořádali 4 tiskové konference nebo setkání s médii.

Nejvýznamnějšími akcemi pro novináře bylo slavnostní zahájení výstavy orchidejí v březnu a výstavy motýlů v dubnu. Příjemné bylo rovněž letní setkání s novináři u příležitosti fotografické výstavy Kypr, kdy atmosféru dotvářela ochutnávka kyperských specialit.

06 | Botanická zahrada pro veřejnost

01 | V roce 2022 jsme opět zaznamenali přes 3000 mediálních výstupů

02 | Reportáž České televize ze skleníku Fata Morgana

Monitoring médií a výstupy v médiích

Pro monitoring médií využíváme služby společnosti Monitora Media. V roce 2022 jsme zaznamenali téměř 3100 mediálních výstupů, které se týkaly Botanické zahrady Praha. Výstupy vznikaly částečně na základě vydaných tiskových zpráv a uspořádaných tiskových konferencí, jednalo se také o samostatné rozhovory a články odborníků botanické zahrady. Nejatraktivnější bylo téma výstavy motýlů. Velmi také rezonovalo téma ochrany ohrožených druhů rostlin a projekty botanické zahrady, které se této oblasti věnují. Naše aktivity jsme prezentovali v oblíbených televizních pořadech napříč českými televizními stanicemi

(Česká televize, CNN Prima News, TV Praha, TV Seznam, Prima a Nova), a to v rámci zpravodajských nebo dalších pořadů, jako je např. Sama doma, Polopatě či Rady ptáka Loskutáka. Pokračovala i spolupráce s dětským kanálem ČT :D a jeho pořady Wifina a Tamtam. Akce a projekty botanické zahrady jsme rovněž představili prostřednictvím rozhovorů v českých rádiích (Český rozhlas, Rádio Blaník, Express FM, Classic Praha a další). Nechyběly rozhovory a články v tištěných médiích, ať už se jednalo o deníky (Deník, MF Dnes, Blesk, Právo atd.), nebo lifestyle a hobby časopisy. O činnosti botanické zahrady informovala v rámci článků i videoreportáže též on-line zpravodajská média (Novinky.cz,

Seznamzpravy.cz, iDnes.cz), ale i volnočasové servery (Kudyznudy.cz, Vyletnik.cz, Kdykde.cz a další). V našich aktivitách nás podpořili také mediální partneři. Poděkování patří Rádiu Blaník, Českému rozhlasu (Rádio DAB Praha), časopisům Praktik a Zahrádkář a volnočasovým webům Kudyznudy.cz, Vyletnik.cz a Kdykde.cz. Mediální hodnota výstupů, které jsme v médiích zaznamenali, přepočítaná na hodnotu inzertního prostoru (AVE) byla v roce 2022 vyčíslena na 199,84 milionu Kč. Prezentace botanické zahrady v roce 2022 měla silnější mediální dopad než v předchozích letech (kumulovaná sledovanost byla 2 549,44 GRP).

01 | Patronky oblíbené výstavy motýlů - zleva Eva Samková, Klára Melíšková, Pavlína Němcová a Aneta Langerová

02 | Zahájení výstavy orchidejí si užila i slovenská herečka Vica Kerekes

03 | Výstavu orchidejí zahájily čtyři patronky - zleva Bára Kodetová, Vica Kerekes, Klára Issová, Marta Jandová

Spolupráce se známými osobnostmi

Publicitu botanické zahrady i v roce 2022 podpořila spolupráce se známými osobnostmi. První významnou akcí sezóny, výstavu orchidejí pod názvem Orchideje šesti světadílů, jsme zahájili za přítomnosti hereček Vici Kerekes, Kláry Issové a Báry Kodetové a zpěvačky Marty Jandové. Patronkami oblíbené výstavy motýlů, konané pod názvem Motýli, zaostřeno na detail, se staly herečka Klára Melíšková, zpěvačka Aneta Langerová, snowboardistka Eva Samková a modelka Pavlína Němcová. Festival bonsají a japonské kultury podpořily svoji přítomností herečky Kristýna Katakaidu Boková a Jenovéfa Boková, které se netají svou láskou k „zemi vycházejícího slunce“. Soutěžní přehlídku zahájil spolu s nimi velvyslanec Japonska v ČR, Jeho Excelence Hideo Suzuki a zástupci Česko-japonské společnosti a České bonsajové asociace. Spolupráce se známými osobnostmi a zejména jejich vztahu k botanické zahradě si velmi vážíme.

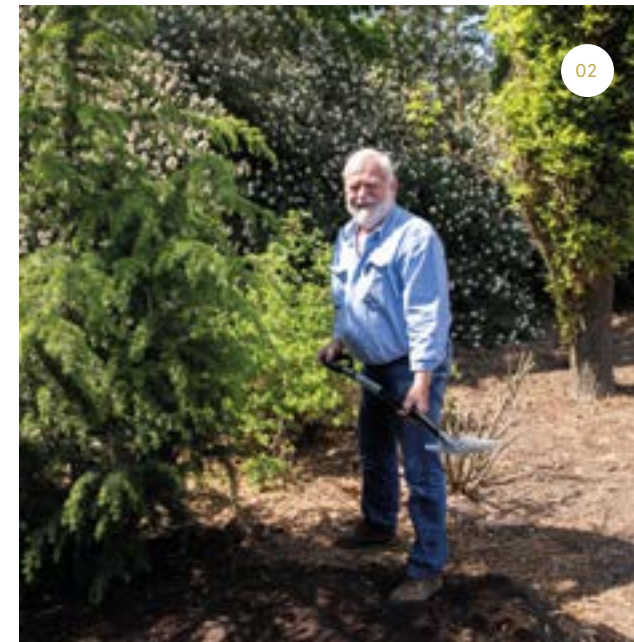
01

Kořeny osobností

Roots of Prominent Personalities

I v roce 2022 pokračoval úspěšný projekt Botanické zahrady hl. m. Prahy a Dariny Miklovičové Kořeny osobností, a to již ve své třinácté sezóně. Své „kořeny“ zanechalo v botanické zahradě již 115 významných představitelů českého, ale i světového kulturního, společenského, sportovního a vědeckého života. Unikátní projekt Kořeny osobností vznikl v roce 2009 a spojuje vzácné přírodní bohatství s těmi největšími postavami současného světa. Budoucím generacím má připomínat nejen jedinečné dědictví přírody, ale také to nejlepší, co dokázal člověk.

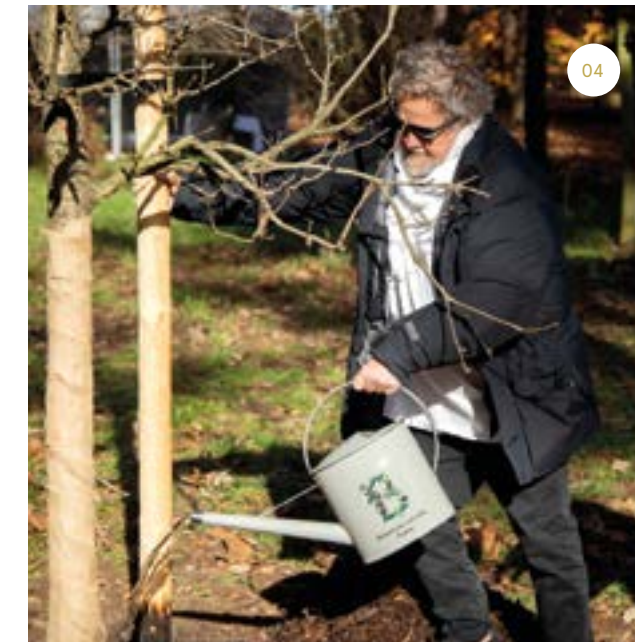
Roots of Prominent Personalities, the joint project of the Prague Botanical Garden and Darina Miklovičová, continued in 2022 in its 13 year. 115 celebrated Czech and foreign artists, sportspeople, and researchers have left their "roots" in the garden to this day.

02

03

04

01 | Putovní výstava Kořeny osobností před nákupním centrem OC Letňany v Praze

02 | Mořeplavec Richard Konkolski zasadil v botanické zahradě cedr himalájský

03 | Oblíbená pohádková dvojice Pat a Mat s Markem a Terezou Benešovými

04 | Svůj strom má na Stezce osobností i světový fotograf Antonín Kratochvíl

Od června roku 2017 si návštěvníci areálu botanické zahrady mohou projít Stezku osobností, která vznikla jako trasa putování mezi jednotlivými výsadbami projektu Kořeny osobností a kde se zájemci mohou s těmi nejvýznamnějšími osobnostmi pomyslně setkat.

V roce 2018 byla vydána kniha Kořeny osobností, jež mapuje vývoj projektu od roku 2009 do roku 2017. Připravuje se nové vydání rozšířené o osobnosti, které se do projektu zapojily později.

V roce 2019 se na svou cestu vydala putovní výstava o projektu, kterou již bylo možné zhlédnout na různých místech Prahy a v dalších českých městech. Panely s fotografiemi z výsadeb seznamují zájemce se samotným projektem i s osobnostmi, které se do něj za dobu jeho existence zapojily. V roce 2022 výstava navštívila Příbram, Mladou Boleslav, Kutnou Horu. V centru Prahy se představila na nádvoří Klementina nebo před historickou budovou Národního divadla. Seznámili se s ní i návštěvníci Obchodního centra Letňany, Centra Černý Most nebo nájemníci kancelářských objektů Churchill Square. Výstavní panely poputují na další místa i v roce 2023.

06 | Botanická zahrada pro veřejnost

V roce 2022 se do projektu Kořeny osobností zapojili:

113. český mořeplavec a vítěz řady námořních závodů **Richard Konkolski**, který jako první Čech obeplul sám zeměkouli – cedr himálájský (*Cedrus deodara*)

114. legendární animované postavičky **Pat a Mat** (Strom věnovaný této dvojici vysadili společně s nimi potomci jednoho z autorů, režiséra Lubomíra Beneše, a sice syn Marek Beneš a vnučka Tereza Benešová) – dub červený (*Quercus rubra* 'Aurea')

115. český portrétní a reportážní fotograf **Antonín Kratochvíl**, držitel čtyř ocenění World Press Photo – dub velkoplodý (*Quercus macrocarpa*)

150 | 151

07

Vinice svaté Kláry

St. Claire's Vineyard

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Vinice sv. Kláry v roce 2022
St. Claire's Vineyard in 2022 154 – 155

Rok 2022 ve vinotéce
2022 in the Wine House156 – 157

Vinařské akce
Events for Wine Enthusiasts158 – 159

Vinice sv. Kláry v roce 2022

St. Claire's Vineyard in 2022

Vegetace v roce 2022 začala pro révu vinnou v obvyklém čase okolo poloviny dubna. Celé jaro a většinu léta bylo poměrně suché počasí s průměrnými až podprůměrnými srážkami, obzvláště v letním období v podobě bouřek. Bohužel zejména v době kvetení se nám deštivé počasí nevyhnulo, což vedlo k částečnému sprchnutí hroznů některých odrůd. Nicméně díky velmi slunečnému a teplému počasí byla celá vegetace zrychlená zhruba o tři týdny, což se ve výsledku ukázalo jako výhoda i nevýhoda. Koncem srpna začalo velmi vydatně pršet do již zcela změkklých hroznů, to následně zapříčinilo rychlý rozvoj hnilob na hroznech, což byla nevýhoda. Výhodou bylo, že hrozny byly již vyzrálé do cca 18,5 °ČNM a díky tomu se daly předčasně sklízet. Ani v září však počasí zrání hroznů nepřálo. Bylo převážně oblačno s přeháňkami. Téměř celá vegetace vypadala jako opakování roku 2018, který byl jedním z nejlepších ročníků vůbec, nicméně kvůli deštivému závěru se poslední sezóna změnila na jednu z nejhorších. Vyrcholila nejčasnější sklizní v historii vinice sv. Kláry. Sklízelo se téměř každý den, kdy to bylo možné, neboť nepršelo nebo pršelo jen část den. Rozhodovalo se ze dne na den, zda a jak se bude sklízet a jak se bude s hrozny nakládat. Nakonec se podařilo sklidit do 20. 9., kdy se končilo sklizní Ryzlinku rýnského. Bylo více práce s tříděním hroznů, ale vše se zvládlo a hrozny byly i přes nepřízeň počasí v dobrém stavu dopraveny do sklepa a následně zpracovány.

The vine vegetation period started at the usual time in 2022, i.e. in mid-April. The weather was rather dry for the whole spring and most of summer, with average or sub-average precipitation, and with some rainstorms in summer. August and September wasn't good for vine, and the season ended with the earliest harvest ever in the history of St. Claire's. However, despite the unfavorable weather, we harvested and processed 19,410 kg of grapes. We launched two new items in 2022 – our own sparkling wines made of Pinot noir and Portugal Blue, and liquor wine FORTIS MAGNA made of Neronet.

Jako novinka byly vyrobeny tři druhy sektů metodou kvašení v lahvích a následného zrání po dobu 15 měsíců.

- Rulandské modré, Blanc de noir, jako brut nature, tudíž bez přidání expedičního likéru, ten obsahuje 1 g/l zbytkového cukru, 6 g/l kyselin a 12,5 % alkoholu.
- Rulandské modré rosé, brut, s obsahem 7 g/l zbytkového cukru, 6,5 g/l kyselin a 12,5 % alkoholu.
- Modrý Portugal rosé, sec, s obsahem 25 g/l zbytkového cukru, 6 g/l kyselin a 11 % alkoholu.

Další novinkou sezóny 2022 je likérové víno FORTIS MAGNA. Jde o sudově zralé fortifikované víno. Vyrobeno bylo 420 lahví, a to klasickou metodou produkce portských vín, kdy se sklídily vyzrálé hrozny odrůdy Neronet, po vylisování se mošt nechal nakvasit na cca 5 % alkoholu a poté proběhlo dolihování pálenkou z našich hroznů, čímž se zastavilo kvašení. Při zastavení kvašení zůstane výslednému produktu výrazně ovocnější charakter než při výrobě klasických vín. Po dvouletém zrání v dřevěném sudu z francouzského dubu o objemu 225 l bylo víno nalahvováno. Jeho barva je temně červená, je velmi hutné, plné ovocných tónů po ostružinách a borůvkách s jemným aroma získaným během delšího zrání v sudu. Obsah alkoholu je 15 %.

Zisk medailí na vinařských soutěžích v roce 2022

Rulandské modré 2017

- stříbrná medaile – Promenáda červených vín 2022
- velká zlatá medaile – Král vín 2022

Rulandské modré 2018

- zlatá medaile – Král vín 2022

Rulandské modré 2019

- zlatá medaile – Promenáda červených vín 2022

Přehled sklizně v roce 2022

Muškat moravský 410 kg
Modrý Portugal 1940 kg
Stolní odrůdy 1845 kg
Neronet 460 kg
Rulandské modré 4925 kg
Müller Thurgau 2800 kg
Rulandské šedé 2000 kg
Tramín červený 1170 kg
Sauvignon 525 kg
Ryzlink rýnský 3335 kg

Celkem: **19 410 kg**
Vše při průměrných cukernatostech 17,5–19,0 °ČNM

Rok 2022 ve vinotéce

2022 in the Wine House

V roce 2022 jsme museli provoz viničního domku přemístit do prostor bývalého bistra u Ornametální zahrady, a to z důvodu zahájení dalšího významného projektu, modernizace viničního domku na vinici sv. Kláry. I přesto se nám podařilo velmi rychle dostat tento provizorní prostor do povědomí všech návštěvníků a naši stálí hosté nám zůstali věrní po celý rok. Děkujeme.

In 2022, we had to move the operations of the wine house into the former snack bar near the Ornamental Garden due to the planned renovation of the St. Claire's vineyard house. Yet we managed fairly quickly to let the visitors know about the makeshift wine shop. The bestselling wines in 2002 included white wines Botanica and Rheinriesling, and, as usual, the pink Klára.

Prodej vín z Vinice sv. Kláry má samozřejmě největší podíl na tržbě. Mezi nejprodávanější vína patří bílá Botanica, Ryzlink rýnský a stálíce – růžové víno Klára. A jedna zajímavost. I když se jedná o vinotéku, druhou nejprodávanější položkou hned za vínem je káva. V roce 2022 jsme připravili téměř 10 000 šálků kávy, to je největší počet káv v historii vinotéky.

Co se nám povedlo v roce 2022? Za zmínku jistě stojí novinky z naší vinice. V létě jsme do nabídky poprvé zařadili šumivá vína vlastní produkce. Nabízíme dva zajímavé sekty z odrůdy Rulandské modré (Pinot Noir), a sice bílé víno z modrých hroznů – Blanc de Noirs, klasifikované jako brut nature, a také brut šumivé rosé. Primárně jsme zvolili Rulandské modré, protože se jedná o typickou odrůdu naší vinice, je oblíbené a máme s ním velmi dobré zkušenosti. Je to bohatě variabilní odrůda. Třetím sektem je suché rosé z odrůdy Modrý Portugal.

Na začátku prosince jsme do prodeje jako novinku uvedli fortifikované víno z odrůdy Neronet, pod názvem Fortis Magna. Během týdne se nám podařilo prodat 57 lahví.

Děkujeme všem našim hostům za projevenou přízeň v roce 2022.

01 | Dočasné prostory Vinotéky sv. Kláry v Ornametální zahradě

02 | Řada vín z Vinice sv. Kláry

Vinařské akce

Events for Wine Enthusiasts

V roce 2022 jsme pro naše návštěvníky, hosty vinotéky a milovníky vína, opět připravili celou sérii akcí, které byly spojené s vínem. Tyto akce jsou velmi oblíbené. Kromě nich zaznamenaly velký zájem i degustace vína z Vinice sv. Kláry s naším profesionálním someliérem a rovněž komentované prohlídky našeho vinného sklepa.

Again, we prepared numerous wine-related events for our visitors, wine house guests and wine enthusiasts. These events are generally very popular. So were the wine tastings of our St. Claire's production with a professional sommelier, and guided tours to our cellars.

Open that bottle night (26. 2. 2022)

Otevřete „tu“ láhev, co si dlouho šetříte, a zvláště v tomto roce! I my jsme se přidali k celosvětové akci, která nabádá, abychom si nejlepší vína neschovávali napotom, ale užili si je právě teď. Z každého ročníku pár lahví schováme do archivu a zvědavě čekáme, co s nimi udělá čas, jednou za rok pak s našimi vinaři tento archiv otevřeme a společně zjišťujeme, co místním vínům svědčí.

Den ryzlinku | The Riesling Day (13. 3. 2022)

Ryzlink rýnský – jedno z našich osvědčených vín a výjimečná odrůda, jejíž cesta na trůn byla trochu klikatá. Ne každá odrůda má to štěstí v podobě mezinárodního dne, kdy můžeme její výjimečnost a výsostné postavení ve vinařském nebi oslavovat oficiálně. U nás ve vinotéce slavíme ochutnávkou – od rána až do večera.

Klára má svátek | It's Claire's Name Day (12. 8. 2022)

Ornamentální zahrada se v tento srpnový den proměnila v jedno velké piknikové místo. Návštěvníci si mohli zakoupit piknikové balíčky, ke kterým párujeme vína z naší vinice a zapůjčíme skleničky a piknikové deky. Kromě tradičních vín z Vinice sv. Kláry letos měli možnost ochutnat i novinku – šumivá vína. Tato akce je mezi návštěvníky botanické zahrady velmi oblíbená.

Den Rulandského modrého | The Pinot Noir Day (18. 8. 2022)

Rulandské modré je klíčovou a nejoblíbenější odrůdou na Vinici sv. Kláry. K volné degustaci jsme vybrali čtyři vzorky – ročník 2017, ročník 2018, ročník 2021 a trio červených vín doplnilo Rulandské modré rosé 2021. V tento den nás velmi překvapil zájem zahraničních návštěvníků. Ve vinotéce i v jejím okolí panovala velmi příjemná atmosféra.

Vinobraní | St. Claire's Grape Harvest Feast (17. – 18. 9. 2022)

Vinobraní se již tradičně řadí k oblíbeným akcím Botanické zahrady Praha a od roku 2021 je jeho součástí výstava vinných odrůd. V roce 2022 sice nepřálo počasí, přesto s námi přišlo oslavit sklizeň vína na 4 000 návštěvníků, kteří zažili kouzlo botanické zahrady s fantastickým výhledem. Nechyběl doprovodný program, na pódiu se vystřídala řada skvělých muzikantů. Zájemci si užili prohlídky vinohradu a objevili tajemství, která s sebou výroba vína nese. Děti se zabavily v tvůrčích dílnách a vinné laboratoři.

Svatomartinský přípitek | St. Martin's Toast (11. 11. 2022)

Výběr vín na tradiční svatomartinský přípitek byl v roce 2022 oproti předchozím ročníkům užší, a tak jsme naši stálou nabídku vlastních vín rozšířili o trojici z produkce jiného vinařství. Byla to vína nového ročníku vinařství Mádl z odrůd povolených pro výrobu Svatomartinského vína (Svatomartinské Zweigeltrebe Rosé – ročník 2022, Svatomartinský Modrý Portugal – ročník 2022, Svatomartinské Veltlínské červené rané – ročník 2022). Vybraná vína, prezentovaná naším someliérem, měla velký úspěch a všechna se prodala.

08 Hospodaření

.....
The Management

Obsah kapitoly
Contents of the Chapter

Hlavní činnost	
Main Activities	162 – 165
Doplňková činnost	
Side Activities	166 – 167

Hlavní činnost

Main Activities

Výnosy

Botanická zahrada Praha v roce 2022 dosáhla celkových výnosů **158 575 tis. Kč**.

Výnosy ze vstupného tvořily zásadní položku vlastních příjmů organizace. Za rok 2022 bylo dosaženo tržeb ze vstupného 29 832 tis. Kč. Na počátku uplynulého roku došlo ke sjednocení vstupného do skleníku Fata Morgana a venkovních expozic. Botanická zahrada taktéž zaznamenala nejvyšší návštěvnost v historii a tomu i odpovídají výnosy ze vstupného, které jsou o 9 000 tis. Kč vyšší než v předcovidovém roce 2019. Celková návštěvnost za rok 2022 dosáhla 403 tis. návštěvníků.

Ostatní výnosy jsou neméně důležitou položkou v rozpočtu a takřka u všech došlo k výraznému zvýšení oproti roku 2021. Rostoucí tendence v oblasti prodeje služeb odpovídá nárůstu návštěvnosti. Večerní provázení ve skleníku Fata Morgana, přibližující atmosféru nočního pralesa, dosáhlo tržeb 202 tis. Kč. Komentované provázení po expozicích v rámci výukových programů přineslo do rozpočtu 765 tis. Kč. Celkově bylo uskutečněno 985 prohlídek. Taktéž byl zaznamenán enormní nárůst zájmu o organizované prohlídky s komentářem v expozici výroby vína a o řízené degustace, tržby z těchto akcí činily 116 tis. Kč.

Prodej rostlin a vlastních výrobků zajistil tržby ve výši 377 tis. Kč. Jde zejména o odprodej přebytečných trvalek, letniček a balkonových rostlin. Na meziročním nárůstu se podílí pravidelný prodej ve stáncích a sezónní výprodej s marketingovou podporou.

Čerpání fondů Botanické zahrady Praha bylo zapojeno v celkové výši 10 309 tis. Kč, tj. 92,5 % upraveného rozpočtu. Z toho 8 159 tis. Kč tvoří čerpání investičního fondu na opravy a údržbu. Zapojení fondu odměn pro zaměstnance činilo 2 000 tis. Kč. V souladu s účelem obdrženího daru bylo čerpáno 150 tis. Kč. Rezervní fond nebyl oproti plánu nakonec využit.

01

02

01 | Kurátorka botanické zahrady při sklizení hlíz

02 | Vinobraní v botanické zahradě každoročně provází hudební vystoupení

Zřizovatel schválil neinvestiční příspěvek na rok 2022 ve výši 105 868 tis. Kč, který se v závislosti na rozpočtových opatřeních měnil, konkrétně:

- 105 tis. Kč; usnesení Rady hl. m. Prahy č. 506 ze dne 14.3.2022; účelově určeno na projekty Vzdělávací procházky pro seniory ve výši 40 tis. Kč a Blahodárná zahrada ve výši 65 tis. Kč,
 - 9 600 tis. Kč.; usnesení Rady hl. m. Prahy č. 1296 ze dne 30.5.2022; finanční prostředky určené na pokrytí zvýšených nákladů na energie, ze schválené částky bylo 600 tis. Kč převedeno z fondu finančního vypořádání,
 - 334 tis. Kč; usnesení Rady hl. m. Prahy č. 1915 ze dne 1. 8. 2022; finanční prostředky na letní příměstský tábor, výukové programy a provázení pro školní skupiny,
 - 638 tis. Kč; usnesení Rady hl. m. Prahy č. 2551 ze dne 19. 9. 2022; finanční prostředky na pokrytí mimořádných výdajů spojených s humanitární pomocí Ukrajině a jejím občanům,
 - 1 553 tis. Kč; usnesení Rady hl. m. Prahy č. 2643 ze dne 26.9.2022; prostředky na krytí zvýšených platových tarifů vyplývajících z nařízení vlády ČR; tímto usnesením byl zvýšen limit prostředků na platy o 1 144 tis. Kč.
- Celkový neinvestiční příspěvek po rozpočtových opatřeních a čerpání grantů činil **117 498 tis. Kč**. Čerpáním fondu finančního vypořádání ve výši 600 tis. Kč tvořila celková provozní dotace od zřizovatele 118 098,6 tis. Kč.

Náklady

Celkové náklady v roce 2022 rostly úměrně s vlastními výnosy organizace a činily v souhrnu období **158 574 tis. Kč**. Nárůst je odrazem zvýšených cen materiálů a služeb, dále se jedná o dopad vysokého růstu cen energií.

Náklady na **nákupy materiálů** stouply oproti schválenému rozpočtu o 3 507 tis. Kč. V oblasti rozvoje odborné činnosti došlo k nákupům rostlinného materiálu k obohacení expozic a současně byly vynaloženy náklady na péči o sbírky, tedy na zahradnický materiál, substráty, hnojiva a pesticidy. V neposlední řadě se jedná o nákupy potřeb pro běžnou údržbu areálu a budov zajišťovanou zaměstnanci provozu. Tendenci růstu nákladů evidujeme v oblasti nákupů ochranných pracovních pomůcek a nových pracovních oděvů pro zaměstnance, které bylo nutné zakoupit z důvodu nevyhovujících ochranných vlastností současných pomůcek a oděvů.

V oblasti **spotřeby energií** v botanické zahradě předpokládáme v roce 2022 oproti roku 2021 mírný nárůst, na kterém se podílejí nově vybudované objekty a klimatické podmínky. Ačkoliv spotřeba se zvýšila mírně, faktické zvýšení cen za dodávky energií můžeme považovat za enormní. Meziročně došlo k více než zdvojnásobení cen jednotlivých komodit (elektřina, plyn), a to z plánovaných 7 500 tis. Kč na 16 704 tis. Kč.

To, že náklady na spotřebu elektrické energie vzrostly oproti plánovanému rozpočtu, je také způsobeno mírou jejího používání k přímému ohřevu vody a k vytápění některých provozů botanické zahrady, současně pro funkci zdrojů chladu ve VZT a technologických systémech, pro využití při stavební činnosti, k osvětlení expozic ve skleníku Fata Morgana a k doplnění technologií. Na spotřebu zemního plynu a pokles spotřeby propan-butanu měly vliv výkyvy v jednotlivých objektech dle jejich užití v průběhu topné sezóny. Ve spotřebě se projevuje tvorba zásob v daném účetním období. Došlo k poklesu oproti plánu u spotřeby vody, která byla nahrazena užitkovou vodou čerpanou z Vltavy. Spotřeba vody v roce 2022 činila 43 tis. m³. Hodnota spotřeby vody je ve vztahu k roku 2021 vyšší z důvodu realizace plánovaných expozic a záhonů, tedy i rozšíření závlahového systému v areálu botanické zahrady. Současně byla zefektivněna spotřeba záhytů srážkových vod. Náklady na **opravy a údržbu** botanické zahrady byly oproti roku 2021 vyšší o 2 129 tis. Kč. Prostředky byly použity na nezbytné opravy postupně stárnoucích technologií a tím na předcházení možných havárií, které by mohly narušit chod zahrady, nebo přímo ohrozit sbírky rostlin. V rámci oprav budov byly realizovány spíše dílčí, méně nákladné opravy fasád, elektroinstalací, údržba řídicích jednotek skleníků a závlahových systémů.

V oblasti nákladů na **nákup služeb** došlo oproti roku 2021 ke zvýšení celkových nákladů o 1 413 tis. Kč. Zvýšení objemu vynaložených prostředků odpovídá celkovému nárůstu všeobecných cen za služby, zvýšení nákladů si vyžádaly služby marketingu a komunikace

01

02

01 | Vinobraní na Vinici sv. Kláry

02 | Letní piknik v Ornametální zahradě

a zajištění nezbytných revizí odpovídajících investičním akcím a změnám v legislativě. Náklady na služby jsou srovnatelné s předcovidovým rokem 2019, kdy byly v plném rozsahu realizovány akce, výstavy a další eventy pro návštěvníky.

Limit prostředků na platy po rozpočtovém opatření č. 2643 činil 52 937,6 tis. Kč pro limit počtu zaměstnanců 107. Skutečný přepočtený stav pracovníků za rok 2022 byl 103,3 pracovníka. Nižší počet zaměstnanců byl způsoben nedostatkem odpovídajících kvalifikovaných uchazečů v rámci výběrových řízení a nečekaným odchodem několika pracovníků do předčasného důchodu. Čerpání fondu odměn bylo schváleno Radou HMP ve výši 2 000 tis. Kč, v té samé výši byl čerpán. Ke kompenzaci limitu prostředků na platy fondem odměn nebylo nutné překročit s ohledem na nižší stav zaměstnanců.

Náklady **00N** botanické zahrady činily 4 580 tis. Kč, prostředky byly využity k zajištění potřebného pracovního harmonogramu pokladních, průvodců a zaměstnanců poskytujících návštěvnický servis.

Botanická zahrada Praha ukončila hospodaření v hlavní činnosti v roce 2022 s vyrovnaným hospodářským výsledkem.

Doplňková činnost

Side Activities

Botanická zahrada dosáhla celkových **výnosů z doplňkové činnosti 15 077 tis. Kč**, oproti roku 2021 došlo k nárůstu o 2 785 tis. Kč, a tedy k zvýšení o 22 % oproti schválenému rozpočtu. Zlepšený hospodářský výsledek odpovídá jednak nárůstu návštěvnosti, jednak současně rozšíření sortimentu propagačních předmětů na prodej. Výnosy doplňkové činnosti jsou vyšší než v roce 2019, tzn. v období před pandemií. Enormního nárůstu dosáhlo parkoviště, kde se na parkovném vybralo celkem 1 749 tis. Kč. Výrazné oblibě se taktéž těšila Vinotéka sv. Kláry, kde se prodejem vína vlastní produkce dosáhlo tržeb 5 540 tis. Kč. Současně s prodejem vína se zvýšil prodej studených pokrmů, které jsou klientům poskytovány v rámci občerstvení.

Sezóna svateb se podařila, přestože nejoblíbenější prostor pro svatební obřady a hostiny byl v loňském roce uzavřený. Svatby se odehrávaly jen na Pivoňkové louce a v Japonské zahradě. Přesto si u nás své ano řeklo 23 párů. Podařilo se nám zorganizovat i netradiční svatbu na terase ve skleníku Fata Morgana. Obřady byly rozmanité, měly od 6 do 150 účastníků. Příjem ze svatebních obřadů a doplňkových služeb činil 345 tis. Kč.

Komerční pronájmy prostor botanické zahrady byly různého charakteru. Venkovní expozice, a především interiér skleníku Fata Morgana, byly využity pro fotografování, ale i jako vhodné lokace pro natáčení filmů, seriálů, pohádek a videoklipů. Za zmínku stojí fotografování a natáčení do katalogu soukromé společnosti, která strávila ve skleníku Fata Morgana 3 dny. Výsledkem byla krásná prezentace jejich výrobků. Venkovní expozice využili naši klienti za účelem konání firemních eventů, teambuildingů, školení, prezentací, oslav a nechyběly ani sportovní a pohybové aktivity, které k přírodě patří. Tržby z uvedených eventů činily 768 tis. Kč.

Botanická zahrada dlouhodobě pronajímá kromě prostor v zahradě též prostory v areálu Svoboda. V roce 2022 příjmy z těchto aktivit činily 550 tis. Kč.

01

02

01 | Botanická zahrada s kaplí sv. Kláry je oblíbeným místem pro svatby

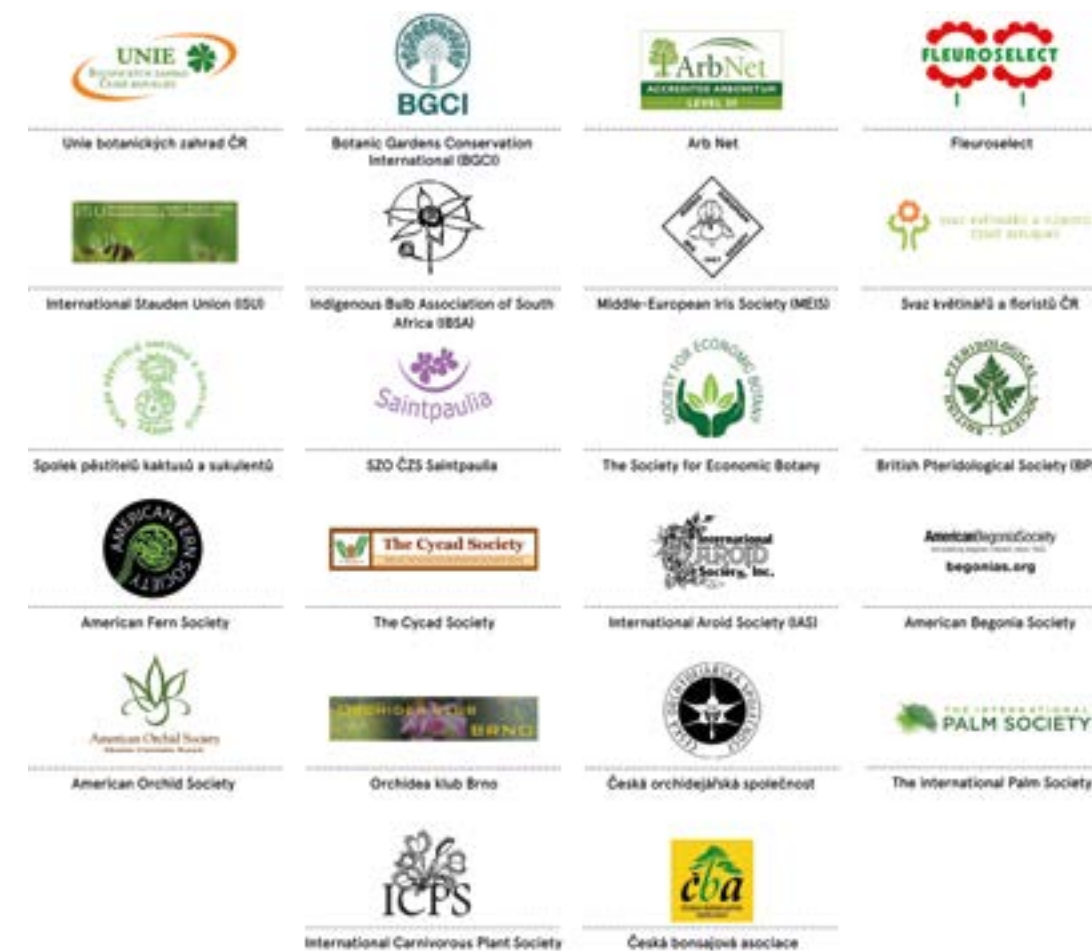
02 | Workshop Tchaj-t'i v botanické zahradě

Výnosy z prodaného zboží a propagačních předmětů činily 2 988 tis. Kč. Prodej byl zajišťován v pokladnách a prodejních stáncích v areálu botanické zahrady. Velký zájem u návštěvníků vzbudily nové publikace botanické zahrady a předměty s rostlinnými motivy.

Náklady doplňkové činnosti vzrostly obdobně ve vztahu k výnosům na celkových 10 705 tis. Kč. Základní zvýšení je způsobeno vyšší platbou daně z příjmů a odpovídajícím růstem nákladů v rámci osobních nákladů na platy zaměstnanců či odměny z dohod. Botanická zahrada Praha dokončila hospodaření v doplňkové činnosti se **ziskem po zdanění za rok 2022 ve výši 4 372 tis. Kč**. Zisk z doplňkové činnosti navrhujeme v souladu se zákonem č. 250/2000 Sb. a pravidly pro finanční vypořádání rozdělit tak, že bude přiděleno do rezervního fondu 2 372 tis. Kč a vzhledem k celkové ekonomické situaci do fondu odměn 2 000 tis. Kč.

09 Členství v institucích a odborných organizacích

Membership in Institutions and Professional Organizations

Členství v odborných institucích a organizacích

Membership in Institutions and Professional Organizations

Unie botanických zahrad ČR (UBZ ČR)

Botanická zahrada hl. m. Prahy iniciovala v roce 2005 vznik Unie botanických zahrad České republiky a od tohoto roku až doposud je jejím aktivním členem. V roce 2022 zastupoval Botanickou zahradu hl. m. Prahy v UBZ ČR RNDr. Vlastik Rybka, Ph.D., jako viceprezident UBZ ČR. Prostřednictvím UBZ ČR probíhá aktivní spolupráce s ostatními členskými botanickými zahradami a pravidelná výměna informací o aktuálním dění v jednotlivých zahradách. UBZ ČR rovněž spolupracuje s orgány státní správy a informuje své členy o aktualitách týkajících se případných změn v legislativě a o požadavcích vyplývajících z mezinárodních závazků České republiky (CITES, CBD, Nagojský protokol aj.).

Czech Botanic Gardens Union (CBGU)

In 2005, the Prague Botanical Garden initiated the establishment of the Czech Botanic Gardens Union, and has been its active member ever since. In 2022, our garden was represented in the Union by Vlastik Rybka, Ph.D., also the Vice-President of the Association. The Czech Botanic Gardens Union provides the framework for active cooperation with other member gardens, and for the regular exchange of information on our current activities. The Union also cooperates with the government bodies and informs the members on current changes of legislation and on requirements resulting from the international responsibilities of the Czech Republic (CITES, CBD, the Nagoya Protocol etc.).

Konsorcium botanických zahrad EU

Botanická zahrada hl. m. Prahy je ve spolupráci s Uníí botanických zahrad ČR aktivním členem Konsorcia botanických zahrad EU. Od roku 2004 doposud se pravidelně účastní jednání tohoto konsorcia, které funguje coby poradní orgán mezinárodního sdružení botanických zahrad (BGCI, Botanic Gardens Conservation International). Zástupcem ČR v konsorciu (prostřednictvím UBZ ČR) je pracovník Botanické zahrady hl. m. Prahy a viceprezident UBZ ČR RNDr. Vlastik Rybka, Ph.D. Základním smyslem konsorcia je koordinace aktivit evropských botanických zahrad, podpora jejich informovanosti o dění a aktivitách botanických zahrad v Evropě a snaha o co nejširší zapojení botanických zahrad do mezinárodních aktivit a konzervačních programů. Jedním z předních cílů je snaha o implementaci Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD, Convention on Biological Diversity) do praktického fungování v jednotlivých botanických zahradách.

European Botanic Gardens Consortium

In cooperation with the Czech Botanic Gardens Union, the Prague Botanical Garden is also an active member of the European Botanic Gardens Consortium – an advisory board for the Botanic Gardens Conservation International, or BGCI. We have participated at the consortium's meetings since 2004. The Czech ambassador to the Consortium (via the Czech Botanic Gardens Union) is the Deputy Director for Expert Activities of the Prague Botanical Garden and the Vice-President of the Czech Union, Vlastik Rybka, Ph.D. The main mission of the Consortium is to coordinate the activities of European botanical gardens, support their awareness on these activities, and struggle for the best involvement of botanical gardens in international activities and conservation programs. High up on the priority list is the implementation of the Convention on Biological Diversity (CBD) in the common practice of the member gardens.

Botanická zahrada je výstavní zahradou Fleuroselectu

Fleuroselect jako nezávislá mezinárodní organizace testuje nově vyšlechtěné, semenem množené letničky a trvalky. Pouze odrůdy s vynikajícími pěstitelskými a estetickými vlastnostmi mohou získat zlatou medaili. Pro rok 2022 zvolila organizace Fleuroselect za šampióny plnokvětou slunečnici *Helianthus annuus* 'Gummy Bear', pomněnku *Myosotis alpestris* 'Bellamy Blue' a nízké kompaktní ostálky *Zinnia x hybrida* 'Belize Double Scarlet' a 'Profusion Red Yellow Bicolor'. Z důvodu stavební činnosti byl zrušen výstavní záhon v prostoru jižního vchodu a oceněné odrůdy byly dočasně vysazeny na centrálním záhonu uprostřed Ornametální zahrady.

Prague Botanical Garden featured as a display garden by Fleuroselect

Fleuroselect is an independent international organization testing newly bred varieties of annual plants and perennials. Only the varieties with outstanding planting and aesthetic qualities have a chance for a Gold Medal. The champions of 2022 are full-flowered sunflower *Helianthus annuus* 'Gummy Bear', the forget-me-not *Myosotis alpestris* 'Bellamy Blue' and the low compact zinnias *Zinnia x hybrida* 'Belize Double Scarlet' and 'Profusion Red Yellow Bicolor'. Due to a construction project, the large display flowerbed at the southern entrance was discontinued, and the awarded varieties were temporarily planted in the central flowerbed in the middle of the Ornamental Garden.

10 Partneři

Supporters and Partners

Poděkování partnerům

Thanks to Supporters, Sponsors and Partners

Děkujeme všem partnerům, sponzorům a spolupracovníkům, bez jejichž podpory by se botanická zahrada nemohla naplno rozvíjet a přinášet návštěvníkům vzdělání i odpočinek v průběhu celého roku. Speciální poděkování patří našemu zřizovateli – Magistrátu hl. m. Prahy a také generálnímu partnerovi, společnosti Hyundai Motor Czech. Velmi si vážíme nové dlouhodobé spolupráce, kterou jsme v roce 2022 navázali, a sice se společnostmi PENNY a PRE, s nimiž nás spojuje myšlenka udržitelnosti a ochrany životního prostředí.

Zřizovatel

Generální partner

Hlavní partneři

Partneři a sponzoři akcí

Absolutum

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty

Univerzity Karlovy

Česká zahradnická akademie Mělník

Česko-japonská společnost

Český rozhlas Dvojka

Český rozhlas Rádio Praha

Český svaz ornitologický

Geosvět

HENRI DESIGN s. r. o.

Monitora Media, s. r. o.

Oddělení genetických zdrojů zelenin,
léčivých rostlin a speciálních plodin VÚRV,

v. v. i., v Olomouci-Holice

Palkowitschia

Pokojovky.cz

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

Radiohouse, s. r. o.

ROMAX

Spolek českých perenářů

Správa Krkonošského národního parku

Střední zahradnická škola a střední

odborné učiliště s.r.o.

Subterra

SZO ČZS Pelargonie Loděnice

Školní statek Mělník

Unie botanických zahrad České republiky

Velvyslanectví Japonska v ČR

Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity

v Brně, Lednice na Moravě

Zahrádkář

Zoologická a botanická zahrada města Plzně

Spolupracovníci

Botanická zahrada Teplice

Botanický ústav AV ČR

Český svaz ochránců přírody

Čtyřlístek

Galerie hl. m. Prahy – Trojský zámek

Gatebo, s. r. o.

Japonská restaurace Miyabi

Městská část Praha 7 – Troja

Městská část Praha 8 – Bohnice

MŠ Envicentrum Trojská labuť

MŠ Motýlek

MŠ Praha 8, Krynická

Petr Herynek

ZOO Praha

01 | Martin Saitz

generální ředitel Hyundai Motor Czech

01

Slovo generálního partnera

Podpora Botanické zahrady hl. m. Prahy zůstává i nadále významnou částí CSR strategie naší společnosti na českém trhu. Společně se zástupci botanické zahrady usilovně pracujeme na tom, aby měla naše podpora takovou formu, která přinese především praktický užitek. Proto se věnujeme podpoře rozvoje výukových aktivit pro mládež a rádi jsme se podíleli také na organizaci cesty botaniků na expedici do Jižní Koreje s cílem rozšíření sbírek botanické zahrady a genofondu rostlin, kterým zahrada disponuje.

Martin Saitz

generální ředitel Hyundai Motor Czech

Je nám ctí, že naše podpora životního prostředí a včelstev, vyústila v roce 2022 k navázání spolupráce s Botanickou zahradou hl. m. Prahy, protože považujeme za důležité spolupracovat s organizacemi, které mají ochranu životního prostředí jako jeden ze svých cílů. Ochranu a péči o rostliny považujeme za stejně důležitou jako péči o včely a hmyz obecně, neboť jedno bez druhého nemůže existovat. Proto tuto spolupráci považujeme za zásadní pro naši budoucnost a věříme, že společně budeme i nadále přispívat k vytváření zdravého prostředí pro nás všechny.

Tomáš Kubík, manažer komunikace a tiskový mluvčí,
Penny Market s.r.o.

The Word of General Sponsor

Support of the Prague Botanical Garden remains a key part of the CSR strategy of our brand on the Czech market. Together with our colleagues from the Botanical Garden, we have been working hard to provide our support in such form that will bring mostly practical benefits. This is why we have been focusing on development of educational programs for the youth and were happy to participate in organising the Garden's representatives' trip to South Korea, with the goal of broadening plant collections and the gene pool available to the Prague Botanical Garden.

Martin Saitz

Managing Director Hyundai Motor Czech

Velmi si vážíme partnerství a navázání dlouhodobé spolupráce s Botanickou zahradou hl. m. Prahy a možnosti podpořit její zajímavé a smysluplné akce. Děkujeme za příležitost podílet se na unikátní akci Džungle, která nespí a těšíme se na další projekty a aktivity, které budeme moci podpořit. Jsme rádi, že botanické zahradě a jejím zaměstnancům nechybí energie, kterou vkládají do své činnosti.

Karel Hanzelka
vedoucí oddělení PR a tiskový mluvčí společnosti
Pražská energetika, a.s.

11

Ohlasy návštěvníků

Visitors' Feedback

Co nám napsali naši návštěvníci

Words of Our Visitors

„Děkujeme Botanické zahradě za krásné dýňobraní. Jste super!“ (Tomáš)

„Great garden with plenty of unusual plants. Worth the visit.“ (Bruno)

„Jednoduše nádhera. Dokázala bych tam sedět celý den a jen koukat, co zahradníci a příroda umí vyčarovat. Ideální navštívit, když zakládáte zahradu, hned vidíte, jak budou rostliny vypadat.“ (Markéta)

„Jednoduše krásné a klidné prostředí kousek od ZOO a všeho ruchu. Člověk by tu i zapomněl, že musí druhý den do práce.“ (Ondřej)

„Amazing garden for a pleasant relaxing walk!! Wonderful mood boosting landscape and the autumn colors is breathtaking.“ (Astrid)

„Klid a pastva pro oči fotografa.“ (Václav)

„Nádherné místo pro výlet, bonusem je skvělá káva a hlavně víno.“ (Ivo)

„Krásné místo, vždycky mi dodá klid na duši. Zahrada je rozlehlá, každý si v ní najde svůj koutek, v dolní části je navíc super vinárna/cukrárna, kde mají vše výborné a jsou vždy příjemní. Nejradši chodím do zahrady na podzim na dýně. Všem doporučuji!“ (Zuzana)

„Super vinice, dobré víno a krásné výhledy na Prahu. Jedním slovem krása. Doporučuji si udělat výlet.“ (Ondřej)

„Kouzelná vinice a ve vinotéce můžete ochutnat jedinečné víno.“ (Emília)

Základní údaje o společnosti

About the Company

Název společnosti | Company name

Botanická zahrada hl. m. Prahy | Prague Botanical Garden

Adresa | Address

Trojská 800/196, 171 00 Praha 7, CZ

Kontakty | Contacts

Telefon | Phone: +420 234 148 111

Fax: +420 233 542 629

E-mail: info@botanicka.cz

Web: www.botanicka.cz

Výroční zpráva Botanické zahrady hl. m. Prahy 2022

Prague Botanical Garden Annual Report for 2022

Vydala Botanická zahrada hl. m. Prahy

Published by the Prague Botanical Garden

Botanická zahrada hl. m. Prahy

Trojská 800/196

171 00 Praha 7 – Troja

Česká republika

IČ: 00064572, DIČ: CZ00064572

Ve spolupráci s tiskárnou

In partnership with printing company

fronte s.r.o.

Studánecká 1120

530 03 Pardubice

Redakční zpracování

Editor

Mgr. Michaela Bičíková

Texty

Texts

Kolektiv zaměstnanců Botanické zahrady hl. m. Prahy

Staff of the Prague Botanical Garden

Jazyková úprava

Proofreading

PhDr. Markéta Teuchnerová

Překlad do anglického jazyka

English translation

Rani Tolimat

Sazba a tisk

Typesetting and Printing

Šárka Tomická, fronte s.r.o.

Fotografie

Photographs

Archiv Botanické zahrady hl. m. Prahy, David Malík

Vydala Botanická zahrada hl. m. Prahy

Published by the Prague Botanical Garden

1. vydání 2/2023

1st edition 2/2023

© Botanická zahrada hl. m. Prahy

ISBN 978-80-88312-13-0

Botanická zahrada
Praha

